

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 16. Historie

Politická struktura a volby na Mělníku 1918-1938

Tomáš Daníhlík

Kraj: Středočeský

Mělník 2017

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 16. Historie

Politická struktura a volby na Mělníku 1918-1938

Autor: Tomáš Danihlík

Škola: Gymnázium Jana Palacha Mělník
Pod Vrchem 3421
276 01 Mělník

Kraj: Středočeský

Konzultant: PhDr. Ilona Němcová
Mgr. Tereza Drápalová-Šajtarová

Mělník 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval samostatně a použil jsem pouze podklady (literaturu, projekty, SW atd.) uvedené v seznamu vloženém v práci SOČ a vlastní vědomosti.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Mělníku dne 4. 1. 2017

podpis:.....

Poděkování.

Děkuji paní PhDr. Iloně Němcové a paní Mgr. Tereze Drápalové-Šajtarové za obětavou pomoc a podnětné připomínky, které mi během práce poskytovaly. Dále bych tímto rád poděkoval zaměstnancům SOkA Mělník za jejich ochotu při poskytování potřebných materiálů, také zaměstnancům MÚ Mělník, MÚ Klatovy a paní Mgr. Ludmile Novákové za poskytnutí dalších materiálů.

ANOTACE

Záměrem seminární práce je popsat mělnickou prvorepublikovou samosprávu.

V práci je popsán volební systém prvorepublikových obecních voleb a působnost volených orgánů místních samospráv. Dále je součástí práce kapitola sledující nejsilnější politické strany prvorepublikového Mělníka. Část práce se zaměřuje na životopisy významných osob, které v období let 1918-1938 působily v mělnické samosprávě. V práci jsou zveřejněny a rozebrány výsledky obecních voleb z let 1919, 1925, 1929 a 1935. Zmíněny jsou rovněž i jejich důsledky. Autor zároveň sleduje složení zastupitelstva a městské rady po každých volbách.

Práce ukazuje vývoj Mělníka tak, jak jej ovlivnila celostátní i vnitřní politická situace či složení zastupitelstva a osobnosti, které v samosprávě působily.

Klíčová slova: obecní politika, komunální volby, Mělník, první republika, Josef Tykal, politické strany.

ABSTRACT

The intention of seminar work is to describe Mělník's communal politics and local administration during the First Republic era.

In the seminar work is described First republic electoral system and capacity of voted administrative bodies. Part of the work is also a chapter which follows the most powerful political parties in First republic's Mělník. Part of the seminar work is focused on biographies of important people, who influenced Mělník's communal politics between 1918-1938. In the seminar work are published and analysed results of communal elections from 1919, 1925, 1929 and 1935. Mentioned are also their consequences. The author also describes composition of municipal government and council after every election.

This work also shows development of Mělník influenced by political situation, composition of municipal council or by people who acted and candidate.

Key words: communal politics, municipal elections, Mělník, First Republic, Josef Tykal, political parties.

Obsah

Úvod.....	1
1. Prvorepublikové obecní orgány a jejich působnost.....	3
2. Volební systém.....	7
3. Politické strany na Mělníku	10
3.1. Československá strana národně socialistická.....	10
3.2. Československá národní demokracie	13
3.3. Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská	16
3.4. Další politické strany.....	19
4. Osobnosti mělnické prvorepublikové samosprávy	22
4.1. Dr. František Valina	22
4.2. Josef Tykal	24
4.3. Ladislav Novák	27
4.4. Antonín Sakař	28
4.5. Václav Košek	29
4.6. Alois Popílek.....	30
4.7. Dr. Alois Balík	31
4.8. František Knotek.....	32
4.9. Ing. František Kubíček	33
4.10. Josef Procházka.....	33
4.11. Dr. František Helcl	34
5. Volby 1919.....	36
6. Volby 1925.....	41
7. Volby 1929.....	45
8. Volby 1935.....	52
9. Epilog – Druhá republika a 15. březen 1939.....	56
Závěr	57
Seznam literatury	59

Úvod

Jako téma své seminární práce jsem si vybral mělnickou prvorepublikovou komunální politiku a pojmenoval ji jako *Politická struktura a volby na Mělníku 1918-1938*. Téma mne již delší dobu lákalo a vzhledem k tomu, že se jedná z mého pohledu o celkem neprobádané téma, rozhodl jsem se, že se jím budu zabývat ve své seminární práci.

Ve své seminární práci jsem se zaměřil na zmapování volebních výsledků na Mělníku v letech 1918-1938 v komunálních volbách. V seminární práci jsem dále sledoval složení městského zastupitelstva a rady v daném období, zajímaly mne případné koalice a radniční bloky, také bych chtěl představit hlavní politické síly prvorepublikového Mělníka – národní socialisty, národní demokraty a politické živnostníky. Podstatnou část práce jsem se také rozhodl věnovat mělnickým osobnostem, které se podílely na chodu obecní samosprávy v letech 1918-1938.

Stav knižních zdrojů byl do značné míry omezený. Podrobněji se tématem zabývá pouze kniha *Mělník*¹, proto hlavním zdrojem pro mou práci byly prameny dostupné v archivu², zejména potom presidiální spisy a dobový tisk, který se jasně dělil na národně-socialistický³, národně-demokratický⁴ a politicko-živnostenský⁵. Dále jsem použil také dochované zápisy ze schůzí místních organizací národních socialistů⁶ a národních demokratů⁷ na Mělníku.

Samotnou práci jsem se rozhodl rozdělit do větších částí, z nichž první jsem se rozhodl věnovat úvodu do prvorepublikového volebního systému komunálních voleb a obecním orgánům. Tady mi jako hlavní zdroj posloužila dobová příručka *Jak obecní zastupitelstvo, rada a komise se scházejí a usnesení činí*. Tématem se také zčásti zabývá i prof. JUDr. Stanislav Balík ve své knize *Komunální politika*⁸, kterou jsem rovněž využil a čerpal jsem také z dostupných zákonů.⁹ Druhou část věnuji hlavním politickým hráčům prvorepublikového Mělníka, tzn. Československé straně národně socialistické, Československé straně národně demokratické a Československé živnostensko-obchodnické straně středostavovské a poté dalším stranám. Tady jsem použil hlavně informace čerpané z tehdejšího tisku a ty, kterých se mi dostalo ze samostatných zápisů ze schůzí mělnických národních socialistů¹⁰ a národních

¹ KILIÁN, Jan. *Mělník*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 438 s., [16] s. barev. obr. příl. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-029-6.

² PLIML, Josef. *Jak obecní zastupitelstvo, rada a komise se scházejí, jednají a usnesení činí*. 1. Praha: Antonín Svěčený, 1932

³ *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů*. Mělník, 1919, 1, č.1 (1919) - 17, č.39 (1935). SOKA Mělník.

⁴ *Mělnické listy: Týdeník československé národní demokracie*. Mělník, 1919, 1, č. 1 (1919) - 27, č. 20 (1938). SOKA Mělník.

⁵ *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1931, 2, č. 1 (1932) – 4, č.47 (1934). SOKA Mělník

⁶ ČESKOSLOVENSKÁ STRANA NÁRODNĚ SOCIALISTICKÁ - MÍSTNÍ ORGANIZACE MĚLNÍK, 1925 - 1938. Prozatímní inventární seznam, 1980, s. 1, ev.č. 524.

⁷ RÁC J.: MÍSTNÍ ORGANIZACE ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ DEMOKRACIE V MĚLNÍKU, 1918 - 1938. Inventář, 1977, s. 5, ev.č. 29.

⁸ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

⁹ REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Zákon č. 75/1919 Sb. z. a n. ze dne 31. ledna 1919, kterým vydává se řád volení v obcích republiky Československé. In: *75/1919 Sb.*. Praha, 1919, 16/1919.

¹⁰ ČESKOSLOVENSKÁ STRANA NÁRODNĚ SOCIALISTICKÁ - MÍSTNÍ ORGANIZACE MĚLNÍK, 1925 - 1938. Prozatímní inventární seznam, 1980, s. 1, ev.č. 524.

demokratů.¹¹ Ve třetí části se budu zabývat hlavními osobnostmi mělnické prvorepublikové samosprávy. Pro sestavení jejich životopisů jsem použil informace nalezené v tehdejším tisku a archiválii z fondu „Slavín“ o významných mělnických osobnostech.¹² V poslední části se budu věnovat samotným obecním volbám, které na Mělníku v letech 1918-1938 proběhly, analyzovat jejich výsledky a rozebírat jejich důsledky. To vše na základě informací dostupných jak z tisku, tak z dalších pramenů.¹³

Součástí zpracování tématu byly návštěvy SOKA Mělník. Součástí práce jsou i přílohy v podobě obrazů, článků z tehdejších novin nebo mnou zpracované tabulky.

¹¹ RÁC J.: MÍSTNÍ ORGANIZACE ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ DEMOKRACIE V MĚLNÍKU, 1918 - 1938. Inventář, 1977, s. 5, ev.č. 29.

¹² RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. SOKA Mělník. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

¹³ *Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva 1919-1921*. Mělník, 1921.

1. Prvorepublikové obecní orgány a jejich působnost

Stejně jako dnes, tak i za první republiky fungovala obecní zastupitelstva jako nejdůležitější a nejvýznačnější orgán obce, který zároveň disponoval legislativní mocí. Jako složka moci výkonné v obci fungovala městská rada, v jejímž čele stál starosta zastupovaný svými náměstkami a radními. Tyto orgány směly zasahovat do takřka všech obecních záležitostí.

Obecní zastupitelstvo disponovalo širokou řadou pravomocí, jako např. vydávat nařízení v oboru místní policie, zavádět mimořádná opatření tržní, jateční, požární, uliční či hřbitovní. Za porušení takových nařízení mohla být udělena pokuta až ve výši 20 Kčs či umístění do vazby až na 48 hodin. Ovšem i samotným orgánům hrozil trestní postih. Pokud došlo k přestupkům či prohřeškům vůči platným zákonům a obecnímu zřízení, mohla být danému orgánu místní samosprávy udělena pokuta až 5 000 Kčs. Obecní zastupitelstvo bylo také orgánem projednávajícím stížnosti na práci starosty a obecní rady, či odvolání proti placení obecních poplatků.

Ze zákona bylo obecní zastupitelstvo povinno po volbách ustanovit obecní komise. Ze zákona se jednalo o komisi finanční, knihovní, letopiseckou, komisi pro sestavení seznamu porotců, místní komisi volební a osvětovou a disciplinární komisi pro obecní úředníky a pro obecní zřízence. Počet členů takových komisí nesměl činit více než polovinu členů obecního zastupitelstva. Dále mohlo obecní zastupitelstvo ustanovit další obecní komise, jmenovitě komisi stavební, zdravotní, dopravní, pro péči sociální, chudinskou, elektrárenskou, hřbitovní, pro záležitosti domovské, pro obecní podniky, dále komisi právní, divadelní a komisi pro obecní pozemky. Do těchto komisí mohlo obecní zastupitelstvo jmenovat členem i běžného občana, který nebyl zvoleným zastupitelem. Návrh na nominaci takových členů však podávaly jednotlivé politické strany v zastupitelstvu.

Obecní zastupitelstvo smělo ve věcech chudinských přenést pravomoci na obecní chudinskou komisi. V mimořádných případech mohlo být nahrazeno obecní správní komisí. Jak později uvidíme, i k takovému případu v mělnické prvorepublikové samosprávě jednou došlo. K nahrazení obecního zastupitelstva správní komisí mohlo dle § 106 českého obecního zřízení dojít v případech, když bylo zastupitelstvo rozpuštěno. Další možností, kdy mohla být komise ustanovena, byl, když se do 4 měsíců od skončení starého obecního zastupitelstva nesešlo zastupitelstvo nové. K tomu docházelo tehdy zcela běžně, když po volbách některá ze stran podala námitku, nebo když podstatná část nově zvolených členů rezignovala. Komisi potom jmenoval okresní úřad po slyšení okresního výboru. Stejně tak určoval tento úřad, kolik členů bude komise mít, a kdo bude stát v jejím čele. Délka možného úřadování obecní správní komise byla určena na 6 neděl, ale zpravidla byla její působnost prodlužována. Další možnost, kdy obecní zastupitelstvo smělo přenést své pravomoci, bylo v případě uvalení vynucené správy obecních lesů, kterou zastupitelstvo přesouvalo na tzv. sekvestr. Obecní zastupitelstvo zároveň fungovalo jako orgán místní farní obce, ale nesmělo být orgánem obce školní. Tímto orgánem byla místní školní rada.

Obecní zastupitelstvo také volilo členy městské rady, včetně starosty a jeho náměstků. Náměstkami smělo volit v takových obcích, ve kterých zasedalo 24 a více členů zastupitelstva. Rozhodovalo také o dosazování na místa obecních zřízenců a úředníků. Obecní zastupitelstvo mělo rovněž pravomoc propůjčovat právo domovské, jmenovat čestné občany města, vydávat dobrozdání pro nadřízené úřady, rozhodovat o stížnostech na opatření učiněná představiteli městské rady a zadávalo audity obecní pokladny, což muselo ze zákona učinit alespoň dvakrát ročně.

Podle článku 70 vládního nařízení č. 17/1926 byl jednacím jazykem obce jazyk československý. Pokud však v obci žilo více než 20 % obyvatel hovořících jiným jazykem, mohlo obecní zastupitelstvo odhlasovat rozšíření tohoto nařízení i na jazyk oné menšiny.

Původně byla délka volebního období obecního zastupitelstva stanovena na 3 roky, v roce 1922 byla však ještě o další rok prodloužena. Toto prodloužení se vztahovalo i na již zvolené samosprávy, vzešlé z voleb roku 1919 a později. V roce 1933 pak byla délka volebního období zastupitelstev prodloužena na šest let s okamžitou platností pro všechna již dříve zvolená zastupitelstva. Navíc obecní volby se po roce 1919 nekonaly v celé republice shodně, ale v rozmezí několika týdnů, a navíc obce, které po roce 1919 rozpustily svoje zastupitelstva a později vypsaly další volby, konaly volby podle toho, jak to pro ně vycházelo, tedy nezkracovaly volební období právě fungujících zastupitelstev.

Schůzi obecního zastupitelstva měl právo svolat a program schůze mohl oznámit jen starosta obce, případně jeho náměstek v době starostovy neschopnosti a navíc s jeho souhlasem. Podle § 4 zákona č. 76/1919 se schůze obecního zastupitelstva měly konat nejméně jednou za dva měsíce. Podle § 1 téhož zákona pak musela být schůze ohlášena alespoň jeden den dopředu, v nejlepším případě to však mělo být až tři dny dopředu. Zároveň schůze obecního zastupitelstva musela být starostou svolána, pakliže o to písemně zažádala alespoň čtvrtina všech zastupitelů, s udáním předmětu jednání schůze. Stejně tak musel starosta na program schůze zařadit takový bod, který žádala alespoň 1/12 všech zastupitelů, nejméně však dva zastupitelé v obcích s menším počtem zastupitelů. Schůze obecního zastupitelstva, na které měl být projednáván obecní rozpočet, se potom musela konat nejméně dva měsíce před začátkem nového správního roku. Zastupitelstvo v této věci navíc muselo vyslechnout finanční komisi.

Zastupitelstvo také mohlo hlasovat o návrzích městské rady místo městské rady. Tento proces se nazývá devoluce a za první republiky k němu mohlo dojít v případě, kdy více než polovina členů rady byla obviněna z podjatosti.

Ztráta mandátu obecního zastupitele se mohla stát úmrtím dané osoby, případně ztrátou volitelnosti či vystoupením ze strany. O zániku mandátu v takových případech rozhodoval okresní úřad. Pokud byl člen zastupitelstva či městské rady obviněn z podjatosti, nesměl se účastnit schůzí obou mocenských těles.

Zajímavá byla také role tzv. náhradníků. To byly osoby, které vzešly z obecních voleb. Musely se proto nacházet na společné partajní kandidátce do obecních voleb. Náhradník měl právo účastnit se schůzí zastupitelstva, nemohl na nich ale jednat, ani hlasovat. V případě, že se nedostavil zvolený obecní zastupitel, ale dostavili se náhradníci z jeho strany, zasedl na jeho místo i s hlasovacím právem náhradník, který byl na kandidátce uveden nejvýše. Podle úpravy zákona č. 76/1919, totiž § 6 zákona č. 329/1921 mohli náhradníci zastoupit jen řádně omluvené nepřítomné zastupitele. V případě, že obecní zastupitel rezignoval, jeho místo obsadil první z náhradníků. Pakliže rezignoval zastupitel, který byl rovněž členem obecní rady, jeho místo v zastupitelstvu obsadil první náhradník a místo v radě druhý náhradník – podle pořadí na původní kandidátce. Vedle náhradníků byla občas na schůzích zastupitelstva nutná účast koncepčních a odborných úředníků.

Každé schůzi obecního zastupitelstva předsedal starosta, případně jeho náměstek v době starostovy indispozice. Zajímavé je, že starosta nesměl na schůzích obecního zastupitelstva hlasovat, tuto možnost měl jen v případě „remízy“ při hlasování. Zároveň každé usnesení zastupitelstva musel starosta provést bez ohledu na to, zda pro ně hlasoval či s ním nesouhlasil.

Každý zastupitel měl právo i povinnost účastnit se schůzí zastupitelstva, debaty, mohl učinit návrhy a dotazy. Mohl se účastnit hlasování (pokud nebyl obviněn z podjatosti). A mohl také nahlížet do protokolů z jednání obecních komisí a městské rady. Pro přijetí jakéhokoli nařízení, atd. obecním zastupitelstvem byla nutná dvouřetinová většina přítomných zastupitelů,

kteří měli hlasovací právo, tzn. že nebyli obviněni z podjatosti. Schůze obecního zastupitelstva byly veřejné.

Nyní bych rád přesunul pozornost na obecní, či chcete-li městskou radu. Ta v obci představovala orgán obecní moci výkonné. V rámci města rada vedla běžnou hospodářskou správu a měla vykonávat veškeré činnosti, které zákon výslovně nevyhrazoval obecnímu zastupitelstvu či starostovi.

Ze zákona měl počet členů rady odpovídat přesně jedné třetině zastupitelů. V Mělníku, kde se volilo 36 zastupitelů, proto po volbách zasedávalo 12 radních (včetně starosty a jeho náměstků). Každý z radních zároveň vystupoval jako referent pro jednotlivé obory obecní správy. Rozdělit taková portfolia mezi jednotlivé radní bylo úkolem starosty.

Nejsilnější pravomocí, spojenou s hospodářskou správou obce, bylo navrhování obecního rozpočtu a s tím souvisejících finančních operací. Než ovšem mohla rada návrh rozpočtu předložit obecnímu zastupitelstvu, musela jej postoupit obecní finanční komisi k posouzení. O návrzích a dotazích, které se netýkaly působnosti obce, rada nesměla rozhodovat. Další silnou pravomocí rady byla možnost zásahů do územního plánu. Rada měla takřka neomezenou moc v rozhodování o obecních pozemcích a na nich prováděných stavebních pracích.

Tradičně se schůze městské rady konaly jednou týdně. Schůzi svolával opět starosta, či v době jeho neschopnosti úřadující náměstek. Schůze městské rady byly, na rozdíl od schůzí obecního zastupitelstva, neveřejné.

Členy obecní rady volilo zastupitelstvo. Přičemž každá strana v zastupitelstvu měla podle počtu svých mandátů nárok na jedno nebo více křesel v městské radě. V městech nad 5 000 obyvatel (tzn. i na Mělníku) mohl být členem rady zvolen i obecní zaměstnanec.¹⁴ Pokud se tak stalo, ztratil však nárok na jakýkoli mimořádný postup a mimořádné započítání služebních let.¹⁵

Na závěr bych ještě rád zmínil finanční novelu č. 77/1927 Sb. z. a n., která měla velice zásadní význam na obecní hospodářskou politiku a ve své době byla velice nechvalně proslulá. Úkolem této novely bylo utužení nepřímé závislosti samosprávných svazků na politické správě prostřednictvím zasahování do finančního hospodaření obecní samosprávy. Aby se zamezilo nutnosti zvyšovat obecní přírážky k daním, získaly dohledací instance pravomoc naříditi zavedení vhodných dávek a poplatků ze spotřeby. Také mohly zvýšit sazby dávek a poplatků dříve vyhlášených, a to i proti vůli volených orgánů obecní samosprávy, a dohlížet, aby se výnosy z těchto dávek používaly pouze k zaplacení dluhu, k úhradě rozpočtových schodků a ke snížení přírážek v příštích letech. Zároveň získal dohledací úřad možnost svým rozhodnutím nahradit pravomoc volených orgánů obecní samosprávy. Tyto úřady pak nejenže směly přezkoumávat rozpočty obcí z hlediska zákonitosti a účelnosti, ale směly v rozpočtech provádět změny navzdory tomu, že původní rozpočet schválilo obecní zastupitelstvo. Dohledací úřad pak mohl provést změny jak v úhradě, tak i ve spotřebě. Např. mohl vyškrtnout některé údaje zbytečné, které se mu zdály nepřiměřené. Samosprávné finanční hospodaření obcí tak bylo touto novelou prakticky zrušeno. Tento neutěšený stav pak trval až do roku 1930, kdy byla přijata finanční novela č. 169/1930 Sb. z. a n. Ovšem finanční situace v obcích se tím neuklidnila. Další ránu totiž obcím zasadila hospodářská krize ve 30. letech, kdy obce nebyly kvůli krizi schopné splácet své dluhy, což začalo ohrožovat zájmy jejich věřitelů – většinou velkých bank. Ty proto roku 1933 vydaly memorandum, na jehož základě byla roku 1935 přijata poslední finanční novela – č. 69/1935 Sb. z. a n. o finančních opatřeních v oboru územní samosprávy.

¹⁴ PLIML, Josef. *Jak obecní zastupitelstvo, rada a komise se scházejí, jednají a usnesení činí*. 1. Praha: Antonín Svěcený, 1932.

¹⁵ REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Zákon č. 76/1919 Sb. z. a n. ze dne 7. února 1919, kterým se mění a doplňují některá ustanovení dosavadních obecních zřízení a městských statutů v Československé republice. (Novela k obecním zřízením). In: *76/1919 Sb.* Praha, 1919, 16/1919.

Díky schválení novely došlo k zvýšení limitů přírážek k daním a byly vytvořeny zemské pomocné fondy, které pomáhaly financovat rozpočty těch obcí, které z nich pak dále financovaly stavební a další veřejně prospěšné práce.

Po vzniku druhé republiky na podzim 1938 pak došlo k významným státním zásahům do orgánů obecních samospráv. Na základě výměru zemského úřadu ze dne 27. prosince 1938 byla nejenže rozpuštěna Komunistická strana Československa, ale všichni její zastupitelé byli zbaveni svých mandátů. Ve funkcích ale byli ponecháni zastupitelé zvolení původně za Sudetoněmeckou stranu, ačkoli ta se již 30. října 1938 oficiálně sloučila s NSDAP. K největšímu státnímu zásahu do obecních samospráv ale došlo vydáním vládního nařízení ze dne 3. února 1939 o obecních tajemnicích, které jmenovala vláda, a kteří měli vykonávat přenesené působnosti obce. Obecní tajemníci byli přímo podřízeni okresnímu hejtmanovi, zemskému prezidentovi a ministru vnitra. Jmenování a odvolávání byli zemským prezidentem. Obecní tajemníci měli významné postavení v rámci celé obce, poněvadž zasahovali do mnoha záležitostí jako dozorový, poradní či iniciativní orgán. Měli dokonce pravomoc navrhnout zemskému úřadu zrušení některých nařízení a opatření, která zavedla městská rada či zastupitelstvo, pokud ono opatření ohrožovalo blaho státu.

Po vzniku protektorátu pak nový režim místní samosprávy definitivně zlikvidoval. Buď byla zastupitelstva přímo rozpuštěna a do čela obcí byli jmenováni vládní komisaři, nebo byly orgány místních samospráv ponechány ve funkcích, ale jejich pravomoci byly natolik okleštěny, že vlastně absolutně ztratily svůj význam.¹⁶

¹⁶ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

2. Volební systém

Vznik samostatné Československé republiky byl vyhlášen 28. října 1918 zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n. Tento zákon také zaručoval kontinuitu mezi bývalým rakousko-uherským právním řádem. Pro obecní samosprávy to znamenalo, že nadále zůstával v platnosti Říšský rámcový zákon obecní z roku 1862 i následující obecní zřízení z let 1863 a 1864. Nutno také říct, že v letech 1918-1938 nebyla vyhlášena žádná nová obecní zřízení. Bylo přijato pouze několik, i když zásadních novel k původnímu obecnímu zřízení rakousko-uherskému. Mezi takové prof. JUDr. Stanislav Balík ve své knize řadí: zákon č. 75/1919 Sb. z a n., kterým se vyhlásil volební řád v obcích Československé republiky, a který v úplném znění vyhlásila vyhláška ministra vnitra č. 123/1933 Sb.; dále novelu k obecním zřízením – zákon č. 76/1919 Sb. z a n., zákon č. 125/1927 Sb. z. a n. o organizaci politické správy a čtyři další finanční novely k obecním zřízením, z nichž nejvýznamnější byl zákon č. 77/1927 Sb. z a n. o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy, o kterém jsem již pojednal výše.¹⁷

Podle zákona č. 75/1919 Sb. z. a n. bylo v celém tehdejší Československu zavedeno všeobecné, rovné a tajné hlasovací právo pro všechny obyvatele starší 21 let, kteří v obci pobývali déle než 3 měsíce, na základě poměrného zastoupení. Zároveň museli všichni občané povinně přijít k volbám a volit. Od této povinnosti byli osvobozeni pouze lékaři, lidé starší 70 let a takoví jedinci, kterým to neumožňoval zdravotní stav či jiné okolnosti, např. pracovní. Volební právo četníků a příslušníků branné moci upravil zákon č. 56/1927 Sb. z. a n. O právo hlasovat přišli podle zákona č. 75/1919 osoby nesvéprávné, jedinci na něž byl uvalen konkurs, či osoby souzené a odsouzené (současně si odpykávající trest).

Pasivní právo, tedy možnost být volen do orgánů obecní samosprávy měly všechny osoby, které překročily věkovou hranici 26 let a v obci bydlely déle než rok. O toto právo potom dle zákona přišly osoby, které byly obecními úředníky nebo byly s nimi v jakémkoli užším příbuzenském svazku nebo byly soudně vedeny jako dlužníci. Zároveň své zvolení do obecních orgánů mohli odmítnout jedinci starší 60 let, ženy v domácnosti, vojáci z povolání, osoby služebně nedostupné, těžce nemocní lidé, či osoby, které po alespoň dvě poslední volební období sloužily jako městští radní. Volení směli být jen jedinci, řádně zapsaní na kandidátních listinách, které musely být odevzdány nejpozději čtrnáct dní před volbami do 12. hodiny.

Každou kandidátní listinu musel podepsat určený počet voličů zapsaných ve voličských seznamech. V obcích, ve kterých bydlelo 5 000 až 20 000 obyvatel, muselo každou kandidátní listinu podepsat alespoň 50 voličů, nebo tolik voličů, kolik bylo kandidujících osob. Tito se ale svým podpisem nezavazovali k tomu, že budou dotyčnou kandidátku volit. Každá kandidátní listina musela obsahovat: označení volební skupiny (tzn. politické strany), seznam kandidátů (jejich počet směl být maximálně o polovinu vyšší, než počet volených zastupitelů), označení zmocněnce volební skupiny a jeho náhradníka (zástupce politické strany), a ke každé kandidátní listině muselo být připojeno písemné prohlášení všech kandidátů, že kandidaturu přijímají a že se svým souhlasem na jiné kandidátní listině nejsou zapsáni. Změnu v kandidátních listinách, ke které mohlo dojít např. úmrtím kandidáta, prováděl zmocněnec strany nejdéle desátý den před volbami. Pořadí kandidátních listin určoval los. Existovala také možnost sdružených kandidátních listin. Zákon také upravoval počty volených zastupitelů v městech dle počtu

¹⁷ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

obyvatel. V kategorii od 5 000 do 20 000 obyvatel, do které spadal i Mělník, se volilo 36 zastupitelů.¹⁸

Volit potom mohli voliči zapsaní do voličských seznamů, pro které byla volba povinná. Ve voličských seznamech byli většinou zapsáni všichni občané města starší 21 let. Tito pak obdrželi legitimační lístek s obecní pečeti, který stvrzoval statut voliče. V den voleb se ve městě nesměly podle zákona podávat alkoholické nápoje. Ze zákona se volby musely konat v neděli od 8 hodin ráno, přičemž konec určoval okresní úřad. O konečném termínu voleb rozhodovalo obecní zastupitelstvo, které volby vyhlásilo na základě obecní vyhlášky, potvrzené okresním úřadem.

Průběh voleb dozorovaly a hlasy pak počítaly jednotlivé volební komise.¹⁹ Každé město bylo rozděleno na jednotlivé volební obvody. Po vzniku Velkého Mělníka bychom na Mělníku našli celkem 7 obvodů – první obvod tvořilo vnitřní město a Rybáře, druhý mělnické předměstí, třetí oblast Podolí a Okrouhlíku, čtvrtý společně Blata, Chloumek a roku 1925 i Malý Borek, pátý volební obvod tvořila Pšovka, šestý Rousovice a sedmý Mlazice. Rozdělení mandátů se vypočítávalo na základě tzv. Hagenbach-Bischoffovi metody.²⁰ Zvolení zastupitelé se ujali mandátu složením slibu, který měli složit maximálně do 8 dnů od zvolení. Námitku proti volbám mohli podat sami voliči nebo kandidující strana do 8 dnů po vyhlášení výsledků.

Starostu a členy městské rady potom volilo nové obecní zastupitelstvo. K volbě těchto představitelů se muselo přistoupit o první, maximálně o druhou schůzi nového zastupitelstva. Hlasování bylo tajné.²¹ Ke zvolení starostou bylo zapotřebí alespoň 2/3 hlasujících. Pokud nebyl žádný kandidát zvolen v prvním kole, postoupili do kola druhého dva kandidáti s nejvyšším počtem předchozích hlasů. Ve druhém kole už ke zvolení stačila prostá většina. Pokud se ani tehdy nepodařilo starostu v případě Mělníka zvolit (a že se tak nikdy nestalo), volba by pokračovala druhý den. Ve chvíli svého zvolení, převzal starosta řízení schůze, kterou do té doby řídil nejstarší zvolený zastupitel. V roce 1933 bylo zákonem č. 122/1933 Sb. z. a n. nařízeno, že volbu starosty a jeho náměstků v obcích, ve kterých zároveň sídlí i okresní úřad, potvrzuje Ministerstvo vnitra a u ostatních obcí pak příslušný zemský úřad. Tím došlo k zásadnímu státnímu zásahu do činnosti místních samospráv. Pokud totiž Ministerstvo vnitra či zemský úřad volbu nepotvrdil, muselo zastupitelstvo přistoupit k další volbě. Pokud tak neučinilo, mohlo být dohledacím úřadem rozpuštěno, případně byl dotčený, který nebyl potvrzen ve funkci starosty či jeho náměstka ustanoven členem obecní rady a příslušný dohledací úřad pak jmenoval prozatímního starostu.²²

Po zvolení starosty se přistoupilo k volbě jeho náměstků. Na Mělníku se volili celkem dva náměstci starosty. Nárok na místo jednoho z nich mohla vznést další nejsilnější strana, jejíž kandidát nebyl zvolen starostou. Uvedeno na příkladu – pokud mezi první tři strany v zastupitelstvu patřila strana národních socialistů se 13 mandáty, národní demokraté s 12 mandáty a sociální demokraté se 6 mandáty, a pakliže starostou byl zvolen právě národní socialista – národní demokraté mohli vznést nárok na křeslo I. náměstka a sociální demokraté na

¹⁸ Vyhláška ministra vnitra ze dne 15. července 1933 o úplném znění zákona, kterým vydává se volební řád v obcích republiky Československé. In: *123/1933 Sb.* Praha, 19. 7. 1933, 43/1933

¹⁹ REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Zákon č. 75/1919 Sb. z. a n. ze dne 31. ledna 1919, kterým vydává se řád volení v obcích republiky Československé. In: *75/1919 Sb.* Praha, 1919, 16/1919.

²⁰ ŠVEC, Michal. *Komunální politika ve Velké Praze: Obecní volby, politické strany a zvolené orgány v letech 1923-1938.* Praha, 2011. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd - Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Pavel Jüptner, Ph.D.

²¹ REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Zákon č. 75/1919 Sb. z. a n. ze dne 31. ledna 1919, kterým vydává se řád volení v obcích republiky Československé. In: *75/1919 Sb.* Praha, 1919, 16/1919.

²² BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky.* Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

křeslo II. náměstka. Každá strana vyhlásila jméno svého kandidáta. Stávalo se také, že se na jméno jednoho kandidáta dohodlo více stran, aby mu tak zajistily jistotu zvolení. Kvůli rozpolcenosti stran se ale spíše naskytl úkaz, že vícero stran se stejným nebo podobným počtem mandátů navrhlo své kandidáty, které se pak nepodařilo zvolit. Proto fungoval systém stejně jako u volby starosty, totiž, že dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů postoupili do druhého kola. Pokud by v obou případech volby starosty a jeho náměstků nastala v dalším kole rovnost hlasů, měl rozhodnout los. A mohla nastat i situace, že ještě před volbou učinila menšina, opírající se alespoň o třetinu zastupitelů, nárok na křeslo jednoho z náměstků. Potom tato menšina sama volila náměstka, ale nesměla se zapojit do voleb starosty a II. náměstka, ve kterých hlasoval zbytek zastupitelstva.²³

V roce 1937 pak parlament schválil novelu, podle které začalo platit následující pravidlo. Strana, která se v obecních volbách nedokázala probojovat do zastupitelstva, měla obci uhradit náklady na tisk kandidátek, za což odpovídali zmocněnec, jeho náhradník, kandidáti napsaní na kandidátní listině a voliči, kteří kandidátní listinu podepsali. Pokud byla ale dotyčná strana zastoupena v jedné ze dvou komor československého parlamentu, nehradila žádné náklady, i kdyby ve volbách skončila poslední.²⁴ Toto pravidlo se uplatnilo hlavně po obecních volbách v roce 1938, ty se ovšem na Mělníku toho roku nekonaly, a proto zde k aplikaci této novely nikdy nedošlo.

²³ ŠVEC, Michal. *Komunální politika ve Velké Praze: Obecní volby, politické strany a zvolené orgány v letech 1923-1938*. Praha, 2011. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd - Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Pavel Jüptner, PhD.

²⁴ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

3. Politické strany na Mělníku

3.1. Československá strana národně socialistická

Tato strana byla na Mělníku nejsilnější. Její organizace tu existovala už od roku 1901. Strana vyhrála všechny obecní volby, které se na Mělníku v letech 1918-1938 konaly. Stejně tak byla pokaždé členem městské rady a pravidelně obsazovala post starosty.

Strana samotná vznikla v roce 1897 jako Česká strana národně sociální. V letech 1914-1918 byla řada jejích představitelů, za své odmítavé postoje proti válce, perzekvována, což straně získalo popularitu po vzniku republiky. Od ledna 1919 strana nesla název Československá strana socialistická a naposledy se přejmenovala v roce 1926. Tehdy začala používat název Československá strana národně socialistická. Strana vycházela hlavně z idejí socialismu, s důrazem na české vlastenectví. Požadovala přechod společnosti k socialismu a skepticky se stavěla i k otázkám církví. Čerpala také z masarykovských hodnot. Dala by se označit za příklad tzv. catch-all party, ve svém programu cílila na všechny vrstvy společnosti a tomu odpovídala i podoba její členské základny. Mezi členy strany patřili dělníci, úředníci, intelektuálové i živnostníci, a strana také těžila ze své popularity mezi bývalými legionáři, kteří také tvořili část její členské i voličské základny. Ačkoli se v parlamentních volbách strana pravidelně umísťovala kolem 5. místa, tradičně vítězila v největších českých městech a na komunální úrovni byla velmi úspěšná.²⁵

Podle údaje z 13. září 1926 bylo na Mělníku celkem 329 členů ČSNS, další údaj nalézáme k 9. dubnu 1931, kdy se jejich počet zvýšil na 338. Nejsilnější voličskou základnu měla strana v oblastech vnitřního města a na předměstí, dále v Rybářích, Podolí, na Pšovce, v Rousovicích i Mlázicích a na Blatech. Prakticky neexistovala na Mělníku oblast, kde by se strana neumístila hůře, než druhá.

Nejvýznamnějším činovníkem národních socialistů na Mělníku byl Josef Tykal, trojnásobný starosta města a pozdější poslanec Národního shromáždění, který stál dlouhá léta v čele regionálního sdružení národních socialistů. Usilovně pomáhal i s organizací místních stranických buněk v okolních obcích. Na jeho činnost navázali Josef Procházka a Josef Joachymstál, pozdější důvěrníci místní organizace ČSNS na Mělníku.

Národní socialisté se na Mělníku scházeli v hotelu U Gregorů, v Národním domě „Beseda“ a také v hotelu Stádník, ve kterém se konaly nejen stranické schůze ČSNS, ale i každoroční stranické plesy. Strana pořádala mnoho veřejných akcí, např. časté tábory lidu, manifestace proti hladu, pro mír a pokrok konané na 1. máje,²⁶ posvícenské víny, nadílkové zábavy nebo slavnost vztyčení státní vlajky na mělnickém náměstí, která se poprvé konala 2. srpna 1925 a stala se z ní každoroční tradice.²⁷ Když se pak na konci srpna 1925 konala na Mělníku slavná Okresní krajinská výstava, proběhl 30. srpna v rámci výstavy Den československých socialistů. Důležitou součástí života národních socialistů byl taktéž odkaz prezidenta Masaryka,

²⁵ ŠVEC, Michal. *Komunální politika ve Velké Praze: Obecní volby, politické strany a zvolené orgány v letech 1923-1938*. Praha, 2011. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd - Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Pavel Jüptner, PhD.

²⁶ *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1932, **14**.(16.), 1.

²⁷ *Záležitosti strany. Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1925, **7**.(19.), 1.

jehož narozeniny národní socialisté každoročně slavili. Například v roce 1925 k těmto oslavám sevcivily národněsocialistické ženy se svými dětmi besídka.²⁸

Významnou oporou strany byla i její mládežnická organizace. Na mimořádné valné hromadě Volného sdružení mládeže Čsl. strany socialistické 26. května 1920 byl předsedou zvolen Josef Nypl, místopředsedkyní paní Fialová, důvěrníkem pan Václav Fiala a pokladnicí paní Martincová.²⁹ Na valné hromadě konané 27. ledna 1928 byl předsedou zvolen František Kubovec, jednatelem Vojtěch Zahrádka a pokladníkem Jan Jeník.³⁰

V čele okresního výkonného výboru strany stál tzv. okresní důvěrník. Tím byl dlouhá léta výše zmíněný Josef Tykal.³¹ Na začátku března roku 1925 se konala v areálu mělnické Besedy okresní konference strany, na níž se sešli zástupci strany, aby jednali o nejrůznějších věcech a zvolili své vedení. Okresním důvěrníkem byl zvolen opět Josef Tykal. Elišku Tichou v roli okresní místopředsedkyně nahradila Ludmila Güttlerová. Konferenci navštívil za velké pozornosti svých spolustraníků poslanec Národního shromáždění Rudolf Laube.³²

Důvěrníkem místní organizace ČSNS na Mělníku byl šéf mládežnické organizace Nypl (důvěrníkem byl od r. 1920, kdy nahradil Karla Dvořáka), kterého ale po jeho rezignaci v květnu 1923 nahradil Josef Procházka. Podle údajů z roku 1922 dále víme, že vedle důvěrníka místní organizace Josefa Nypla tvořili představenstvo organizace ještě místopředsedkyně M. Nováková, jednatel Josef Güttler a pokladník Josef Janovský.³³

Vedení mělnické místní organizace ČSNS se po roce 1925 příliš neměnilo. Dne 13. září 1926 byl na výroční plenární schůzi místní organizace potvrzen ve své funkci důvěrníka Josef Procházka a místopředsedkyní zůstala i Eliška Tichá. Do výboru byli zvoleni: Josef Janovský, Rudolf Vocásek, Josef Tykal, M. Řádová, Josef Šesták, Václav Bodlák, V. Dušánek, Josef Širůček, Antonie Melicharová, Václav Troušilek a Jan Valenta. Jednatelem byl zvolen Ladislav Javůrek, pokladníkem Josef Janovský a revisory účtů byli zvoleni Josef Güttler a František Linek. Vedení místní organizace zůstalo nezměněno i po výroční plenární schůzi z 25. srpna 1927. Jen do výboru přibyli noví členové. Teprve na výroční plenární schůzi dne 14. března 1929 došlo ve vedení místní organizace k personální změně. Důvěrníkem byl místo Josefa Procházky zvolen Josef Joachymstál, v roli místopředsedkyně ale zůstala Eliška Tichá a i členové výboru se nezměnili. Také jednatelem zůstal Ladislav Javůrek, pokladníkem Josef Janovský a matrikářem byl zvolen Karel Řáda. Na další výroční plenární schůzi konané 15. května 1930 se vedení organizace znovu změnilo. Zvýšil se totiž počet místopředsedkyní, a to z původního jednoho na dva. Důvěrníkem zůstal Josef Joachymstál, I. místopředsedkyní byl zvolen Josef Procházka a II. místopředsedkyní Eliška Tichá. Výbor zůstal ve známém složení: Karel Dvořák, Josef Janovský, Ladislav Javůrek, Julie Králová, František Pokorný, Karel Řáda, Josef Širůček, Rudolf Šťastný, Josef Šesták, Václav Troušilek, Josef Tykal a Jan Valenta. Revisory účtů byli nově zvoleni František Kočí a Alois Valtr. Na další výroční plenární schůzi dne 9. dubna 1931 nahradila II. místopředsedkyní Tichou Tereza Suchánková. Na následující výroční plenární schůzi 23. března 1933 bylo toto vedení organizace potvrzeno. Změnilo se však členství ve výboru. V tom nyní zasedli: Josef Šesták, Stanislav Valenta, Karel Dvořák, Marie Poršová, Rudolf

²⁸ Mimořádná valná hromada: "Volného sdružení mládeže čsl. strany socialistické". *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů*. Mělník, 1920, 2.(23.), 1.

²⁹ Mimořádná valná hromada: "Volného sdružení mládeže čsl. strany socialistické". *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů*. Mělník, 1920, 2.(23.), 1.

³⁰ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

³¹ Záležitosti strany. *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů*. Mělník, 1923, 5.(8.), 1.

³² Záležitosti strany. *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů*. Mělník, 1925, 7.(10.), 1.

³³ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10., Politické strany a organizace.

Šťastný, Bohuslav Petrželka, Jan Karlík, Jan Valenta, Josef Tykal, Antonín Pelc, Antonín Brož a Václav Bodlák. Místo Františka Kočího v roli jednoho ze dvou revisorů účtů zaujal Antonín Kuhnert. Následující výroční schůze ze dne 6. dubna 1934 přinesla další personální změny – důvěrníkem byl zvolen Josef Procházka, I. místopředsedou Antonín Kuhnert, II. místopředsedou zůstala Tereza Suchánková. Ve výboru zasedli: Karel Dvořák, Ludmila Güttlerová, Josef Hák, S. Kočí, Josef Joachymstál, Bohuslav Petrželka, Marie Poršová, Josef Šesták, Rudolf Šťastný, Josef Tykal, Stanislav Valenta a Jan B. Zelený. Změny ve vedení pokračovaly i během další výroční schůze konané 1. března 1935. Důvěrníkem zůstal Josef Procházka, ale Tereza Suchánková povýšila na I. místopředsedu, II. místopředsedou byl zvolen Rudolf Šťastný. Ve výboru zasedli: Stanislav Valenta, Josef Tykal, Robert Mikeš, Ludmila Ticháčková, Antonín Kuhnert, Josef Šesták, František Porš, Josef Hák, Antonín Brož, Anna Mykánová, Václav Bodlák a Eliška Tichá. Antonína Kuhnerta nahradil Karel Ticháček, druhým revisorem účtů nadále zůstal Alois Valtr.

Hospodářská krize však vyvolala rozvrat v řadách mělnických národních socialistů. Největším překvapením se stal odchod Ludmily Güttlerové, významné funkcionářky ženského národně socialistického hnutí, ze všech funkcí v létě roku 1934, který otřásl základy mělnické národně socialistické organizace.³⁴

20. ledna 1935 se znovu v sále mělnického Národního domu „Beseda“ konala okresní konference ČSNS. Na místě okresního důvěrníka byl znovu potvrzen Josef Tykal, na místo jeho zástupců straníci zvolili jako I. místopředsedu Hermínu Bělčickou a jako II. místopředsedu Josefa Šestáka. Krom toho byl výbor doplněn o nové, mladé členy. Ve funkcích pokladníka okresního výboru, pokladníka sekretariátu a revisního zůstali pánové Rudolf Šťastný, Václav Fiala a Bělčický. Volba byla provedena aklamací.³⁵

Dne 3. března 1937 rezignoval na funkci důvěrníka místní organizace ČSNS na Mělníku Josef Procházka. Na to zareagoval Josef Tykal a sám sebe navrhl jako možného Procházka nástupce. Josef Tykal byl záhy zvolen důvěrníkem místní organizace ČSNS na Mělníku. I. místopředsedou byl zvolen Jan B. Zelený, II. místopředsedou byla zvolena Ludmila Ticháčková. Do výboru byli zvoleni pánové Čermák, Valenta, Porš, Vondrák, Kuhnert, Šesták, Bodlák, Zoubek, Brož, Veselý, E. Čermák a paní Tereza Suchánková. Jednatel byl zvolen František Vondrák. Nové vedení strany potvrdila ve svých funkcích výroční plenární schůze konaná 17. března. Navíc zde byl ještě pokladníkem zvolen Stanislav Valenta a vzdělavatelem pan Čermák. Poslední výroční plenární schůze místní organizace ČSNS na Mělníku se konala 11. března 1938 v mělnické Besedě. Důvěrníkem byl znovu zvolen Josef Tykal, místopředsedy znovu Jan B. Zelený a Ludmila Ticháčková. Do výboru byli zvoleni: František Porš, František Vondrák, Antonín Kuhnert, Josef Šesták, Václav Bodlák, Antonín Brož, Antonín Veselý, Tereza Suchánková, Oktavián Kouba a Bohumil Navrátil. Pokladníkem zůstal Stanislav Valenta a vzdělavatelem byl zvolen Ladislav Turoň.³⁶

Silná pozice národních socialistů na Mělníku se utvrzovala a posilovala návštěvami elit strany ve městě, které zde pořádaly besedy a setkání. Někteří politici se také účastnili okresních konferencí strany. Vedle již zmíněného Rudolfa Laubeho Mělník navštívili např. Ludmila Pechmanová-Klosová³⁷, senátor Antonín Klouda, dále třeba exministr spravedlnosti a senátor

³⁴ Rozvrat ve straně nár. socialistů. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodnických zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1934, 4.(27.), 1.

³⁵ Okresní konference čl. nár. soc. *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot. malozemědělců a živnost.* Mělník, 1935, 17.(4.), 1.

³⁶ ČESKOSLOVENSKÁ STRANA NÁRODNĚ SOCIALISTICKÁ - MÍSTNÍ ORGANIZACE MĚLNÍK, 1925 - 1938. Prozatímní inventární seznam, 1980, s. 1, ev.č. 524.

³⁷ *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů*. Mělník, 1920, 2.(14.), 1.

František Veselý, pražský primátor Karel Baxa (navštívil mělnickou Okresní krajinou výstavu v roce 1925)³⁸, senátor Emil Špatný, senátor Čeněk Josef Lisý, budoucí předseda Ústavodárného národního shromáždění poslanec Josef David³⁹, poslanec Vladimír Drobný⁴⁰, nebo poslankyně Fráňa Zemínová⁴¹. Mezi vrcholné návštěvy představitelů ČSNS patřily tři návštěvy předsedy strany Václava Klofáče na Mělníku, z nichž první se uskutečnila 18. března 1923⁴², druhá poté 13. ledna 1929⁴³ a třetí dne 27. února 1938.⁴⁴ Mělník navštívil také častý ministr čs. vlád Emil Franke.⁴⁵ V květnu 1925 se celý Mělník začal těšit na návštěvu ministra zahraničních věcí Edvarda Beneše,⁴⁶ ten ale kvůli nečekaným diplomatickým úkolům návštěvu města neuskutečnil a na Mělník oficiálně zavítal až jako prezident republiky na podzim 1945.

Národní socialisté na Mělníku vydávali svůj vlastní týdeník – Mělnické rozhledy. Ty sloužily nejen jako sdělovací prostředek, ale také jako médium předvolebních kampaní a odehrávaly se zde tvrdé slovní souboje s opozičními národními demokraty.

3.2. Československá národní demokracie

Strana, která se transformovala z původních mladočechů, měla na Mělníku před vznikem první republiky takřka výsadní postavení. Volby v roce 1919 ji potvrdily jako druhou nejsilnější stranu a jako hlavní sílu opozice. Ačkoli její pozice s každými dalšími volbami postupně klesala, kvůli spřízněnosti národních socialistů, lidovců a sociálních demokratů zůstávala strana i nadále hlavní pravicovou a opoziční silou v zastupitelstvu. I tak se ale straně zprvu dařilo obsazovat funkce náměstků starosty. Až do roku 1938 měla vždy alespoň jednoho svého zástupce i v městské radě. K 11. květnu 1919 tvořilo členskou základnu mělnické národní demokracie celkem 329 členů, v následujících letech jejich počet ale rapidně poklesl – k 31. prosinci 1931 činila členská základna strany ve městě už jen 232 členů a k 31. květnu 1932 už to bylo jen 230 členů.⁴⁷ Následující období po vzniku Národního sjednocení bylo však charakteristické ohromným zvýšením členské základny. V roce 1936 měla mělnická organizace Národního sjednocení 532 členů.⁴⁸ Nejvíce voličů měla strana tradičně v oblasti vnitřního města, v Rybářích a na předměstí. Naopak v oblastech jako byla Blata, Pšovka či Mlázice strana nedokázala získat větší počet hlasů.

Strana se i celostátně hlásila k pravicovým tradicím. Základními pilíři strany byly vlastenectví a antibolševismus. Po roce 1918 byla strana jedinou, která se otevřeně hlásila ke

³⁸ Otevření mělnické okresní výstavy. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(34), 1.

³⁹ *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost.* Mělník, 1929, 6.(14.), 1.

⁴⁰ *Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů.* Mělník, 1920, 2.(37.), 1.

⁴¹ *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost.* Mělník, 1932, 6.(14.), 1.

⁴² *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. národních socialistů a jednot malozemědělců a živnostníků.* Mělník, 1923, 5.(11.), 1.

⁴³ V. Klofáč na Mělnice. *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost.* Mělník, 1929, 11.(3.), 1.

⁴⁴ Zprávy týdne. *Mělnické listy.* Mělník, 1938, 20.(12.), 1.

⁴⁵ Záležitosti strany. *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. strany socialistické a jednot malozemědělců a živnostníků.* Mělník, 1927, 9.(19.), 10.

⁴⁶ Záležitosti strany. *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. strany socialistické a jednot malozemědělců a živnostníků.* Mělník, 1925, 7.(19.), 1.

⁴⁷ RÁC J.: MÍSTNÍ ORGANIZACE ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ DEMOKRACIE V MĚLNÍKU, 1918 - 1938. Inventář, 1977, s. 5, ev.č. 29.

⁴⁸ Z našeho hnutí. *Mělnické listy.* Mělník, 1936, 18.(16.), 1.

kapitalismu a buržoazii, za což ji někteří voliči vinili jako viníka chudoby a sociální nespravedlnosti. Typickým rysem strany bylo i volání po úsporných opatřeních, které ve 20. i 30. letech znamenalo masivní odliv jejích členů i voličů.⁴⁹

Mezi její členy i voliče patřilo hlavně úřednictvo, živnostníci, měšťané a bohatší vrstva, tedy jakési elity města. Přesto se však právě v řadách středostavovských voličů objevila nerozhodnost a hlasy této skupiny voličů pravidelně končily v řadách všech možných stran. Za to mohl i fakt, že se strana snažila vyhovět mnohdy protichůdným zájmům právě živnostníků, úředníků i měšťanů. Navíc strana neměla dost dlouho vyjasněný svůj postoj k Hradu, jedni Masaryka kritizovali, druzí ho opěvovali. I to byl důvod, proč se národní demokracie ve 20. letech potýkala s takovým úbytkem členské i voličské základny. Kvůli tomu ztratila Československá národní demokracie i na Mělníku svůj původní vliv, kterým dříve vládla. To se později odrazilo i na celostátní úloze strany. Proto se Karel Kramář později rozhodl orientovat stranu hlavně na zájmy živnostníků a měšťanů.⁵⁰

Mezi nejvlivnější osobnosti mělnických národních demokratů patřil v prvních letech prvorepublikové samosprávy František Valina, později ho nahradili např. Antonín Sakař, Alois Balík, František Helcl a další.

Dne 11. května 1918 pořádala Česká státoprávní demokracie na Mělníku svou ustavující schůzi, která dovršila proces transformace z původní Státoprávně pokrokové strany. Předsedou místní organizace byl zvolen František Valina, I. místopředsedou Václav Petrželka a II. místopředsedou Karel Novák. 20. května 1918 byli na schůzi důvěrnického sboru strany zvoleni I. jednatelem Karel Kastner, II. jednatelem Viktor Ponec, pokladníkem prof. Dobrovolný a referenty profesor Václav Opatrný a pan Josef Joachymstál.

Dne 21. července 1919 se na Mělníku konala valná členská schůze národních demokratů v sálu hotelu Vykysal. Do čela místní organizace ČsND byl jako předseda zvolen znovu František Valina. I. místopředsedou mělnických národních demokratů byl zvolen Josef Jonák, II. místopředsedou pak František Helcl. Jednatelem byl zvolen profesor Opatrný. Toto vedení strany zůstalo neměnné až do valné schůze konané dne 12. května 1921.⁵¹

Během následujícího období si pak mělnická národní demokracie prošla členskou krizí, spojenou s odchodem jejích výrazných osobností „ke konkurenci“. Její dosavadní členové Josef Hájek a Josef Joachymstál odešli do strany lidové a socialistické, Adolf Vohanka do strany živnostenské. Největší pozornosti se dostalo odchodu profesora Opatrného do strany lidové, ze kterého se stala celomělnická aféra. Vedení strany se však podařilo situaci jakž takž zvládnout a časem snad i ututlat. Odpovědnost za odliv členů nejspíše přijal předseda mělnické národně demokratické organizace dr. Valina, 15. května 1921 ho v čele organizace vystřídal dr. František Helcl. I. místopředsedou byl pak zvolen Josef Jonák a II. místopředsedkyní byla zvolena Eliška Kacerová. Do výkonného výboru byli zvoleni: Václav Kvasnička, Čeněk Čermák, Josef Machek, Josef Hájek, Jan Matoušek, Jan Knotek, Adolf Vohanka, Josef Fišer, Václav Hnilička, Karel Živný, Karel Novák, Božena Šircová, Zdeňka Vachtová, Marie Peterová, Lída Keclíková, František Valina, Alois Balík, Josef Stáhlík, Antonín Řehák, Jan Knotek a Václav Černý. Jednatelem byl zvolen Antonín Sakař a pokladnicí Ludmila Křikavová.

⁴⁹ ŠVEC, Michal. *Komunální politika ve Velké Praze: Obecní volby, politické strany a zvolené orgány v letech 1923-1938*. Praha, 2011. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd - Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Pavel Jüptner, PhD.

⁵⁰ ŠVEC, Michal. *Komunální politika ve Velké Praze: Obecní volby, politické strany a zvolené orgány v letech 1923-1938*. Praha, 2011. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd - Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Pavel Jüptner, PhD.

⁵¹ RÁC J.: MÍSTNÍ ORGANIZACE ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ DEMOKRACIE V MĚLNÍKU, 1918 - 1938. Inventář, 1977, s. 5, ev.č. 29.

Dne 19. dubna 1923 se vedení mělnické organizace ČsND znovu změnilo. Po odchodu Františka Helcla z čela organizace byl jejím předsedou zvolen Antonín Sakař, I. místopředsedou byl zvolen František Knotek a II. místopředsedkyní Eliška Kacerovská. Jednatel byl zvolen František Tuscher, pokladníkem Jaroslav Anděl. Toto vedení bylo ve funkci potvrzeno i další valnou hromadou mělnické národní demokracie konané dne 9. listopadu 1926. 28. května 1929 národní demokraté pořádali v sále Vykysalova hotelu další valnou hromadu. Předsedou místní organizace byl potvrzen Antonín Sakař, místopředsedou byl opět zvolen František Knotek, II. místopředsedkyní byla znovu zvolena Eliška Kacerovská, jednatelem byl zvolen Václav Dvořák, pokladníkem byl zvolen Jan Urbánek a organizátorem byl zvolen Jan Tyrychtr. Do výboru byly potom zvoleni: Antonín Čermák, Čeněk Černík, Vladimír Čapek, Antonín Čihák, Jaroslav Čvančar, Augustin Dočekal, M. Dremlová, Antonín Eichler, Josef Fišer, František Helcl, Josef Hlaváček, Dobromil Chvojka, Antonín Kautský, Lidmila Křikavová, Jan Knotek, Václav Kvasnička, František Kubíček, Jaroslav Müller, Viktor Nejd, Marie Peterová, F. V. Richter, Václav Řehák, Josef Slánský, Josef Stáhlík, František Tomášek, František Tuscher, Zdena Vachtová, Josef Vodochodský, František Vojta, Vojtěch Waltr a Karel Živný. Do okresní organizace byli zvoleni Antonín Sakař, František Knotek a profesor Dvořák.⁵²

V květnu 1930 se vedení mělnické národní demokracie trochu obměnilo. Ve vedení jako předseda sice zůstal Antonín Sakař a I. místopředsedou zůstal i František Knotek, II. místopředsedkyní Kacerovskou však vystřídala Magda Knejflová. Jednatel zůstal Václav Dvořák, organizátorem Jan Tyrychtr a pokladníkem Jan Urbánek.⁵³ Ve výboru zasedli: Karel Bayer, Antonín Čermák, Čeněk Černík, Vladimír Čapek, Antonín Čihák, Josef Čvančar, Augustin Dočekal, M. Dremlová, Antonín Eichler, Josef Fišer, František Helcl, Josef Hlaváček, Dobromil Chvojka, Antonín Kautský, Lidmila Křikavová, Jan Knotek, Václav Kvasnička, František Kubíček, Čeněk Kušta, Jaroslav Müller, Viktor Nejd, Marie Peterová, F. V. Richter, Václav Řehák, Josef Stáhlík, Antonín Šťastný, František Tomášek, František Tuscher, Zdeňka Vachtová, J. Viktorýn, František Vojta, Vojtěch Walter, Josef Vodochodský a Karel Živný. Toto vedení i složení výboru bylo potvrzeno na dalších stranických valných hromadách.

Dne 25. června 1935 se v Rytířově hotelu konala ustavující schůze Národního sjednocení na Mělníku. Předsedou nástupnické strany ČsND byl zvolen Antonín Sakař, I. místopředsedou byl zvolen František Knotek, II. místopředsedou A. Seifert a III. místopředsedkyní Magda Knejflová, jednatelem byl zvolen profesor Dvořák, organizátorem architekt Vít a pokladníkem Václav Rubáš. Čtyřčlenné nejvyšší vedení organizace bylo ale zrušeno a na valné hromadě Národního sjednocení dne 6. dubna 1937 se znovu volilo už jen tříčlenné předsednictvo. Předsedou byl zvolen Antonín Sakař, I. místopředsedou František Knotek a II. místopředsedkyní Magda Knejflová. Mimo to byl organizátorem zvolen Štěpán Kohoutek, jednatelem zůstal Václav Dvořák a pokladníkem Václav Rubáš.

Zároveň i mělničtí národní demokraté nacházeli podporu u mladých voličů, a proto i na Mělníku vznikla pobočka Mladé generace Čs. národní demokracie.

Stejně jako národní socialisté, i národní demokraté se snažili rozvíjet kulturní život svých spolustraníků. Samozřejmě organizovali časté tábory lidu, veřejné schůze, společenské večery či debatní večírky, ale také protestní schůze, výlety na stranické konference, exkurze do továren, koncerty filharmonie a výlety za poznáním, voličská setkání, veřejné přednášky či vánoční nadílky dětem. A pořádali i výlety do zahraničí – např. do Paříže.⁵⁴

⁵² Ze strany. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1929, **11**.(21.), 2.

⁵³ Ze strany. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1932, **12**.(21.), 1.

⁵⁴ Ze strany. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, **7**.(25.), 1.

Je jasné, že zde platil jakýsi kult osobnosti Karla Kramáře, Aloise Rašína (výročí jeho smrti si mělničtí národní demokraté pravidelně připomínali, v roce 1923 rozhodlo zastupitelstvo o věnování 1 000 Kčs na zlatý poklad republiky jako uctění jeho památky a na Mělníku bychom poté mohli najít i Rašínovu ulici)⁵⁵, ale i Tomáše G. Masaryka nebo Viktora Dyka. Mělničtí národní demokraté se velkou měrou zasloužili o vztyčení pomníku s jeho bustou u mělnického kostela.

Díky silné pozici národních demokratů na Mělníku navštívili město i národně-demokratičtí politici na celostátní úrovni – např. poslanec František Lukavský⁵⁶, budoucí ministr průmyslu Josef Matoušek⁵⁷, senátor Vladimír Fáček⁵⁸, poslankyně Eliška Purkyňová⁵⁹, poslanec František Ježek⁶⁰, poslanec František Petrovický⁶¹, senátor a profesor Bohumil Němec⁶², poslanci František Hodáč, František Samek a Antonín Chmelík⁶³, poslanec, šéfredaktor Národních listů a hrdina Čs. legií Vojtěch Holeček⁶⁴, náměstek pražského primátora a poslanec Alois Štůla či syn Aloise Rašína a poslanec Ladislav Rašín⁶⁵. Ovšem vrcholem návštěv předních národních demokratů byly návštěvy Karla Kramáře na Mělníku. Registrujeme, že předseda ČsND a bývalý předseda vlády navštívil Mělník 10. června 1923⁶⁶. Tehdy Kramář hovořil před početným publikem. Mělnické rozhledy si všimly pozoruhodného jednání Antonína Sakaře, který prý posunul oči a naznačováním rukou ke konci Kramářovy řeči úspěšně nabádal posluchačstvo k potlesku ve stoje. Znovu sem Karel Kramář přijel v doprovodu ministra průmyslu Ladislava Nováka, senátora Josefa Brabce a poslanců Josefa Matouška a Františka Samka 4. září 1925, aby pohovořil na Dnu čsl. národní demokracie, který se konal v rámci Okresní krajinské výstavy na Mělníku.⁶⁷ A na Mělníku řečnil i Alois Rašín. Stalo se tak 15. února 1920 v Tyršově domě.⁶⁸

I národní demokraté se mohli na Mělníku opřít o svůj tiskový orgán, tím byl týdeník Mělnické listy.

3.3. Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská

Zatímco postavení mělnických národních socialistů prakticky stagnovalo a postavení národních demokratů naopak klesalo, vliv politických živnostníků na Mělníku rostl. V roce 1925 byli poprvé zvoleni do obecního zastupitelstva se třemi mandáty, v roce 1935 byly se sedmi mandáty už druhou nejsilnější stranou zastupitelstva. Od roku 1925 byli také součástí městské rady. Důkazem růstu jejich vlivu ve městě je snad i skutečnost, že od roku 1931 na Mělníku vycházel i vlastní týdeník této strany – Mělničan. Od roku 1931 tudíž na Mělníku

⁵⁵ Obecní zastupitelstvo města Mělníka. *Mělnické rozhledy: Týdenník čsl. strany socialistické a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1923, 5.(18.), 1.

⁵⁶ Mělnicko. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(8.), 1.

⁵⁷ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(45.), 1.

⁵⁸ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(44.), 1.

⁵⁹ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1919, 1.(29.), 1.

⁶⁰ Pan posl. Ježek na Mělníce. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1929, 11.(15.), 2.

⁶¹ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1922, 4.(16.), 1.

⁶² *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1922, 4.(44.), 1.

⁶³ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1935, 17.(7.), 1.

⁶⁴ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1935, 17.(19.), 1.

⁶⁵ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1935, 17.(45.), 1.

⁶⁶ *Mělnické rozhledy: Týdenník čsl. strany socialistické a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1923, 5.(26.), 1.

⁶⁷ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(36.), 1.

⁶⁸ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1933, 15.(7.), 1.

vycházela tři periodika třech různých politických stran. Co se týče právě Mělničana, ten byl snad mnohem radikálnější v kritice národních socialistů, než národně-demokratické Mělnické listy.

Strana samotná vznikla v roce 1919 a snažila se co nejvíce zakotvit ve středu. Proto se vymezovala jak proti kapitalismu, tak proti socialismu. Za základ ekonomiky považovala malé a střední podniky, ty velké chtěla znárodnit. Klíčovou skupinou se pro stranu stali živnostníci, jejichž postavení chtěla strana zlepšit, ovšem pouze v mezích rozpočtu. Zadlužování státu a obcí chtěla strana za každou cenu zabránit.⁶⁹

Mezi voliče politických živnostníků patřila střední vrstva obyvatel města – hlavně menší i větší živnostníci, řemeslníci a úřednictvo. Byli to zejména bývalí voliči národně-demokratické strany. Nejsilnější voličskou základnu měla ČŽOSS na Pšovce a v Mlazicích.

Na Mělníku původně existovaly hned tři místní organizace ČŽOSS. První vznikla na Pšovce dne 10. července 1920. Její představitelé se pak zasloužili i o vybudování místní organizace strany přímo na Mělníku. Poprvé se o to neúspěšně pokusili v únoru 1921. Podruhé, opět neúspěšně (kvůli nepřítomnosti referentů) se organizaci pokusili založit v lednu 1922. Na potřetí svým spolustraníkům pomohl pozdější předseda strany, ministr průmyslu a tehdejší poslanec Josef Václav Najman. Ten 19. března 1922 přijel na Mělník a za velkého zájmu veřejnosti vystoupil v hotelu Stádník, kde se vzápětí poté konečně ustavila mělnická organizace politických živnostníků. Prvním předsedou organizace byl zvolen Adolf Vohanka (bývalý člen národně demokratické strany), místopředsedou Josef Řebíček, jednatelem Mořic Uher, pokladníkem Josef Toman a důvěrníkem Adolf Flek. Do výboru byli zvoleni: Josef Štrupl, František Růžička, František Raiman, Jan Rejda, Jaroslav Hájek, Adolf König, František Čapek, Josef Trubáček, Marie Karbusická, František Purš, Bohumil Vaněk a Václav Šťastný. V roce 1923 se pak ustavila i místní organizace politických živnostníků v Mlazicích. V čele mělnické organizace strany mezitím nadále zůstával Adolf Vohanka (v tisku také zmiňován jako Vohánka či Vohánka). Na valné hromadě strany v březnu 1923 byl Vohanka potvrzen v čele místní organizace strany na Mělníku, místopředsedou zůstal i Josef Řebíček, jednatelem byl nově zvolen Adolf Nováček. Na konferenci místní organizace konané dne 13. listopadu 1923 byl potom novým místopředsedou zvolen Antonín Čížek a představenstvo místní organizace doplnil nově zvolený pokladník Mořic Uher. Další valná hromada se konala koncem ledna roku 1924. Předsedou organizace byl potvrzen Adolf Vohanka, jeho náměstkem byl zvolen Josef Toman, jednatelem Adolf Nováček a pokladníkem František Raiman. Na okresní konferenci konané na podzim téhož roku byla většina představenstva mělnické organizace ve svých funkcích potvrzena, náměstkou Tomana ale vystřídal Antonín Chaloupka jako místopředseda. Další schůzi pořádala samostatná organizace ČŽOSS na Mělníku 19. dubna 1925. Předsedou zůstal Adolf Vohanka, místopředsedou byl zvolen Josef Toman a jednatelem Adolf Nováček.

Ke spojení všech tří organizací došlo po volbách v roce 1925, kdy strana poprvé kandidovala do spojeného zastupitelstva Velkého Mělníka.⁷⁰ Po spojení místních organizací dne 3. května 1925 bylo zvoleno nové vedení okresní buňky ČŽOSS. Předsedou byl zvolen Mořic Uher, místopředsedou a jednatelem Josef Uhlíř, pokladníkem A. Skokan a důvěrníky František Purš a Josef Hovorka. Na následující řádné okresní konferenci konané v hotelu Stádník 8. července 1925 byl předsedou potvrzen Mořic Uher, místopředsedou byl zvolen A. Studnička

⁶⁹ ŠVEC, Michal. *Komunální politika ve Velké Praze: Obecní volby, politické strany a zvolené orgány v letech 1923-1938*. Praha, 2011. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd - Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Pavel Jüptner, PhD.

⁷⁰ UHLÍŘ, Josef. Vznik a vývoj místních organizací ŽOS. v Mělníku a na Pšovce. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, 2.(35.), 1.

a jednatelem Josef Uhlíř. Dne 6. února 1927 byl předsedou okresní organizace zvolen Josef Uhlíř, místopředsedou Václav Oplt a jednatelem František Purš. 18. února 1934 byl předsedou zvolen Josef Toman, jednatelem František Purš a pokladníkem František Raiman. Ovšem vznikem okresní organizace nezanikají ani místní organizace živnostenské strany na Mělníku. Ty si i nadále ponechávaly svoji autonomii.

V čele mělnické organizace živnostnické strany pak zůstávali i nadále ti samí lidé. Až valná hromada organizace konaná počátkem února 1927 potvrdila sice ve svých funkcích předsedu Vohanku i jednatele Nováčka, novým náměstkem předsedy organizace byl ale zvolen Bohuslav Straka a pokladníkem František Raiman. Na další valné hromadě konané 6. ledna 1928 vystřídal Adolfa Nováčka v pozici jednatele organizace František Purš. Až do valné hromady, kterou místní organizace uspořádala dne 2. února 1930, zůstávalo představenstvo mělnických politických živnostníků nezměněno. 2. února 1930 byl ale novým předsedou organizace zvolen Josef Uhlíř, který pak zůstal v čele místní organizace až do jejího zrušení na podzim roku 1938. Jednatelem i pokladníkem zůstali František Purš a František Raiman.⁷¹

Dne 31. ledna 1932 se v mělnické Šafránkově vinárně konala valná hromada mělnické ČŽOSS (tehdy také uváděné pod zkratkou Ž. O. S.). Tato valná hromada volila předsednictvo místní organizace. Předsedou potvrdila Josefa Uhlíře. I. místopředsedou byl zvolen Josef Toman, II. místopředsedou František Purš, jednatelem Bohumil Straka a pokladníkem František Raiman.⁷² Tato sestava byla znovuzvolena i na další okresní konferenci strany, konané dne 11. prosince 1932, a doplněna o revizory účtů – Ladislava Šafránka a Adolfa Königa.⁷³ Na výroční okresní konferenci konané dne 25. února 1934 se vedoucí sestava mělnické organizace ČŽOSS obměnila. Předsedou byl zvolen Josef Uhlíř, I. místopředsedou Adolf Vohanka, II. místopředsedou Josef Sajler, jednatelem František Purš a pokladníkem J. Novák ml.⁷⁴

Na Mělníku později vznikla i mládežnická organizace ČŽOSS – Dorost, později Mladá generace Ž. O. S., která proslula např. pravidelným konáním odpoledních čajů v nově otevřené zámecké vinárně či pořádáním oblíbených tanečních hodin.⁷⁵ Presidiální spisy se celkem třikrát zmiňují o jejích představitelích. Na dubnové valné hromadě z roku 1927 měl být jejím předsedou zvolen Alois Janoušek, náměstkem Rudolf Sýkora a jednatelem Václav Fišer. 14. února 1929 byl potom předsedou zvolen Josef Franěk, jednatelem Jan Salač a pokladníkem Josef Sekera. Podle údajů z února následujícího roku byli potom předsedou i jednatelem znovu zvoleni Josef Franěk a Jan Salač, pokladní byla zvolena jistá Marie Leichnerová. 11. ledna 1938 byl potom předsedou zvolen Jiří Beneš, místopředsedkyní Ludmila Lánská, jednatelkou Vlasta Nezbedová a pokladní Pavla Setvínová.⁷⁶

⁷¹ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10., Politické strany a organizace.

⁷² Krásné sněmování naší míst. organisace na Mělníce. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, 2.(6.), 1.

⁷³ Sněmování místní organisace Ž. O. S. na Mělníce. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, 2.(51.), 1.

⁷⁴ Zdařilá výroční okresní konference ŽOS. na Mělníce. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1934, 4.(9.), 1.

⁷⁵ *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, 2.(38.), 1.

⁷⁶ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

Místní organizace mělnických politických živnostníků také dala podnět k založení družstva pro postavení okresního živnostenského domu a měla také velkou zásluhu na vybudování Mělnické záložny pro obchod a živnosti.⁷⁷

I političtí živnostníci se zaslouhovali o rozvoj společenského života ve městě. Pořádali okresní reprezentační plesy, zábavné večírky, společenské schůze, výlety do Neratovic i protestní schůze proti některým rozhodnutím městské rady.

Vrcholem politicko-živnostenského ruchu na Mělníku byla však ve městě pořádaná župní konference strany dne 28. srpna 1932, na kterou zavítal i její předseda (a i jinak častý návštěvník Mělníka) Josef Václav Najman s poslancem Václavem Vávrou.

3.4. Další politické strany

Tradiční zastoupení v mělnickém obecním zastupitelstvu měly i další strany. Mezi nejvýznamnější z nich patřila Československá sociálně demokratická strana dělnická. Ta v zastupitelstvu pravidelně obsazovala 6 až 7 křesel a tradičně byla i součástí městské rady. I tato strana se snažila cílit na co největší počet voličů a mezi oblast její nejsilnější volební podpory patřila oblast Podolí, Chloumku, Pšovky, Rousovic a Mlazic. Po volbách v roce 1929 byl dokonce její člen, Ladislav Novák, zvolen starostou. Mezi další významné mělnické sociální demokraty patřili: Antonín Pokorný, Jaroslav Štástek či Josef Dolejš. Sociální demokraté tradičně spolupracovali s levicovými národními socialisty a středovými lidovci. Tyto tři strany tvořily jakousi nepotvrzenou koalici, kterou v tisku často můžeme vidět pod názvem Radniční blok. Radniční blok dokonce i společně s komunisty a politickými živnostníky uspořádal v březnu 1925 společný tábor lidu, jehož konání ostře kritizovala zejména pravicová opozice v čele s národními demokraty.⁷⁸ Teprve v roce 1929 se Radniční blok roztržil. Přesvědčivé vítězství národních socialistů způsobilo, že se ostatní strany tzv. Občanského bloku rozhodly zamezit jejich vlivu a společně zvolily sociálního demokrata Ladislava Nováka starostou. K roku 1919 je jako okresní důvěrník strany zmiňován Josef Dolejš, ve 20. letech se potom jméno Antonína Pokorného objevuje jako jméno jednatele strany. Mnou náhodně nalezený výtisk sociálně demokratického týdeníku Stráž Pojizeří podává zprávu o výroční plenární schůzi mělnických sociálních demokratů ze 13. února 1935. Důvěrníkem místní organizace měl být tehdy zvolen JUDr. Josef Šarša a místodůvěrníky byli zvoleni Josef Rybář a jistý soudruh Kremla. V tých spisech nacházíme i důkaz o existenci mládežnické organizace ČSDSD na Mělníku, jako její důvěrník je k roku 1937 podepsán Jaroslav Šmíd a jako jednatel Karel Konta. Presidiální spisy se zmiňují o návštěvě budoucího ministra čs. vlád Rudolfa Bechyněho, Jaromíra Nečase, exministra Gustava Habrmana či poslance Josefa Stivína na Mělníku.⁷⁹

Další významnou politickou silou prvorepublikového Mělníka byli dozajista lidovci. I ti pravidelně obsazovali 5 až 6 zastupitelských křesel a rovněž měli vždy alespoň 1 křeslo v městské radě. To vše navzdory tomu, jak nepopulární stranou v prvních letech republiky ČSL byla. Silnější volební podporu nacházela strana tradičně ve vnitřním městě a Rybářích, na předměstí, Chloumku a v Mlazicích. Mezi nejvýznamnější činovníky Československé strany lidové na Mělníku patřili František Čumpelík, Václav Košek, farář Václav Slavík nebo

⁷⁷ PURŠ, František. Živnostenské hnutí v okrese mělnickém. Založení okresní organizace a její vývoj. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, 2.(35.), 1.

⁷⁸ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(10.), 1.

⁷⁹ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10., Spolky a politické strany.

nechvalně proslulý gymnaziální profesor Václav Opatrný. Prezidiální spisy nám nabízejí dva zápisy o předsednictvu místní lidovecké organizace na Mělníku. První, z valné hromady konané dne 19. dubna 1925, uvádí jako předsedu organizace již zmíněného Františka Čumpelíka, jako místopředsedu Václava Opatrného, jako pokladníka Františka Dvořáka a jako jednatele Josefa Vacka. Druhý, z valné hromady ze dne 13. prosince 1936, uvádí jako předsedu znovu Františka Čumpelíka, jako jednatele Františka Vrba a jako pokladníka Františka Dvořáka.⁸⁰ A díky prezidiálním spisům máme informace i o představitelích mělnické okresní lidovecké organizace. Podle těch byl na valné hromadě dne 15. května 1927 zvolen jejím předsedou také František Čumpelík, jednatelem František Vaněk a pokladníkem jistý A. Budka. Dne 11. března 1928 byl František Čumpelík potvrzen v čele okresní organizace ČSL, jednatelem byl zvolen Josef Vacek a pokladníkem František Dvořák. Dne 7. března 1937 byl potom již okresním důvěrníkem zvolen Josef Vacek, předsedou byl zvolen František Čumpelík mladší, pokladníkem Josef Vondráček a zapisovatelem František Vrba.

Do obecního zastupitelstva se ale pravidelně dostávaly i dvě další strany, které na celostátní politické scéně hrály významnou roli. Byli to agráři, kteří byli nezastupitelnou součástí čs. vlád, a komunisté, kteří byli naopak nezastupitelnou opoziční silou čs. parlamentu. KSČ, stejně jako RSZML se do zastupitelstva poprvé probojovala v roce 1925. Počet komunistických zastupitelů se pohyboval okolo 2 nebo 3. Republikáni pravidelně obsazovali jedno nebo max. dvě místa v obecním zastupitelstvu. Obě strany se také dokázaly dostat i do městské rady. Mezi nejvýznamnější mělnické prvorepublikové komunisty patřili Jan Virt, Václav Ulrich či Alois Popílek, který v letech 1946-1947 stál v čele mělnického MNV a v době první republiky byl důvěrníkem mělnických komunistů. Počátky komunistického hnutí na Mělníku však byly velmi nelehké. Mělničtí komunisté měli zvláště pro sebe vyhrazenou místnost v mělnickém hostinci Beseda. Tam se každou neděli konaly důvěrné schůze, v prvních letech často konané za asistence zkušeného kladenského komunisty, tajemníka KSČ Antonína Mareše. Nikdo ovšem nemohl vědět, co se na schůzích děje, poněvadž důvěrník mělnické KSČ Popílek výslovně zakázal hostinskému Truksovi a všem nezvaným vstup do místnosti. Schůzí se prý účastnili hlavně mladí muži. Existují záznamy, kdy mělničtí komunisté konali předvolební schůze, na které však nikdo nepřišel, což může vyvolat dojem, že strana nemohla mít ve městě vůbec žádnou podporu. Teprve když na jednu z předvolebních schůzí v listopadu 1925 přijel budoucí generální tajemník KSČ Bohumil Jílek, přišlo se na ni podívat asi 80 lidí, z nichž ale mnozí byli příznivci sociální demokracie, a proto diskuze probíhala v poněkud dusnější atmosféře, než si komunisté představovali. Ze strany sociálních demokratů mohlo jít o jakýsi druh pomsty za rušení jejich předvolební schůze z konce října 1925, na kterou přijel poslanec Josef Stivín, a kterou komunisté a příznivci mlazické občanské strany rušili. Existují i záznamy, kdy komunisté rušili i lidovecké předvolební schůze.⁸¹ Komunisté získávali nejvíce hlasů v Podolí, na Pšovce a v Mlazicích.

Z agrární strany stojí za zmínku dr. Ing. Ladislav Langer, absolvent VŠZ v Brně, profesor Státní vyšší ovocnicko-vinařské a zahradnické školy v Mělníku a uznávaný odborník v oblasti zelinářství a květinářství, který se za války jako bývalý člen Sokola (1940-1941 starosta TJ Sokol Mělník) zapojil do odbojové skupiny Jindra a v březnu 1942 zemřel na následky mučení v Osvětimi. V letech 1935-1939 byl mělnickým zastupitelem, v letech 1937-1939 i městským

⁸⁰ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDIALNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

⁸¹ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDIALNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

radním.⁸² V prezidiálních spisech se dochovaly tři zápisy o vedení mělnické okresní organizace agrárníků. První, datovaný k 29. březnu 1925, uvádí, že na valné hromadě byl předsedou zvolen V. B. Mašek, místopředsedou Josef Vanc a pokladníkem Josef Majzler. Druhý, datovaný k 14. únoru příštího roku, uvádí, že na valné hromadě byl nyní již okresním důvěrníkem zvolen znovu V. B. Mašek, místodůvěrníkem byl zvolen Václav Novotný, pokladníkem Josef Majzler a zapisovatelem František Štrup, který jako jediný z funkcionářů pocházel z Mělníka. Ostatní představitelé pocházeli z okolních obcí, např. z Vtelna, Čechelic či Byšic.⁸³ Třetí zápis je datován k 27. lednu 1927 a říká, že ve svých funkcích byli potvrzeni ti samí lidé, kteří do nich byli zvoleni minulého roku. K místní organizaci agrární strany na Mělníku se vztahuje i zápis, který uvádí, že roku 1938 byli do čela organizace zvoleni titíž jako minule. Důvěrníkem byl zvolen Ing. Karel Sigid, místodůvěrníkem Ladislav Bolousek, pokladníkem Bohumil Straširybka, zapisovatelem Miloslav Krejčí, důvěrníci žen Gabriela Bradáčová, jako členové výboru byli zvoleni: Josef Holeček, Václav Nový a okresní hejtman JUDr. Karel Walter, náhradníky se stali: Josef Šporcl, který vystřídal Jana Lejtnera, Alois Freml a Bedřich Novotný. Z návštěv agrárních politiků na Mělníku registrujeme návštěvu senátorů Antonína Slavíka, Františka Hybše, a poslanců Jana Dubického a Samuela Zocha. Do území silnější volební podpory RSZML na Mělníku spadaly oblasti Blat, Chloumku, Mlazic a Rousovic.

Do mělnického obecního zastupitelstva se pak pouze jednou dokázala probojovat Národní obec fašistická (v roce 1935) a Občanská strana v Mlazicích (v roce 1925). Jako důvěrník Národní obce fašistické na Mělníku je ve 30. letech zmiňován Jaroslav Joachymstál. Prezidiální spisy se dokonce zmiňují i o pořádání několika plesů ve Velkém Borku, na které zavítal i předseda NOF, generál Radola Gajda.⁸⁴ Do městského zastupitelstva se sice nikdy nedokázala probojovat organizace Čs. domov – sdružení domkařů a maloročníků ani Nezávislá socialistická strana, v prezidiálních spisech jsem ovšem našel jim věnované zápisy o představenstvech organizací a považuji za zdvořilé je zde uveřejnit. Zápis, týkající se sdružených domkařů, je datován k 22. březnu roku 1925, kdy se konala valná hromada okresní organizace na Mělníku. Předsedou organizace byl zvolen Josef Vanc (zmiňovaný také jako představitel mělnických agrárníků), místopředsedou Karel Dvořák a pokladníkem Josef Bláha. Nutno ovšem podotknout, že ani jediný z výše zmíněných funkcionářů nebydlel na Mělníku, ale v okolních obcích Byšice, Liblice a Stránka. Zápis o Nezávislé socialistické straně není datován, lze se domnívat, že pochází z doby po roce 1923, kdy strana vznikla. Zápis uvádí celkem dvě jména – Václav Rolain (zápis byl nečitelný, zmíněný se mohl rovněž jmenovat Rolam, nebo Rolaní) a Josef Rovenský. Oba uvedení jsou v zápisu zmiňováni jako zástupci strany na Mělníku.⁸⁵

Všechny tyto menší strany ale hrály zásadní roli při hlasování o rozdělení mandátů v městské radě, mnohdy právě jejich hlasy umožnily zvolení některého z náměstků.

Na závěr bloku o politických stranách bych ještě rád poukázal na rozdíly při oslovování svých spolustraníků, kterých si je možné povšimnout při čtení tehdejších novin. Zatímco národní socialisté se oslovují jako „bratři“ a „sestry“, živnostníci jako „kolegové“ a „kolegyně“, sociální demokraté, stejně jako komunisté samozřejmě jako „soudruzi“ a „soudružky“, národní demokraté zůstávají u běžného oslovení „pan“, „paní“ či „slečna“.

⁸² SÍGL, Miroslav. *Kdo byl a kdo je: Mělnicko, Kralupsko, Neratovicko : osobnosti, samospráva, historie*. Praha: Libri, 2007, 646 s. ISBN 978-80-7277-351-0.

⁸³ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDIALNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

⁸⁴ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDIALNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

⁸⁵ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDIALNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10., Politické strany a organizace.

4. Osobnosti mělnické prvorepublikové samosprávy

4.1. Dr. František Valina

Dlouholetý starosta Mělníka, kterému je přisuzována velká zásluha na jeho předválečné modernizaci, a také mu patří velký podíl na spojení města Mělníka s okolními vesničkami. Díky tomuto spojení vzniklo dnešní město, bezprostředně po svém vzniku nazývané Velký Mělník. V Tůmově knize *Mělnické přípitky po 100 letech* je na starostu Valinu vzpomínáno jako na skvělého řečníka, vlastence i na překvapivě dobrého degustátora vín.⁸⁶

František Valina se narodil 20. března 1873 v Rožďalovicích, kde jeho otec působil jako hospodářský správce lobkovického panství. Svoji povinnou školní docházku absolvoval v Jičíně. Když se rodina roku 1887 přestěhovala na Pšovku u Mělníka, začal studovat na příbramském gymnáziu, kde roku 1892 odmaturoval a začal studovat na Právnické fakultě české univerzity. V Praze úspěšně promoval 24. listopadu 1899 a po roční praxi u pražského soudu se vrátil na Mělník a stal se advokátním koncipientem v advokátní kanceláři dr. Aloise Balíka – dalšího významného činitele národně demokratické strany na Mělníku.

V roce 1907 si JUDr. Valina na Mělníku otevřel vlastní advokátní kancelář a krátce na to byl zvolen členem zastupitelstva za mladočechy. Prakticky okamžitě byl jakožto silná osobnost navržen mladočechy na post mělnického starosty, kterého se ujal 28. října 1907. Úřad starosty pak zastával následujících 11 let. Před rokem 1914 je také zmiňován jako předseda mělnické organizace Národní strany svobodomyšlné a od roku 1910 působil i jako předseda místního odboru Ústřední matice školské na Mělníce a později i jako předseda Spořitelny mělnické.⁸⁷

Za tu dobu se dr. Valina nesporně zasloužil o rozvoj města. Radnice pod jeho vedením horlivě usilovala o zřízení střední školy ve městě. Ve Vídni ale dr. Valina nepochodil, došlo mu, že otevření státního gymnázia na Mělníce je nemožné, a proto sám učinil řešení a prosadil zřízení obecního gymnázia na Mělníce.⁸⁸ Tak bylo roku 1910 na Mělníce otevřeno komunální reálné gymnázium, jehož prvním ředitelem se stal dr. Viktor Nejd. ⁸⁹ A stejně silně se dr. Valina zasloužil o konečné zestátnění gymnázia v roce 1919.

Stejně velkou měrou se dr. Valina zasloužil také o rozvoj turismu na Mělníku a podporoval také obchodní a živnostenský rozvoj, který měl do města přinést peníze, které chtěl použít na rekonstrukci silniční, vodárenské a kanalizační sítě.

Velice slibný rozvoj města zastavila válka. Ovšem i během té prokázal dr. Valina městu své nejlepší schopnosti, když se mu podařilo zajistit bezproblémové zásobování a alespoň částečný přísun nouzového elektrického světla.

Po válce jeho administrativa začala s rekonstrukcí města, spojenou zejména se zvětšováním mělnického školství. Poměry nové republiky přinesly vítězství v obecních volbách opozici. Dr. František Valina ztratil 4. července 1919 své křeslo, když ho ve volbě o místo starosty porazil národní socialista Tykal.

⁸⁶ TŮMA, Jaromír. *Mělnické přípitky po 100 letech: vinařský bedekr k výročí vinobraní na Mělníce*. Praha: Petrklíč, 2012. ISBN 978-80-7229-357-5.

⁸⁷ STÁHLÍK, Josef, Jan B. ZELENÝ a Ladislav ČECH. *Mělnicko. Z jeho života a práce*. 1. Mělník: Jiří Jelen, 1936.

⁸⁸ NEJDL, Viktor. JUDr. František Valina (1873-1933). *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1933, **15**,(11.), 1.

⁸⁹ LUKÁŠOVÁ, Marie. Historie gymnázia na Mělníku. In: *Gymnázium Jana Palacha, Mělník* [online]. Mělník, 2010 [cit. 2016-05-14]. Dostupné z: www.gjp-me.cz/historie

Nicméně dr. Valina zůstal i nadále členem mělnického obecního zastupitelstva a stanul i ve vedení místní organizace ČsND. Jako takový byl členem vyjednávacího výboru o připojení blízkých obcí k městu a měl proto velké zásluhy na vzniku tzv. Velkého Mělníka, po jehož vzniku se rozpustilo obecní zastupitelstvo a 10. října 1923 byla na jeho místo dosazena obecní správní komise, jejímž předsedou byl dr. Valina jmenován.

Znovu se tak vrátil do vedení svého města. Předsedou obecní správní komise zůstal až do 16. dubna 1925, kdy byla obecní správní komise nahrazena řádně zvoleným zastupitelstvem.

S odchodem z čela obecní správní komise se dr. Valina rozhodl úplně odejít i z politiky.⁹⁰ Nicméně se nedále věnoval advokacii a působil také jako předseda Elektrárenského svazu okresů středočeských. Tím byl zvolen ještě před rokem 1918 jakožto osoba, která se silně zasloužila o provádění elektrizace na území středních Čech.⁹¹ Zároveň také podporoval stavbu mělnického kulturního domu a byl členem čestného představenstva širšího výboru pro postavení Kulturního domu.⁹² František Valina byl také předsedou mělnického Klubu československých turistů a jako takový si nechal na Kokořínsku pro sebe a svou rodinu postavit letní dům v nádherném prostředí tzv. Cikánské rokle u Harasova.⁹³

Některé zdroje uvádějí, že také vyučoval na Právnické fakultě University Karlovy. Lze se však domnívat, že v tomto tvrzení došlo k záměně s Valinovým stejnojmenným synem Františkem. A mezi archiváliemi nalezneme i zmínku o jistém JUDr. Jiřím Valinovi, který promoval roku 1925. Publikace o Mělníku z roku 1936 zmiňuje mezi prvními mělnickými posluchači rozhlasu i jistého Ing. Miroslava Valinu. Lze se tedy domnívat, že František Valina měl synů více.⁹⁴

Jedním z nich byl jistě prof. JUDr. František Valina mladší, narozený 29. dubna 1904 na Mělníku, absolvent mělnického gymnázia z roku 1923⁹⁵ a taktéž vystudovaný právník, který působil jako docent národního hospodářství na Právnické fakultě University Karlovy v Praze, přednášel pro Českou společnost národohospodářskou⁹⁶ a působil i jako profesor pařížské Sorbonny a Cambridgeské univerzity a byl autorem spisů jako *Čs. obchodní politika od převratu*, *Hospodářský vývoj a podnikání* nebo *Theorie podnikání a zisku*.⁹⁷

František Valina zemřel 21. července 1950 na Mělníku. Dodnes vévodí Vodárenské ulici na Mělníku obrovská vila, ve které dnes sídlí mělnické Okresní státní zastupitelství. Jen málokdo však ví, že jejím architektem byl Bohumil Hübschmann a prvním obyvatelům právě František Valina.

⁹⁰ NEJDL, Viktor. JUDr. František Valina (1873-1933). *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1933, **15**(11.), 1.

⁹¹ KLÍMA, Bl. JUDr. František Valina, jako předseda Elektrárenského svazu okresů středočeských.

⁹² *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost*. Mělník, 1929, **11**(8.), 1.

⁹³ Feuilleton: Harasov. *Národní listy*. Praha, 1913, **53**(178), 2.

⁹⁴ STÁHLÍK, Josef, Jan B. ZELENÝ a Ladislav ČECH. *Mělnicko. Z jeho života a práce*. 1. Mělník: Jiří Jelen, 1936.

⁹⁵ *Almanach: 100 let mělnického gymnázia 1910 - 2010*. 1. Mělník: Gymnázium Jana Palacha, 2010.

⁹⁶ VALINA, František. *Hospodářský vývoj a podnikání*. 1. Praha: František Řivnáč, Česká společnost národohospodářská, 1940.

⁹⁷ SÍGL, Miroslav. *Kdo byl a kdo je: Mělnicko, Kralupsko, Neratovicko : osobnosti, samospráva, historie*. Praha: Libri, 2007, 646 s. ISBN 978-80-7277-351-0.

4.2. Josef Tykal

Tento muž, který stál v čele mělnické radnice opakovaně v letech 1919-1923, 1925-1929 a znovu v letech 1932-1944 je mělnickou osobností, která by rozhodně neměla být opomíjena.

Josef Tykal se narodil 18. února 1877 v Soběkurech u Přeštice. Tento vyučený kovář neodmyslitelně spojil svůj život s Československou stranou národně socialistickou, a také s Mělníkem, kam přišel jako kovářský pomocník 29. listopadu 1898. Později na Podolí založil roku 1904 vlastní kovářství, které provozoval až do svého zvolení do parlamentu v roce 1929. Od roku 1898 byl také členem dělnického spolku Osvěta a národně socialistické strany, jejíž místní organizaci založil roku 1901 i na Mělníku. Tu po určitou dobu vedl, později se však stal přímo okresním důvěrníkem strany. Tuto funkci vykonával do 2. poloviny 30. let 20. století, kdy byl vystřídán B. Petrželkou. V roce 1937 se ale vrátil do vedení místní organizace ČSNS na Mělníku. Od roku 1925 byl až do roku 1938 členem ústředního výkonného výboru a předsednictva ČSNS.

V roce 1911 byl Josef Tykal poprvé zvolen mělnickým zastupitelem a postupně zasedl také v obecní chudinské komisi, elektrárenské a vodárenské komisi, školském výboru a širším výboru pro stavbu Kulturního domu. Od roku 1913 byl i městským radním.⁹⁸

V době první světové války bojoval na východní a italské frontě a po skončení války se vrátil na Mělník a vrátil se do svých funkcí v mělnické samosprávě.

V roce 1919 jím vedená socialistická strana vyhrála na Mělníku obecní volby a Josef Tykal tak poprvé stanul v čele mělnické radnice. I on se ve funkci starosty zasloužil o rozšíření Mělníka do své nynější podoby. Když v říjnu 1923 bylo rozpuštěno obecní zastupitelstvo a na jeho místo nastoupila obecní správní komise, stal se Josef Tykal jejím místopředsedou.

Po vítězných volbách v roce 1925 se nakonec Tykal vrátil do čela mělnické samosprávy a vydržel v něm další volební období. Podařilo se mu zvítězit i v obecních volbách v roce 1929, ale kandidát spojené opozice na starostenské křeslo, Ladislav Novák, ho v boji o další vedení města porazil. Nicméně, když Ladislav Novák starostenské křeslo v roce 1932 opustil, vrátil se do čela města Tykal (který doposud zůstával městským radním) znovu.⁹⁹

V té době už ale také sloužil i jako poslanec Národního shromáždění republiky Československé za XIV. volební kraj. Poprvé do něho neúspěšně kandidoval už v roce 1925, ale poslancem byl za ČSNS zvolen až v podzimních volbách roku 1929 a ve volbách roku 1935 byl do funkce zvolen znovu. Během volebního období 1929-1935 působil v parlamentu jako řádný člen Výboru iniciativního, rozpočtového, technicko-dopravního, Výboru ústavně-právního, jako zvolený člen Výboru zemědělského a Výboru živnostensko-obchodního a jako II. náhradník Výboru inkompatibilitního. Jako poslanec podal Tykal v tomto volebním období jediný iniciativní návrh. Byl to společný návrh poslanců Tykala, Netolického, Slavička, Vaňka a Solfronka na doplnění živnostenského řádu o nový paragraf, který by upravoval kování zvířat a úpravu kopyt, které by podle návrhu směli provádět jen podkováři s řádným živnostenským oprávněním. Tato úprava měla přijít k dobru živnostníkům na úkor tzv. domácích dílen (ty se provozovaly bez živnostenského listu a za první republiky jejich počet rostl a likvidoval tím živnostníky).¹⁰⁰ Tykal byl v letech 1929-1935 šestkrát parlamentním zpravodajem živnostensko-obchodního výboru. Většinou sněmovnu seznamoval hlavně s novými obchodními smlouvami

⁹⁸ *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakl. Josef Zeibrdlich, 1927.

⁹⁹ Politický vývoj – obecní samospráva. KILIÁN, Jan. *Mělník*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 287. ISBN 978-80-7422-029-6.

¹⁰⁰ Poslanecká sněmovna Národního shromáždění republiky Československé, III. volební období, 8. zasedání, sněmovní tisk č. 2327. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1929ns/ps/tisky/t2327_00.htm

podepsanými mezi Československem a dalšími státy. V rozpravě hovořil Tykal celkem pětkrát a často interpeloval.¹⁰¹

Během volebního období 1935-1939 působil v parlamentu jako zvolený člen Výboru živnostensko-obchodního, řádný člen Výboru technicko-dopravního a jako II. náhradník ve Výboru inkompatibilitním. Během tohoto volebního období podal Tykal celkem 2 iniciativní návrhy. První podal společně s poslancem Josefem Davidem a kolektivem 22 dalších poslanců v červnu 1935. Jednalo se o návrh na poskytnutí rychlé pomoci zemědělcům postiženým krupobitím na Mělnicku.¹⁰² Druhý návrh podal společně s poslanci Dubickým, Rechcíglem, Dufkou, Setvínem, Koškem, Vávrou, Köglerem, Schützeem a Boninem. Návrh požadoval vydatnou pomoc obcím postiženým průtrží mračen a krupobitím v různých okresech, vč. mělnického. Návrh byl podán v červnu 1937.¹⁰³ Dvakrát vystoupil Tykal ve sněmovně jako zpravodaj živnostensko-obchodního výboru a dvakrát jako řečník v rozpravě – během jednání o rozpočtu na rok 1937 a během jednání o převzetí akcií Čsl. akc. plavební společnosti Dunajské státem od zúčastněných bank.¹⁰⁴

Když došlo 22. listopadu 1938 ke spojení některých stran, vč. ČSNS do tzv. Strany národní jednoty, stal se Tykal jejím členem.¹⁰⁵

Mezi největší Tykalovy zásluhy ve vedení města patří např. vybudování mělnického přístavu, stavba kanalizace pro celý Velký Mělník, rekonstrukce mělnické nemocnice, výstavba nového mostu přes Labe, vydláždění státní silnice, stavba dělnické kolonie na Spořilově či stavba dnešního Masarykova kulturního domu. Pro dobro města neváhal Tykal využít i svého poslaneckého místa a zajistil tak městu a jeho okolí např. finanční podporu státu po živelných pohromách v roce 1931.

Národními socialisty na Mělníku byl považován za skutečného mluvčího lidu. Naopak opozicí byl často, mnohdy až velmi ostře kritizován – nejvíce v době hospodářské krize. Nutno však přiznat, že jím prosazovaná opatření byla svým způsobem nutná až nezbytná.

O rozvoj města se mohl zasloužit i proto, že v letech 1919-1944 stál v čele mělnické Spořitelny, která sponzorovala řadu z výše zmiňovaných akcí. Tykal zasedal také v dozorčí radě Elektrárenského svazu okresů středočeských. Byl také členem mělnického Družstva spolkového a divadelního domu, zúčastnil se práce Okrašlovacího spolku, Vinařského spolku, Spolku péče o mládež, byl místopředsedou Spolku pro postavení Masarykova kulturního domu¹⁰⁶ a činný byl i v Masarykově lize proti tuberkulóze.¹⁰⁷ Zasedal také v představenstvu Okresní nemocenské pokladny. Na své místo v tomto představenstvu na podzim 1924 rezignoval. V tisku můžeme nalézt i zmínky o jeho dobročinné činnosti, např. o Vánocích v roce 1934 věnoval 100 Kčs mělnické nemocnici milosrdných sester.¹⁰⁸

¹⁰¹ Josef Tykal. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2015, 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=289&id=4305&l=cz>

¹⁰² Poslanecká sněmovna Národního shromáždění republiky Československé, IV. volební období, 1. zasedání, sněmovní tisk č. 25. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/tisky/t0025_00.htm

¹⁰³ Poslanecká sněmovna Národního shromáždění republiky Československé, IV. volební období, 5. zasedání, sněmovní tisk č. 1028. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/tisky/t1028_00.htm

¹⁰⁴ Josef Tykal. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2015, 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z:

¹⁰⁵ Josef Tykal. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2015, 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=289&id=4305&l=cz>

¹⁰⁶ *Mělnické listy: Týdeník národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**.(5.).

¹⁰⁷ Politický vývoj – obecní samospráva. KILIÁN, Jan. *Mělník*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 287. ISBN 978-80-7422-029-6.

¹⁰⁸ *Mělnické listy: Týdeník národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**.(51.).

A Mělničané měli svého starostu opravdu rádi. Důkazem toho mohou být např. okázalé oslavy Tykalových 60. narozenin v Masarykově kulturním domě v roce 1937, na jejichž přípravě se horlivě podílel zejména I. náměstek starosty, politický živnostník Josef Uhlíř, jeden z hlavních kritiků národních socialistů na Mělníku, který za tyto své zásluhy musel později nést politickou odpovědnost. Tykal také asistoval třem návštěvám prezidenta Masaryka, kterého bezmezně obdivoval, na Mělníku. Při té poslední, v roce 1932, byl samotným „tatičkem Masarykem“ za svou práci ve prospěch města pochválen.¹⁰⁹

Tykal zůstával starostou i za dob protektorátu, nicméně jeho důvěra u Němců byla velmi slabá. Už tak špatnou pověst u okupantů mu poškodilo zatčení jeho syna Miroslava. Josef Tykal až moc riskoval, když spojil funkci starosty neustále kontrolovaného německými okupanty s funkcí odbojáře. Josef Tykal spolupracoval s odbojem, dokonce se uvažovalo, že by stanul v čele mělnického odboje. Nicméně, kvůli stálému ohrožení Tykal v čele odboje na Mělníku nestanul. I za války se projevoval jako vlastenec, za celou dobu okupace prý nepromluvil ani jednou německy a nikdy nezvedl pravici k nacistickému pozdravu. Po celou dobu německé okupace také pomáhal občanům města.¹¹⁰

Nakonec byl 9. září 1944 přece jen Gestapem zatčen a uvězněn v Mladé Boleslavi a posléze v Terezíně. Jeho syn Miroslav byl dán do ochranné vazby kdesi v Německu. Josef Tykal se v Terezíně nakonec dočkal konce války. Brzy se vrátil na Mělník, vrátil se ke kovařině, stal se členem rady mělnického ONV a znovu se stal i okresním důvěrníkem ČSNS.¹¹¹ Vrcholem jeho veřejného působení bylo jeho zvolení místopředsedou Svazu měst a obcí a znovu také členství v Ústředním výboru Československé strany národně socialistické. Členem ÚV ČSNS byl zvolen na XIV. valném sjezdu strany v Praze, který se konal od 27. února do 2. března 1947.¹¹²

Rok 1947 nám opět dokazuje, jakým ctihodným občanem města Tykal byl. 16. února toho roku se na Mělníku konala další velkolepá oslava jeho životního jubilea, sedmdesátých narozenin. Oslava se konala v mělnické Šrachtově restauraci a prý se na ni dostavil takový počet návštěvníků, že musel personál už v 7 hodin večer přistavovat další a další řady stolů. Příchod oslavence doprovodily slavnostní fanfáry, za jejichž tónu usedl bývalý starosta na vyvýšenou estrádu po boku své ženy Anny. Večer byl zahájen výstupem pěveckého sboru, který vystoupil se Smetanovým „Věnem“, následovala recitace básně „Lidé jsou bratři“ v podání studentky mělnického gymnázia Štabrovské, a poté se vystřídala řada řečníků. Zahajovací projev přednesl Josef Procházka, poté řečnil bývalý senátor Antonín Šolc, následoval starosta Poděbrad a tehdejší poslanec Josef Caňkár a následovali další řečníci zastupující např. Svaz osvobozených politických vězňů, Čs. obec legionářskou a různé stranické instituce a okolní organizace, vč. předsednictva strany. Následovalo čtení došlých písemných a telegrafických blahopřání, která pocházela např. od ministra Prokopa Drtiny, poslankyně Fráni Zemínové, od diplomata Prokopa Maxy, nebo z Tykalových rodných Soběkur. Poté vzdaly oslavenci hold mělnické ženy zpěvem, načež se konečně slova chopil Josef Tykal a všem upřímně děkoval. Oslava pak pokračovala přátelskou besedou, večeří a plesem.¹¹³

¹⁰⁹ Politický vývoj – obecní samospráva. KILIÁN, Jan. *Mělník*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 288. ISBN 978-80-7422-029-6.

¹¹⁰ Bratr Josef Tykal sedmdesátník. *Svobodný Máchův kraj: Týdeník československé strany národně socialistické pro okresy Litoměřice, Mělník a Roudnice*. Litoměřice, 1947, 2.(7.), 1.

¹¹¹ Mělník za druhé světové války. KILIÁN, Jan. *Mělník*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 311. ISBN 978-80-7422-029-6.

¹¹² Z historie ČSNS, část 31, Vladislav Svoboda: ÚV 1947 - 3. In: *Hlavně k politice: .. nejen o politice* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://skopal-jaroslav.blog.cz/galerie/z-historie-csns-cast-31-vladislav-svoboda#>

¹¹³ *Sedmdesátiny Josefa Tykala*. Mělník, 1947.

Nicméně jeho krátký návrat do politiky po roce 1945 ukončil únorový převrat v roce 1948. Už den po něm, 26. února 1948 byl Josef Tykal, spolu s dalším prvorepublikovým radním Františkem Čumpelíkem zbaven všech funkcí v mělnickém ONV. Velký podíl na tom měl nechvalně proslulý mělnický komunista Bedřich Šťastný, kterého Tykal za jeho praktiky v čele mělnického ONV dříve hlasitě kritizoval.¹¹⁴

Josef Tykal se poté stáhl do ústraní a v klidu dožíval. Zemřel 26. dubna 1952 na Mělníku, jeho manželka Anna zemřela o necelé tři roky později – 25. ledna 1955. Tykal s ní měl dvě děti, syna Miroslava a dceru Pavlu. V roce 2006 mu byl udělen Stříbrný řád města Mělníka in memoriam.¹¹⁵ Josef Tykal je rovněž čestným občanem města Mělníka a po jistou dobu nesl park před dnešním Masarykovým kulturním domem, o jehož výstavbu se Tykal velkou měrou zasloužil, jméno Tykalovy sady.¹¹⁶ V roce 2009 byla u jeho hrobu na mělnickém svatováclavském hřbitově odhalena pamětní deska. Už v roce 1938 Jan B. Zelený, dvorní architekt prvorepublikového Mělníka, řekl: „Vše co na Mělníce nového a prospěšného, vyšlo z myšlenek starosty Josefa Tykala a jen jemu jest co děkovati za vše, co Mělník má.“¹¹⁷

4.3. Ladislav Novák

Poslední z řady mělnických prvorepublikových starostů Mělníka je pro badatele jakýmsi oříškem. Prameny o něm totiž skoro mlčí. A nakonec nás přivádí až do města Klatovy. Víme, že před rokem 1919 Ladislav Novák pracoval jako účetní okresní nemocenské pokladny v Klatovech, kde byl roku 1919 zvolen za ČSDSD do zastupitelstva města a 31. července 1919 byl zvolen starostou Klatov. Starostenského křesla se ujal krátce po potlačení tzv. Železnorudské vzpoury. Od roku 1921 byl Novák členem klatovské místní školní rady. Jako starosta se podílel na poválečné výstavbě města, řešil bytovou krizi a jako zarytý vlastenec asistoval roku 1923 návštěvě prezidenta Masaryka v Klatovech. Událost byla zachycena filmovými kamerami a vzniklý film je dostupný na internetu. Za jeho úřadování také začala přestavba klatovské radnice po jejím požáru. Přesto, že sociální demokraté vyhráli v roce 1923 v Klatovech obecní volby, stal se tu starostou národní demokrat Peters. Ladislav Novák se stal členem městské rady. Radním v Klatovech zůstával do roku 1927, kdy byl služebně přeložen na Mělník¹¹⁸, kde se stal ředitelem okresní nemocenské pokladny.¹¹⁹

Roku 1929 byl zvolen mělnickým zastupitelem a díky spojeným hlasům opozice a absenci národních demokratů při hlasování se ho podařilo zvolit starostou Mělníka. Smutným paradoxem je, že v době jeho volby starostou o něm ještě nikdy neslyšela valná část zastupitelstva a přes 90 % Mělničanů.¹²⁰

¹¹⁴ JANOUŠ, Vilém. *Mělník v letech 1945-1948*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Jana Ámose Komenského. Vedoucí práce Mgr. Anna Huliciusová.

¹¹⁵ CENY MĚSTA MĚLNÍKA 2006. In: *Mělniček.cz: Mělník v pohybu* [online]. Mělník, 2006 [cit. 2016-05-14]. Dostupné z: www.melnicek.cz

¹¹⁶ SÍGL, Miroslav. *Kdo byl a kdo je: Mělnicko, Kralupsko, Neratovicko : osobnosti, samospráva, historie*. Praha: Libri, 2007, 646 s. ISBN 978-80-7277-351-0.

¹¹⁷ Na letošním Setkání rodáků a přátel města Mělníka bude odhalena pamětní deska. In: *Mělniček.cz: Mělník v pohybu* [online]. Mělník, 2009 [cit. 2016-06-03]. Dostupné z: <http://melnicek.cz/node/3852>

¹¹⁸ Kronika města Klatovy 1905-1950. Městský úřad Klatovy. Dostupné online:

<http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00798-mesto-klatovy-1905-1956?language=cs>

¹¹⁹ Starosta mělnický, ředitel Novák, odchází do Hradce Králové. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, 2.(12.), 2.

¹²⁰ K posledním volbám na mělnické radnici. *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost*. Mělník, 1932, 14.(20.), 1.

V době jeho úřadování coby starosty města, Mělník vyhlásil soutěž o konečný architektonický návrh stavby kulturního domu a plně se potýkal s realitou Velké hospodářské krize.

V dubnu 1932 byl starosta Novák, po delším uvažování Ústřední sociální pojišťovny, služebně přeložen jako vedoucí úředník do okresní nemocenské pojišťovny v Hradci Králové.¹²¹ Na své funkce v mělnické samosprávě rezignoval.

Zdali Ladislav Novák po příjezdu do Hradce Králové v politickém působení pokračoval a jak vůbec žil, může být předmětem dalšího bádání.

4.4. Antonín Sakař

Antonín Sakař byl vůdcem mělnických národních demokratů, proto by se dal označit i za hlavního mělnického opozičního předáka. Nelze však zapomenout, jakou váženou osobností a jakým skvělým pedagogem a řečníkem byl.

Narodil se 5. února roku 1874 v Malé Lečici u Příbrami do rodiny rolníka a na Mělník přišel v roce 1903 jako mladý odborný učitel poté, co v Příbrami vystudoval nižší gymnázium a poté učitelský ústav. Po studiích začal vyučovat postupně na školách v Řepíně, Přivorech a poté ve Vysoké. Když byla soukromá evangelická škola ve Vysoké zrušena, odešel Sakař za prací na Mělník. Dlouhá léta vyučoval na mělnické měšťance (dnešní ZŠ J. Seiferta), ale ve školním roce 1910/1911 externě vyučoval i kreslení na právě vzniklém Komunálním reálném gymnasiu v Mělníce.¹²² V roce 1908 se stal jednatelem Čítarenské komise, která na Mělníku vybudovala prosperující čítárnu, v jejímž vedení později Antonín Sakař stanul. Současně Sakař už od dob svého učitelování ve Vysoké působil jako jednatel Národní jednoty severočeské.

Téměř celou dobu první světové války strávil jako rakouský voják na evropských bojištích. Po válce se vrátil do práce na mělnické měšťance a v Okresním osvětovém sboru, ve kterém setrval až do roku 1931. V roce 1927 byl jmenován ředitelem chlapecké měšťanky na Mělníku. Z jeho přičinění se škole dostalo nové moderní přístavby k původní budově, obě dvě stavby škola dodnes využívá. Na Mělníku se rovněž zasloužil o to, že pokračovací škola živnostenská (na které rovněž vyučoval, a kterou rovněž vedl) byla přeměněna na školu odbornou.¹²³ Jeho práce ve školství byla oceněna třemi pochvalnými dekrety okresního školního výboru a pochvalným dekretem zemské školní rady. Za první republiky také působil jako místopředseda, později jako předseda okresní školní rady. Dlouholetou osvětovou práci ukončil 30. září 1934, kdy odešel na odpočinek.¹²⁴

Byl velmi společensky i politicky aktivní. Psal mnoho článků pro Mělnické listy, zabýval se vinařskou problematikou Mělnicka, politickými tématy a vzdělávací problematikou. Právě na vydávání Mělnických listů měl zásadní vliv. Periodiku dokonce sám přinesl námět na přílohu „Rozkvět našeho kraje“, kterou sám redigoval. Jakožto publicisticky činný byl od roku 1933 aktivní jako redaktor školské hlídky Národních listů. Byl členem mnoha spolků a učitelských organizací.¹²⁵ Byl předsedou Budče mělnické a okresní jednoty učitelstva škol měšťanských. V roce 1930 zorganizoval knihovnický kurz, který měl mezi jeho účastníky příznivou odezvu.

¹²¹ Starosta města Mělníka přeložen do Hradce Králové. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, 2.(2.), 1.

¹²² *Almanach: 100 let mělnického gymnázia 1910 - 2010*. 1. Mělník: Gymnázium Jana Palacha, 2010.

¹²³ SÍGL, Miroslav. *Kdo byl a kdo je: Mělnicko, Kralupsko, Neratovicko: osobnosti, samospráva, historie*. Praha: Libri, 2007, 646 s. ISBN 978-80-7277-351-0.

¹²⁴ Ředitel Antonín Sakař odchází na odpočinek. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, 16.(48.), 1.

¹²⁵ Šedesátka ředitele Antonína Sakaře. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1934, 4.(6.), 1.

V roce 1925 byl také jednatelem Mělnické okresní výstavy, která za svou výslednou podobu i finanční zisk, navzdory špatnému počasí, vděčila hlavně Sakařovi a Františku Knotkovi. Z jeho podnětu byl také na Mělníku postaven pomník s bustou básníka a politika Viktora Dyka.¹²⁶ Činný byl i v ochotnickém divadelním spolku Vojan.

Byl skvělý řečník a politika byla jeho vášnivou láskou. Už před válkou se zapojil do činnosti mladočechů, po roce 1918 pak působil jako jednatel místní organizace národních demokratů, v jejímž čele později stanul. Byl dlouholetým předsedou místní mělnické i okresní organizace Československé národní demokracie, později Národního sjednocení a po vzniku Druhé republiky se zapojil i do aktivit Strany národní jednoty. Byl předsedou její mělnické organizace.¹²⁷ Za první republiky byl také členem župního, zemského i ústředního výboru Československé národní demokracie. V roce 1925 neúspěšně kandidoval za ČsND do parlamentu. Mělnickým zastupitelem byl nepřetržitě mezi léty 1925-1939. Zasedal i v obecní hospodářské či finanční komisi. V letech 1935-1939 byl rovněž i městským radním s přiděleným referátem kulturním a hospodářským. A do roku 1939 vedl také Národohospodářský ústav na Mělníce. Za 2. světové války se zapojil do činnosti Krajinského musejního spolku na Mělníce, ve kterém působil jako jeho místopředseda a během této doby byl i členem knihovni rady mělnické knihovny.¹²⁸ Ovšem jeho největší zásluhou během 2. světové války byla přestavba mělnické radnice, na které se z velké části, jako předseda radniční stavební komise, podílel.

Zemřel 17. září 1958 v Praze, jeho manželka Miloslava ho přežila jen o jediný rok, zemřela 4. listopadu 1959. Spolu s ní měl Sakař dvě dcery, Miloslavu, provdanou Černou a Marii, která vystudovala práva a provdala se za doktora práv Ladislava Suchého.

4.5. Václav Košek

Narodil se 5. ledna 1878 v obci Kobyly. V mládí se vyučil tesařem. Od roku 1903 byl členem rakouských křesťanských sociálů a ještě téhož roku spoluzaložil pobočku Všeodborového sdružení křesťanského dělnictva v Českém Dubu. Později se stal zemským předsedou téže organizace v Čechách a tuto funkci zastával i za první republiky.

V letech 1919-1927 působil za Československou stranu lidovou jako obecní zastupitel v Českém Dubu. Na přelomu let 1929 a 1930 se přestěhoval na Mělník, v jehož obecním zastupitelstvu zasedal od roku 1930. Po rezignaci šéfa mělnických lidovců Čumpelíka v květnu 1936 nastoupil na jeho místo v městské radě¹²⁹, ve které zasedal už předtím v letech 1929-1935. Na Mělníku se angažoval také jako člen Spolku pro stavbu Masarykova kulturního domu.¹³⁰

Ještě za éry Rakouska-Uherska neúspěšně kandidoval do Říšské rady. Po vzniku Československa neodmyslitelně spojil svůj život s československým parlamentním životem. Poprvé byl do Národního shromáždění zvolen v roce 1920. Svůj mandát potom obhájil ve všech následujících parlamentních volbách. Po volbách v roce 1935 byl navíc zvolen místopředsedou poslanecké sněmovny Národního shromáždění.

Jako poslanec za IV. volební kraj byl v letech 1920-1925 místopředsedou Výboru socializačního, řádným členem Výboru sociálně-politického a řádným členem Výboru

¹²⁶ Ředitel Antonín Sakař šedesátníkem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**(5.), 1.

¹²⁷ Národní jednota na Mělníku ustavena. *Mělnické listy*. Mělník, 1938, **20**(45.), 1.

¹²⁸ RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

¹²⁹ Z mělnické radnice. *Mělnické listy*. Mělník, 1936, **18**(20.), 1.

¹³⁰ *Mělnické listy: Týdeník národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**(5.).

zásobovacího. V letech 1925-1929 byl místopředsedou Výboru pro dopravu a veřejné finance a řádným členem Výboru imunitního. Ve volebním období 1929-1935 působil v parlamentu jako řádný člen a zapisovatel Výboru imunitního, náhradník Stálého výboru a jako řádný člen a zapisovatel Výboru technicko-dopravního. Během volebního období 1935-1939 působil jako předseda Výboru technicko-dopravního a zvolený člen Výboru imunitního. Z výčtu jeho poslaneckých aktivit (zpravodajství, iniciativní návrhy, interpelace,...) lze usoudit, že byl nadměrně aktivním poslancem.¹³¹

Po roce 1938 se stal členem Strany národní jednoty a byl i pokladníkem její krajské organizace.¹³² Na Mělníku se i po roce 1938 dál společensky angažoval – nejvýrazněji jako místopředseda výboru a člen ředitelství Spořitelny Mělnické. V politice zůstával už jen na komunální úrovni – na Mělníku byl až do své smrti členem městské rady. Zemřel 27. února 1943 na Mělníku.¹³³

4.6. Alois Popílek

Alois Popílek byl významnou postavou komunistického hnutí na Mělnicku. Narodil se 4. května 1899 v Cetechovicích na Moravě a původně byl členem sociální demokracie. Za 1. světové války bojoval ve Francii. Po návratu domů byl v polovině prosince 1918 začleněn do 4. pluku těžkého dělostřelectva v Jihlavě. Po rozkolu v ČSDSD a jejím rozdělení na radikální levicovou KSČ a původní sociální demokracii, odešel Popílek roku 1921 do KSČ.¹³⁴ V téže době už ale žil a pracoval jako košíkář a člen policejní komise (rezignoval 1. dubna 1926)¹³⁵ na Mělníku, kde velmi horlivě vedl i místní stranickou buňku KSČ. Na jaře 1935 na něho bylo dokonce podáno trestní oznámení, za rušení veřejné schůze Čs. strany lidové na Mělníku.¹³⁶

Když 12. srpna 1935 rezignoval tehdejší komunistický radní Václav Ulrich, Popílek, jako druhý z náhradníků převzal jeho místo v městské radě. Radním pro komunikace zůstal Popílek i po zvolení nové obecní rady dne 2. února 1936.¹³⁷ Z rady odešel z osobních důvodů v březnu 1937.¹³⁸ V prosinci 1935 byl poprvé za KSČ zvolen i do mělnického obecního zastupitelstva.

Po odchodu z městské rady nadále zůstával obecním zastupitelem. Když byla KSČ v listopadu 1938 rozpuštěna, Alois Popílek se ihned zapojil do ilegálního okresního vedení strany. Navázal styky s ilegálním krajským vedením KSČ v Mladé Boleslavi a přes O. Štrupla později navázal styky i s pražským ilegálním ústředím KSČ.

Údajně byl zatčen již 16. března 1939, s jistotou byl Popílek zatčen 14. května 1940 v rámci akce Gitter¹³⁹ a v Mladé Boleslavi byl podroben tvrdému výslechu. Postupně ho

¹³¹ Václav Košek. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2015, 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=293&id=2194&l=cz>

¹³² Václav Košek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikipedie Foundation, 2001 - [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: cs.wikipedia.org/vaclav_kosek

¹³³ RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

¹³⁴ *Ohlas*. Mělník, 1946, 2.(9.), 1.; ze soukromého archivu pana Dalibora Stádníka.

¹³⁵ Z Mělníka. *Mělnické rozhledy: Týdeník českoslov. strany socialistické a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1926, 8.(14.), 1.

¹³⁶ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

¹³⁷ Z městské rady. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1935, 17.(32.), 1.

¹³⁸ Z městské rady. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1937, 19.(6.), 1.

¹³⁹ JANOUŠ, Vilém. *Mělník v letech 1945-1948*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Jana Ámose Komenského. Vedoucí práce Mgr. Anna Huliciusová.

Gestapo poslalo na výslechy na Pankrác, do Drážďan, pak zpátky na Pankrác až nakonec skončil v nechvalně proslulém Petschkově paláci. Nakonec ho Gestapo roku 1941 odvezlo znovu do Drážďan a tady byl Alois Popílek odsouzen k 4 rokům a 3 měsícům káznice a zbavení všech občanských práv. Trest si odpykal ve věznici v saském Waldheimu. 24. srpna 1944 byl propuštěn, vrátil se na Mělník a znovu se zapojil do ilegální činnosti KSČ. V květnových dnech roku 1945 se vrátil do vedení mělnické samosprávy. Stal se členem mělnického ONV a 5. května 1945 se podílel na znovuobnovení činnosti KSČ na Mělníku.¹⁴⁰ Brzy se stal předsedou obecní personální komise a rovněž předsedou Okresního výboru KSČ.

Po 2. světové válce se znovu zapojil i do společenského života – od 2. srpna 1945 byl členem Společnosti pro kulturní a hospodářské styky s SSSR, od 1. července 1946 byl členem Svazu přátel SSSR v Československu, později Svazu československo-sovětského přátelství. Členem zůstal i v 50. letech. V březnu 1946 se jako delegát mladoboleslavského kraje zúčastnil VIII. sjezdu KSČ v Paláci Lucerna.¹⁴¹

4. července 1946 byl Alois Popílek zvolen předsedou MNV na Mělníce. Ale mělničtí komunisté nebyli jednotní. Utvořili se zde jakési dva tábory – umírnění komunisté, kteří šli s Popílkem a radikální, kteří šli s předsedou ONV Bedřichem Šťastným. Tito dva muži se spolu často dostávali do sporů, které musel řešit i krajský výbor strany. Popílek na post předsedy mělnického MNV rezignoval 11. prosince 1947, kdy byl nahrazen komunistickým právníkem Janem Hrdličkou. Dost možná, že za jeho rezignaci stály právě spory s Bedřichem Šťastným. Za jeho působení v čele mělnického MNV bylo uděleno čestné občanství města Mělníka Klementu Gottwaldovi.¹⁴² Jeho odchod vyvolal v řadách mělnických komunistů údiv, všichni doufali, že jeho odchod z veřejné politiky je jen dočasným.¹⁴³ Nebyl. Bedřich Šťastný získal nad Mělníkem takřka neomezenou moc. Ale Popílek nadále zůstal aktivní v pounorovém společenském životě, nadále byl činný v SČSP a v říjnu 1948 absolvoval politické školení na Krajské škole Jana Švermy ve Starých Splavech. V téže době obdržel od Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých pamětní odznak za účast v národním boji za osvobození Československa v letech 1939-1945.

Alois Popílek zemřel roku 1968.

4.7. Dr. Alois Balík

Významný mělnický advokát a osobnost zdejšího politického a společenského života, JUDr. Alois Balík se narodil 21. srpna 1854 ve Vlašimi do rodiny mydláře, vystudoval gymnázium v Benešově a v Praze a poté Právnickou fakultu pražské univerzity, přičemž první čtyři semestry absolvoval na německé univerzitě, zbytek studia pak už na české univerzitě. Následně, po absolvování soudní praxe ve Vídni a v Praze, začal pracovat jako advokátní koncipient v Rakovníku, pak v rodné Vlašimi a roku 1887 se přestěhoval na Mělník, kde si 22. listopadu téhož roku otevřel vlastní advokátní kancelář.¹⁴⁴ V roce 1900 v ní jako advokátní koncipista začal pracovat budoucí starosta města a Balíkův kolega a přítel, František Valina.

¹⁴⁰ *Ohlas*. Mělník, 1946, 2.(9.), 1.; ze soukromého archivu pana Dalibora Stádníka.

¹⁴¹ RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

¹⁴² JANOUŠ, Vilém. *Mělník v letech 1945-1948*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Jana Ámose Komenského. Vedoucí práce Mgr. Anna Huliciusová.

¹⁴³ *Ohlas*. Mělník, 1947, 3.(49.), 1.; ze soukromého archivu pana Dalibora Stádníka.

¹⁴⁴ Dr. Al. Balík osmdesátníkem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, 16.(33.), 1.

Alois Balík se zapojil i do společenského života města. Byl aktivní v mladočeské straně, v musejním spolku, působil jako ředitel, později místopředseda představenstva Městské spořitelny na Mělníce (z představenstva odešel počátkem roku 1931) a jako předseda právovárečného měšťanstva.¹⁴⁵ Rovněž byl aktivní i v mělnické samosprávě. V roce 1907 se stal městským radním a v mělnickém zastupitelstvu byl činný i po vzniku republiky. Během první světové války byl hlavní postavou mělnického domácího protirakouského odboje. V červnových volbách roku 1919 byl do zastupitelstva zvolen již za Československou národní demokracii. Krátce poté byl stranou navržen do role I. náměstka starosty, kterou vykonával až do rozpuštění zastupitelstva na podzim 1923.

Vždy byl znám svojí galantností, štědrostí a noblesním vystupováním. Ještě v srpnu 1934 oslavil své 80. narozeniny, o to víc byla překvapivá jeho náhlá smrt. JUDr. Alois Balík zemřel 21. prosince 1934 v 8 hodin ráno.¹⁴⁶

Dr. Alois Balík byl po své smrti pohřben na chloumeckém hřbitově u kostela Nejsvětější trojice. Dodnes na Mělníku můžeme naleznout vilu, kterou pro něho v letech 1906-1907 postavil architekt Quido Bělský. Po Balíkově smrti v ní bydlel jeho vnuk, básník a rovněž vystudovaný právník Oldřich Wenzl. Dnes je tato vila na prodej, ačkoli posloužila i pro natáčení Menzelova filmu *Donšajni*.¹⁴⁷

4.8. František Knotek

Dlouholetý mělnický zastupitel a radní za Československou národní demokracii, František Knotek, se narodil 11. listopadu 1863 v Kolči u Slaného do selské rodiny. V roce 1876 přišel na Mělník jako učeň a posléze pracoval jako dělník ve Slaném, Žatci, Berouně a v Panenské Týnici. Léta 1884-1887 strávil v Praze na vojně, poté se oženil a otevřel si cukrárnu ve Slaném, ale již v roce 1889 přesídlil se svým podnikáním na Mělník, kde zanedlouho vybudoval prosperující a věhlasný podnik.

Brzy se zapojil do spolkového i politického života. Byl dlouholetým předsedou Řemeslnické besedy, předsedou spolku Bratrstvo, starostou Jednoty střelců (myslivost byla jeho odvěkým koníčkem), předsedou vinařského spolku, zasedal jako člen vedení mělnické Spořitelny a byl také členem mnoha cukrářských spolků. Jeho životním i profesním úspěchem bylo, když jako předseda stanul v čele mělnické okresní výstavy v roce 1925. Byl také předsedou výboru pro úpravy Vltavy a Labe a pro vybudování ochranných hrází proti povodním.

Horlivě se zapojil i do života politického. Byl členem Národní strany svobodomyslné i její nástupnické Československé národní demokracie. Jako předseda živnostenského odboru Národní strany svobodomyslné byl často v kontaktu s Karlem Kramářem a Aloisem Rašínem. Později mohl mluvit i o spolupráci s Viktorem Dykem či s Antonínem Hajnem. S ministrem průmyslu Josefem Matouškem a poslancem Františkem Hodáčem ho pojilo osobní přátelství. Od roku 1900 až do roku 1935 zasedal v mělnickém obecním zastupitelstvu, v letech 1919-1936

¹⁴⁵ *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakl. Josef Zeibrdlich, 1927.

¹⁴⁶ JUDr. Alois Balík mrtev. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**(51.), 1.

¹⁴⁷ Sukničkáři se přesunuli do Mělníka. In: *Tn.cz* [online]. CET 21 spol. s. r. o., 2012 [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/film/suknickari-se-presunuli-do-melnika.html>

byl rovněž i městským radním. Dlouhá léta působil i jako I. místopředseda mělnických národních demokratů.¹⁴⁸

4.9. Ing. František Kubíček

Další výraznou osobností mělnické prvorepublikové samosprávy byl František Kubíček, který se narodil 12. ledna 1874 v Černilově u Libochovic do rodiny stavitele. Povinnou školní docházku absolvoval na nižší reálce v Litoměřicích a na vyšší reálce v Rakovníku, odkud odchází studovat na pražské vysoké učení technické. Po jeho absolvování v roce 1899 začal pracovat v cukrovaru v Dolních Beřkovicích, následně pracoval v Havrani u Mostu a v Židlochovicích, načež roku 1907 přichází na Mělnicko. Začíná pracovat v byšickém cukrovaru, kde se roku 1913 stal ředitelem cukrovaru. V Byšicích se začal také poprvé politicky angažovat, byl členem místního zastupitelstva.

V roce 1921 byl jmenován ředitelem mělnického cukrovaru a rafinérie a s jeho příchodem začíná zlatá éra tohoto podniku, který tvořil neodmyslitelnou součást mělnického průmyslu a spolu s vinařstvím byl jedním z pilířů mělnického hospodářství. Za jeho úřadování se z mělnického cukrovaru a rafinérie stalo největší skladiště cukru v Evropě a mělnický cukr byl žádaným zbožím po celém kontinentě.

František Kubíček se angažoval i v mělnické samosprávě. V roce 1923 se stal členem obecní správní komise a navázal blízké pracovní i přátelské vztahy s jejím předsedou Františkem Valinou, který rovněž předsedal mělnické Národní demokracii, jejímž byl Kubíček členem. V roce 1925 byl řádně zvolen i do nového zastupitelstva Velkého Mělníka a při jeho první schůzi byl zvolen I. náměstkem starosty.

Za svou usilovnou práci získal četná ocenění, např. titul komerčního rady či členství v 6. odboru Masarykovy akademie práce a v představenstvu Ústředního svazu čsl. průmyslníků. František Kubíček zasedal i v dozorčí radě mělnické Okresní nemocenské záložny. František Kubíček zemřel 9. května 1934,¹⁴⁹ do té doby nadále zůstával ředitelem rousovické rafinérie cukru, jejíž vedení po jeho smrti převzal Ing. Josef Roubínek.¹⁵⁰ V zastupitelstvu města zasedal do 29. června 1931, kdy kvůli postupující nemoci na svoji pozici rezignoval.¹⁵¹

4.10. Josef Procházka

Josef Procházka byl jednou z dalších významných osobností národně socialistického hnutí na Mělníku. Narodil se 9. prosince 1882 ve Střemech a v pozdějších letech prý každý den chodil pěšky do čtyři kilometry vzdálených Nebužel studovat na tamní evangelické škole. Později pak Josef Procházka studoval na mělnické měšťanské škole, a když ji vychodil, nastoupil do učení k mělnickému zámečníkovi Chadimovi. Následně pracoval od roku 1901 jako zámečník a začal se poprvé zapojovat i do společenského života.

Od roku 1901 byl členem Mladé generace při Osvětě na Mělníku, pozdějšího mělnického Všeodboru, v jehož pěveckém sboru Josef Procházka rovněž působil. Ve Všeodboru byl aktivní

¹⁴⁸ František Knotek sedmdesátníkem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1933, **15**.(30.), 1.

¹⁴⁹ Ing. František Kubíček šedesátníkem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**.(2.), 1.

¹⁵⁰ Ing. František Kubíček. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**.(29.), 1.

¹⁵¹ Věci obecní. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1931, **13**.(31.), 1.

až do vypuknutí války v roce 1914, kdy byl Všeodbor, pro nadměrný odchod svých členů na frontu, rozpuštěn. Sám Josef Procházka za války pracoval v jakési pražské zbrojní továrně pod armádním dohledem. Už předtím si ale v r. 1912 založil vlastní zámečnickou dílnu, ze které za první republiky vyrostla důležitá firma. Jako drobný živnostník se zapojil do aktivit Odboru národně socialistických živnostníků, který v pozdějších letech vedl jako předseda.

Po vyhlášení samostatné Československé republiky byl Josef Procházka za socialistickou stranu delegován do Národního výboru na Mělníku, který suploval pozici městského zastupitelstva. Ve volbách 1919 byl Josef Procházka zvolen řádným mělnickým zastupitelem a téhož roku se stal i městským radním. To vše ho ve stranické hierarchii posunulo výš. Brzy se stal místopředsdou místní organizace socialistů na Mělníku a roku 1923 byl poprvé zvolen jejím důvěrníkem. Na mělnické radnici rovněž působil jako místopředseda radničního klubu ČSNS. Za stranu byl v pozdějších letech delegován i do okresního a župního výboru a jako delegát se zúčastnil stranického sjezdu.

Po svém odchodu z čela místní mělnické organizace ČSNS v ní nadále zůstával prvním místopředsdou a roku 1934 byl důvěrníkem místní organizace zvolen znovu. V této pozici pak setrval až do jara 1937, kdy na funkci rezignoval.

Od roku 1931 byl také předsdou stranického výkonného výboru pro Velký Mělník. Byl rovněž aktivní jako místopředseda Stavebního družstva „Beseda“, předseda správního výboru Živnostenské záložny na Mělníce, předseda Společenstva stavebních živností a byl také členem komise pro zřízení Husova domu na Mělníku. A byl to právě Josef Procházka, kdo stanul jako hlavní řečník při otevření Husova domu dne 24. října 1937.¹⁵²

V tisku je na něho vzpomínáno jako na milého, boдрého pána s úžasným smyslem pro humor, skvělého řečníka a debatéra, a jako na váženou osobnost mělnického národně socialistického hnutí, který proslul svojí bojovností, se kterou hájil národní socialisty před politickými živnostníky.¹⁵³

4.11. Dr. František Helcl

Významná osobnost mělnického Sokola, předseda mělnické organizace Čs. národní demokracie a oblíbený mělnický lékař František Helcl se narodil 6. prosince 1876 v obci Rohatec u Roudnice. Absolvoval tehdy proslulé roudnické gymnázium a ve studiích pokračoval na lékařské fakultě pražské univerzity. Počátkem roku 1905 přišel dr. Helcl na Mělník a otevřel si zde svoji ordinaci (v jednom ze secesních domů na dnešní Pražské ulici)¹⁵⁴ a během let jeho lékařské praxe na Mělníku se z něho stal uznávaný měšťan a oblíbený lékař. V roce 1908 pomáhal zakládat Čítarenskou komisi na Mělníku, a když se tato po vzniku republiky transformovala na Okresní sbor osvětový, stanul dr. Helcl v jeho čele jako předseda. Věnoval se i činnosti žurnalistické – pravidelně přispíval do Mladého Podřipska či Mělnických listů, ve kterých byl členem redakčního klubu.

Už před první světovou válkou se stal členem Státoprávně pokrokové strany a na Mělníku působil jako předseda její místní organizace. Léta 1914-1918 strávil jako rakousko-uherský

¹⁵² PFANNOVÁ, Hana. *Takový zástup svědků: sborník k výročí 110 let od postavení kostela, 105 let od příchodu prvního faráře sboru ThDr. Františka Žilky, 70 let od postavení Husova domu, 70 let působení pěveckého sboru*. V Mělníku: Farní sbor Českobratrské církve evangelické, 2007. ISBN 978-80-87098-02-8.

¹⁵³ Br. Josef Procházka. *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost*. Mělník, 1932, **14**.(50), 1.

¹⁵⁴ PURŠ, František. *Náš Mělník: listování jeho historií*. Vyd. 1. Mělník: Město Mělník, 2010, 294 s. ISBN 978-80-254-7928-5.

voják a po válce se vrátil na Mělník a navázal tam, kde před válkou skončil. Nejdříve rozšířil řady Československé národní demokracie (působil jako II. místopředseda mělnické organizace). V roce 1919 byl potom dr. Helcl poprvé zvolen do mělnického zastupitelstva. Svůj mandát potom obhájil i ve volbách v roce 1925 i 1929. V letech 1923-1925, v době úřadování obecní správní komise se do samosprávy města nezapojil. Od roku 1921 stál v čele mělnické národně demokratické organizace, do jejíhož čela se dostal pravděpodobně díky krizi organizace v roce 1921, kvůli čemuž do vedení už nebyl zvolen František Valina. Z čela mělnické organizace ČsND odešel poté, co byl valnou hromadou Sokola v roce 1923 potvrzen ve funkci starosty jednoty.¹⁵⁵

Dr. Helcl neodmyslitelně spojil svůj život se spolkem Sokol. Řady mělnického Sokola rozšířil dr. Helcl krátce po svém příchodu na Mělník, v roce 1909. Díky své píli se brzy stal členem správního výboru jednoty a proslul velkou horlivostí ve prospěch jednoty. V roce 1920 mu byla svěřena funkce vzdělavatele jednoty. Když 9. října 1922 zemřel starosta mělnické jednoty JUDr. Vendelín Tadra, stal se dr. Helcl novým starostou mělnické tělovýchovné jednoty Sokol. Této role se František Helcl zhostil skvěle. Kvůli tomuto postu se nechal uvolnit téměř ze všech funkcí a svůj čas se snažil co nejvíce věnovat tělovýchovné jednotě. Úspěšně čelil některým snahám o zpolitizování Sokola a v řadách členů jednoty se těšil bezmeznou úctě a autoritě. Vždy je popisován jako temperamentní, energická a inteligentní osobnost s duší demokrata a antiklerikála. Stal se členem župního předsednictva Sokola. Ovšem to, jak se snažil o nezppolitizování spolku, se nakonec obrátilo proti němu. Část členů mělnického Sokola ho začala podezírat, že přes všechny snahy se nakonec snaží do jednoty přivést vliv ČsND. Když potom už vážně hrozilo, že krize v mělnickém Sokole nabude nebyvalých rozměrů, rozhodl se dr. Helcl, že obnoví jednotu spolku tím, že dobrovolně odstoupí ze starostenské funkce. Učinil tak na počátku roku 1930. Psychicky bylo toto rozhodnutí nesmírně těžké a Helcl, do té doby vášnivý účastník mělnického společenského života zahořkl a stáhnul se do ústraní. Mělnické listy v tom po jeho smrti viděly jeho osobní tragédii. Brzy dr. Helcl onemocněl, muselo se však jednat o nějaké lehčí onemocnění, protože když v srpnu 1930 dr. Helcl zemřel, mělnický tisk oplakával jeho nečekanou náhlou smrt. Však mu v té době bylo také pouhých 54 let. Helclův syn František, absolvent mělnického gymnázia z roku 1925, byl o necelý rok později promován doktorem veškerého lékařství.¹⁵⁶ Helclova mladší dcera Marie, rovněž absolvovala mělnické gymnázium, maturovala v roce 1926.¹⁵⁷

Důkazem toho, jakým ctihodným občanem města byl a jaké úctě se těšil i nadále v řadách mělnického Sokola, byl jeho velkolepý pohřeb, který se konal 2. září 1930. Rakev s pozůstatky bývalého starosty jednoty byla vystavena na katafalku v mělnickém Tyršově domě. Kolem katafalku stáli čestnou stráž členové jednoty s tasenými rapíry. Rakev byla pokryta mnoha květinami a věnci. Na pohřbu zněly tóny Bendlova sboru, u řečnického pultu se vystřídali takoví skvělí řečníci, jako byl ředitel gymnázia Josef Stáhlík, předseda mělnické národní demokracie Antonín Sakař či Helclův kolega a dávný přítel z dob studií – dr. Uzel. Pohřbu se zúčastnil i národnědemokratický poslanec František Hodáč.¹⁵⁸ Františka Helcla na jeho poslední cestu vyprovodilo hlasité zvolání všech Sokolů: „Nazdar!“¹⁵⁹

¹⁵⁵ Sokolský věstník. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1930, **13**.(36.), 1.

¹⁵⁶ RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

¹⁵⁷ *Almanach: 100 let mělnického gymnázia 1910 - 2010*. 1. Mělník: Gymnázium Jana Palacha, 2010.

¹⁵⁸ Mělnicko. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1930, **13**.(36.), 1.

¹⁵⁹ Za MUDrem Frant. Helclem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1930, **12**.(36.), 1.

5. Volby 1919

Nadšení ze vzniku republiky, samostatnost a poválečná obnova – to byly dozajista jedny z hlavních aspektů, které hrály roli v předvolebních náladách Mělníka na přelomu let 1918 a 1919.

Samotný vznik republiky dne 28. října 1918 byl na Mělníku provázen shromážděním lidu na náměstí. Zpívala se píseň „Kde domov můj“, četlo se znění prvního zákona nové republiky, do oken se vystavovaly červenobílé prapory. Mělnický Národní výbor byl telegrafní zprávou z Prahy instruován, aby převzal vedení města. K tomu došlo 29. října 1918.

Po uklidnění situace převzala vedení města původní samospráva, vedená starostou Františkem Valinou a jeho náměstkem Josefem Šircem. V obecním zastupitelstvu tehdy zasedali: František Valina, Josef Širc, radní Josef Jonák, Antonín Zimák, Josef Tykal, František Šimek, Josef Dolejš, Antonín Pokorný, Josef Procházka a další zastupitelé – členové výboru, jmenovitě: Alois Balík, Antonín Benda, Bohuslav Čermák, František Čumpelík, Alois Dvořák, Josef Fiala, Josef Fišer, Jan Fořt, Josef Franěk, Antonín Groušl, Jan K. Haupt, Karel Hnátek, Antonín Houžvička, Antonín Joachymstál, Josef Janovský, František Jičínský, Václav Kallmünzer, Čeněk Klouda, Josef Knappfe, František Knotek, Václav Košťák, Václav Krajník, Karel Martinec, Josef Marášek, Karel Novák, František Patočka, Josef Potůček, Antonín Řepa, Karel Stádník, Julius Stein, Čeněk Svoboda, Jan Svoboda, Antonín Šťastný, Vendelín Tadra, Karel Tajovský, Karolina Seifertová, František Svoboda, Bohumil Vaněk a František Víšek.

Výše zmíněné zastupitelstvo pak v únoru 1919, prohlásilo prezidenta republiky Tomáše Garrigue Masaryka čestným občanem města Mělníka.¹⁶⁰

Samotné volby na Mělníku proběhly, jako v celé republice, dne 15. června 1919. Vedle již výše zmiňovaných skutečností, které volby ovlivnily, to byly ale také další problémy. Např. na Mělníku bylo nejvážnějším problémem vážnoucí zásobování, kvůli kterému zde fungovala dokonce aprovizační komise dozorující na spravedlivé rozdělování potravin a spotřebního zboží. Samozřejmě nešlo zabránit ani případům černého trhu či lichvářství. Mělník se také potýkal s akutním nedostatkem uhlí.

Malé příděly způsobily i slábnutí obyvatel a větší náchylnost k nemocem. Zdravotnictví bylo další Achillovou patou Mělníka. Nejhorší byla epidemie tuberkulózy, kvůli které byly dokonce povinně zavedeny lékařské prohlídky těhotných žen a dětí. Na Mělníku od r. 1920 působil i Spolek československého červeného kříže. Mělník byl však ušetřen národnostních problémů, protože zde žili pouze Češi.¹⁶¹

A na tomto pozadí se odehrával předvolební soubor čtyř stran kandidujících do obecního zastupitelstva – národních demokratů, socialistů, lidovců a sociálních demokratů. Po celé republice byly však volby stranami chápány jako „generální zkouška“ před volbami parlamentními v roce 1920.

Nejvíce agitoval, zdá se, národně demokratický tisk. Ten na svých stránkách pravidelně hovořil o tom, jak budou volby probíhat a nevyhýbal se ani volební kampani. Té v tisku figurovala hesla jako: *Stavovsky uvědomělý živnostník, řemeslník a obchodník volí národně demokraticky! Nevolí se stranami socialistickými, protože socialism usiluje o zničení středních stavů!* nebo citáty předních národních demokratů – Karla Kramáře a Aloise Rašina.¹⁶²

¹⁶⁰ *Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva 1919-1921*. Mělník, 1921.

¹⁶¹ KILIÁN, Jan. *Mělník*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 438 s., [16] s. barev. obr. příl. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-029-6.

¹⁶² *Mělnické listy: Týdeník národní demokracie*. Mělník, 1919, 1.(7.), 1.

V kampani také zaznívala hesla za větší emancipaci žen a jejich účast v politice – tomu odpovídala i podoba kandidátní listiny ČsND.

Výsledky však dopadly pro národně-demokratickou stranu jinak, než by si přála. To dokládá následující autorem vytvořená tabulka.

Na Mělníku v roce 1919 volilo 2 956 z celkových 3 268 registrovaných voličů. Volební účast tudíž činila 90,45 %.

Volby vyhrála o jeden mandát a 119 hlasů Československá strana socialistická. Na druhém místě ve volbách skončila Československá národní demokracie, jejíž celorepublikové výsledky způsobily pád vlády a odchod Karla Kramáře z jejího čela. Mezi druhými národními demokraty a třetími sociálními demokraty byl velký skok šesti mandátů a 464 hlasů. Naopak rozdíl mezi třetími sociálními demokraty a čtvrtými lidovci byl pouhý jeden mandát a 95 hlasů.

Většinu v zastupitelstvu tak získali středolevé strany. Jedinou pravicovou sílu v obecním zastupitelstvu tvořilo 12 národních demokratů.

Volby 15. června 1919			
Strana	Hlasy	Hlasy %	Křesel
Čs. strana socialistická	1 084	36,78 %	13
Čs. národní demokracie	965	32,75 %	12
Čs. soc. dem. strana dělnická	501	17,00 %	6
Čs. strana lidová	406	13,47 %	5
Volební účast: 90,45 %			36
Starosta: Josef Tykal /ČSS/			
I. náměstek: Alois Balík /ČSND/			
II. náměstek: Antonín Pokorný /ČSDSD/			
Radní: Josef Procházka /ČSS/			
Miloslav Doucha /ČSS/			
Ludmila Güttlerová /ČSS/			
Karel Novák /ČSND/			
Eliška Kacerovská /ČSND/			
František Knotek /ČSND/			
Josef Dolejš /ČSDSD/			
Karel Čech /ČSL/			
František Čumpelík /ČSL/			

Do zastupitelstva byli zvoleni za čs. socialisty: Josef Tykal, Josef Procházka, Miloslav Doucha, Ludmila Güttlerová, Karel Tajovský, Antonín Groušl, Emilie Körnerová, Václav Krajník, František Svoboda, Karel Brzybohatý, Rudolf Antonín, Josef Zelenka a Josef Marášek; za čs. národní demokraty: JUDr. Alois Balík, MUDr. František Helcl, Josef Blecha, Josef Hájek, Viktor Ponec, František Knotek, Josef Joachymstál, Antonín Zelenecký, Karel Novák, JUDr. František Valina, Josef Fišer a Eliška Kacerovská; za sociální demokraty: Josef Dolejš, Bohumil Vaněk, Vincenc Klouda, Antonín Pokorný, Karolína Seifertová a Františka Fořtová a za lidovce: Alois Šulc, František Čumpelík, Karel Čech, Josef Vacek a Jan Šafrata.¹⁶³

Nově zvolené zastupitelstvo se poprvé sešlo 4. července 1919 a zvolilo nové vedení města. Schůzi předsedal okresní hejtman JUDr. Jaroslav Hendrych, který posléze předal vedení schůze do rukou nejstaršího zastupitele dr. Aloise Balíka, kterého po svém zvolení vystřídal starosta Tykal. Celé nové vedení obce se podařilo zvolit hned v prvním kole volby. Vůdce mělnických národních demokratů, dr. František Valina, před volbou prohlásil, že jeho strana si jako druhá nejsilnější činí nárok na křeslo I. náměstka starosty. Podle zákona proto ČsND volila pouze I. náměstka a neúčastnila se volby starosty a II. náměstka. Starostu a II. náměstka zvolily zbylé tři strany, které se neúčastnily volby I. náměstka.

¹⁶³ Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva 1919-1921. Mělník, 1921.

Starostou byl díky hlasům socialistů a lidovců zvolen Josef Tykal. Sociální demokraté odevzdali 4 hlasy pro dr. Františka Valinu a dva jejich hlasovací lístky byly prázdné. Volbu I. náměstka potom provedli jen národní demokraté. Jejich kandidát – dr. Alois Balík byl zvolen 11 z 12 jimi odevzdaných hlasů. II. náměstkem byl opět díky hlasům socialistů a lidovců zvolen sociální demokrat Antonín Pokorný, jehož mateřská strana – sociální demokracie, ve volbě odevzdala prázdné lístky.

Každá strana si pak zvolila své radní, jejichž počet byl regulován podle poměru stranického zastoupení v zastupitelstvu. Socialisté a národní demokraté směli nominovat 3 radní, lidovci 2 a sociální demokraté 1 radního. Socialisté nominovali do rady Josefa Procházku, Ludmilu Güttlerovou a Miloslava Douchu. Národní demokraté do rady zvolili Karla Nováka, Elišku Kacerovskou a Františka Knotka. Sociální demokraté do rady poslali Josefa Dolejše a lidovci Františka Čumpelíka a Karla Čecha.

Volbu obecního představenstva rekapituluje níže uvedená autorem vytvořená tabulka.

Volba městského představenstva 4. července 1919				
Jméno kandidáta	Strana	Hlasů	Hlasů %	Stranická podpora
Volba starosty města				
Josef Tykal	 Čs. strana národně socialistická	18	75,0 %	ČSS, ČSL
František Valina	 Čs. národní demokracie	4	16,7 %	ČSDSD
-	 X	2	8,3 %	ČSDSD
Volba I. náměstka starosty				
Alois Balík	 Čs. národní demokracie	11	91,7 %	ČSND
František Valina	 Čs. národní demokracie	1	8,3 %	ČSND
Volba II. náměstka starosty				
Antonín Pokorný	 Čs. soc. dem. strana dělnická	18	75,0 %	ČSS, ČSL
-	 X	6	25,0 %	ČSDSD

Nové vedení města si rozdělilo svá portfolia následovně: starosta Tykal převzal portfolio záležitostí elektrárenských a vodárenských, I. náměstek Balík portfolio záležitostí právních, sociálně politických a národohospodářských a II. náměstek Pokorný portfolio záležitostí školských a osvětových. Josef Procházka se stal radním pro záležitosti policejní, zdravotní a jatecké, Miloslav Doucha se stal radním pro záležitosti finanční, Ludmila Güttlerová radní pro záležitosti chudinské a oděvní, Karel Novák radním pro záležitosti stavební, Eliška Kacerovská radní pro záležitosti okrašlovací, sadové a pro povznesení návštěvy cizinců. František Knotek se stal radním pro záležitosti hospodářské a bytové, Josef Dolejš radním pro záležitosti aprovizační, Karel Čech radním pro záležitosti vinařské a František Čumpelík získal portfolio záležitostí živnostenských.

Následující volební období se pak neslo ve znamení budování Velkého Mělníka. Původní plán počítal se vznikem velkého města, které by pohltilo nejen Pšovku, Mlazice a Rousovice, ale i obce levého břehu řeky Labe – tj. Hořín, Brozánky a Vliněves. Obce levého břehu řeky však spojení s Mělníkem odmítly a v Rousovicích dopadlo hlasování nerozhodně. Velký Mělník, vzniklý na základě výnosu ministerstva vnitra ze dne 6. srpna 1923, čítal pak právě jen Pšovku, Mlazice, Rousovice, které i nadále projevovaly jisté „separatistické tendence“, a samotné město Mělník. Velký Mělník sestával ze zhruba 2 300 domů a žilo tu asi 12 000 obyvatel.¹⁶⁴

V roce 1920 muselo Mělnicko čelit řadám útoků na velkostatky a řadám stávek zemědělského obyvatelstva, které volalo po důsledném provedení vládou nařízené zemědělské

¹⁶⁴ STÁHLÍK, Josef, Jan B. ZELENÝ a Ladislav ČECH. *Mělnicko. Z jeho života a práce*. 1. Mělník: Jiří Jelen, 1936.

reformy.¹⁶⁵ Nové vedení města se věnovalo také rozvoji školství a elektrifikaci města. Téhož roku ale také město poprvé navštívil prezident Masaryk. 21. března 1920 přijel společně s dcerou Alicí. Návštěva měla spíše soukromější charakter – prezident se setkal se starými známými z dob „Velké války“.¹⁶⁶

V létě roku 1921 městem otrásl také skandál, který by se dal nazvat jako Opatrného aféra. O co šlo? Vysoký představitel mělnické národní demokracie, první profesor mělnického gymnázia Václav Opatrný, který působil jako jednatel mělnické organizace ČsND, a který proslul svým nadšením a obětavostí ve prospěch ČsND, tuto stranu opustil a vstoupil do Československé strany lidové. To vzbudilo rozruch nejen v řadách jeho mateřské strany, ale i na gymnáziu, kde proti politické orientaci prof. Opatrného vystoupili žáci i jejich rodiče, kteří se báli, že profesor Opatrný bude vyučovat v duchu tehdy nepopulárního klerikalismu, který prý překrucoval svým výkladem české dějiny. Od profesora dějin a jazyků se tehdy očekávalo, že bude vyučovat podle republikánských reforem českého vzdělávacího systému, nikoli že bude do výuky vnášet klerikalismus. Na gymnáziu se proto uvažovalo o rozdělení žáků do dvojtřídky podle víry. Tento návrh se ale naštěstí nezrealizoval. Přitom ještě před nedávnem prý prof. Opatrný patřil mezi zastánce republikánů a otevřeně řekl, že ho kdysi lákalo členství v sociální demokracii. Postupem času však prý došel k závěru, že socialismus je neuskutečnitelný, a proto vstoupil do ČsND. Nyní však v podepsaném článku uveřejněném v lidoveckém listu „Lid“ napsal, že katolicko-lidová strana jest jediná, která plně odpovídá jeho přesvědčení. Krize v mělnické národní demokracii pokračovala, když do lidové strany odešel i mělnický zástupitel Josef Hájek a další zástupitel, Josef Joachymstál odešel do strany socialistické. Vrcholem celé aféry byl průvod, který ve městě uspořádala lidová strana k příležitosti tisíciletých narozenin sv. Ludmily dne 28. srpna 1921, kterého se prof. Opatrný, po své nedávné „skandální“ přednášce na toto téma¹⁶⁷, zúčastnil. Na jeho adresu řada lidí, včetně jeho bývalých studentů prý nešetřila hlasitým a ostrým sarkasmem.¹⁶⁸

Přišel rok 1922 a s ním další návštěva prezidenta Masaryka na Mělníku. A zatímco na jaře 1920 navštívil Mělník prezident Masaryk neoficiálně, na podzim roku 1922 navštívil město se vši pompou. „Prezident Osoboditel“ přijel na Mělník znovu 28. září 1922 a po projevu starosty Tykala uskutečnil prezident Masaryk řadu setkání s legionáři, zástupci obcí a okresu, zástupci škol, setkání s mnoha zástupci nejrůznějších firem, předně s vinaři. Jeho návštěva byla totiž naplánována shodně s konáním slavností vinobraní. Prezident Masaryk si tedy z balkónu radnice prohlédl alegorický průvod, v čele s českým králem Karlem IV. a stihl ještě navštívit Tyršův dům a pohovořit se zástupci mělnického Sokola.¹⁶⁹ O návštěvě prezidenta Masaryka na mělnickém vinobraní referoval celostátní tisk a zmínka se objevila dokonce i ve vídeňských novinách. Dodnes je slavnost vinobraní z roku 1922 považována za nejdůležitější a nejvelkolepější v dějinách této tradiční mělnické slavnosti.¹⁷⁰

¹⁶⁵ KILIÁN, Jan. *Mělník*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 438 s., [16] s. barev. obr. příl. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-029-6.

¹⁶⁶ Prezident Tomáš Garrigue Masaryk a jeho návštěvy Mělníka. *Týdeník Mělnicko*. Mělník: JOL spol. s.r.o., 2009, (11): 1. s. 10

¹⁶⁷ *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. národních socialistů a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1921, 3.(32.), 1.

¹⁶⁸ *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. národních socialistů a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1921, 3.(37.), 1.

¹⁶⁹ Prezident Tomáš Garrigue Masaryk a jeho návštěvy Mělníka. *Týdeník Mělnicko*. Mělník: JOL spol. s.r.o., 2009, (11): 1. s. 10

¹⁷⁰ MICHŇOVÁ, Nikola, Silvia GAJDOŠÍKOVÁ a Martina MARKOVÁ. *Mělnické vinobraní 1911 - 2013*. Mělník: Wendy spol. s r. o. a MEKUC, 2014.

V létě roku 1923 se také znovu rozhořely spory o zvyšování městem vyhlášených poplatků. Proti těm ostře vystupovali zejména lidovci a národní demokraté. Dřívější nevraživost mezi oběma stranami byla ta tam. Strany se dokonce dohodly na společném postupu a na schůzi zastupitelstva dne 13. srpna 1923 všichni radní a zastupitelé z řad ČSL a ČsND rezignovali. Navíc místní organizace obou stran vyrozuměly zastupitelstvo v tom smyslu, že své členy strany odvolávají i z obecních komisí. Zastupitelstvo pak, po seznámení se se zákonnými postupy v takovém případě, rezignace nepřijalo. Národnědemokraticko-lidovecká vzpoura tak byla potlačena.¹⁷¹ Navíc tato akce zůstala ve městě takřka bez odezvy, protože se blížil závěr spojování obcí do Velkého Mělníka. To byla událost, kterou tehdy celé město žilo, a která zastínila i tuto politickou aféru.

Vznik Velkého Mělníka v roce 1923 znamenal, že okresní správa rozhodla o rozpuštění zastupitelstev v Mělníku, Pšovce, Mlazicích a Rousovicích a na jejich místo jmenovala 15. srpna 1923 společnou obecní správní komisi, do jejíhož čela byl, i s požehnáním socialistických stran, jmenován dr. František Valina. Místopředsedou se stal dosavadní mělnický starosta Josef Tykal a za členy komise byli dále vybráni: za Čs. stranu socialistickou Josef Herout, Josef Imlauf a Josef Nápravník. Za Čs. sociálně demokratickou stranu dělnickou Josef Dolejš, Jaroslav Štástek, Václav Langr a František Matějka, za Čs. národní demokracii Josef Jonák a František Knotek a za Čs. stranu lidovou František Čumpelík a František Kubíček.¹⁷² Za náhradníky obecní správní komise byli jmenováni: za socialisty Antonín Pelc, Josef Procházka, Václav Fiala a Václav Špínka, za sociální demokraty Josef Vaněk, Miloš Vodák, Čeněk Klouda a Josef Hrubý, za národní demokraty Antonín Sakař, Karel Novák, Eliška Kacerovská a za lidovce Václav Opatrný.¹⁷³ Už 7. listopadu 1923 však na svá křesla v komisi rezignovali František Matějka a Josef Herout, byli nahrazeni svými náhradníky – Čeněkem Kloudou a Josefem Procházkou.¹⁷⁴

Obecní správní komise pak úřadovala až do volby nového vedení obce na jaře 1925.

¹⁷¹ Samospráva. *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. strany socialistické a Jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1923, 5.(33.), 1.

¹⁷² Poslední zpráva. *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. strany socialistické a Jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1923, 5.(40.), 1.

¹⁷³ Naše samospráva. *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. strany socialistické a Jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1923, 5.(42.), 1.

¹⁷⁴ Zprávy z kraje. *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. strany socialistické a Jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1923, 5.(46.), 1.

6. Volby 1925

První obecní volby do obecního zastupitelstva Velkého Mělníka byly ovlivňovány zejména otázkami hospodářskými, které s sebou spojení čtyř obcí neslo. Navíc každá strana cílila na již téměř dvojnásobný počet voličů, protože zatímco v roce 1919 bylo registrovaných voličů přesně 3 268, v roce 1925 jejich počet díky spojení čtyř obcí vzrostl na 6 169.

A právě obecní hospodaření se stalo hlavním předvolebním tématem. Národní socialisté, kteří měli největší podíl na předchozích obecních rozpočtech, byli národními demokraty silně kritizováni za své hospodaření s obecními financemi. Národní demokraté opakovaně používali slov tehdy již zemřelého bývalého ministra financí Rašína: „Pracuj a šetři.“ A v tisku agitovali např. následujícím heslem: *Nedejte se svéstí hesly třídními a stavovskými, nedejte na sebe působiti vlivy zpátečnickými a volte podle kandidátní listiny Československé národní demokracie!*¹⁷⁵ Tykalovi socialisté naopak tvrdili, že jimi prováděná finanční politika byla v poválečném období nutná.¹⁷⁶

Právě argumenty socialistů přispěli k jejich opakovanému vítězství v obecních volbách, jak ostatně dokládá následující níže otištěná autorem vytvořená tabulka.

Volby 29. března 1925			
Strana	Hlasů	Hlasy %	Křesel
Čs. strana socialistická	1 608	28,74 %	10
Čs. strana lidová	913	16,32 %	6
Čs. soc. dem. strana dělnická	889	15,89 %	6
Čs. národní demokracie	690	12,33 %	5
Čs. živnostensko-obch. strana středostavovská	494	8,83 %	3
Komunistická strana Československa	439	7,85 %	3
Občanská strana v Mlázicích	297	5,31 %	2
Rep. strana zemědělského a maloroľnického lidu	193	3,44 %	1
Neodvislá soc. strana dělnická	72	1,29 %	0
Volební účast: 91,14 %			36
Starosta: Josef Tykal /ČSS/			
I. náměstek: František Kubiček /ČSND/			
II. náměstek: Jaroslav Štástek /ČSDSD/			
Radní: Josef Imlauf /ČSS/			
Josef Joachymstál /ČSS/			
František Čumpelík /ČSL/			
Václav Slavík /ČSL/			
Antonín Richter /ČSL/			
Josef Dolejš /ČSDSD/ do 11. 12. 1926			
Josef Zavadil /ČŽOSS/ od 11. 12. 1926 do 13. 5. 1927			
Alois Řehák /ČSDSD/ od 13. 5. 1927			
František Knotek /ČSND/			
Adolf Vohanka /ČŽOSS/			
Jan Virt /KSČ/, rezignoval			
Václav Ulrich /KSČ/, nahradil J. Virta			

¹⁷⁵ *Mělnické listy: Týdeník národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(12.), 1.

¹⁷⁶ KILIÁN, Jan. *Mělník*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 438 s., [16] s. barev. obr. příl. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-029-6.

Z ní je patrné, že socialisté sice ztratili 3 mandáty v zastupitelstvu, i přesto však dokázali s velkým náskokem zvítězit nad druhými lidovci, kteří jen o pouhých 24 hlasů předstihli třetí sociální demokraty a společně obsadili stejný počet křesel.

Pro národní demokraty znamenaly volby až děsivý propad z 12 na 5 křesel. Mohla za to i celostátní situace, kdy národnědemokratičtí ministři financí sice oddlužovali státní kasu, ale činili tak za pomoci nových nepopulárních daňových opatření. Za nimi skončili se třemi mandáty političtí živnostníci, kteří většinu svých voličů převzali právě od Československé národní demokracie. Ti totiž dokázali využít svého postavení „nováčka“ ve volbách a voliče lákali na hlasitou kritiku obecního hospodaření, na kterém se v předchozím volebním období nepodíleli, a proto slibovali odpovědnější hospodářskou politiku.¹⁷⁷

O pouhých 55 hlasů za politickými živnostníky stanuli komunisté. Je překvapivé, že sociálním demokratům se na Mělníku, navzdory stranické rozluce s komunisty, podařilo udržet své dosavadní pozice v takřka stejném postavení, jako po volbách v roce 1919. Zaznamenali však větší úbytek hlasů na mělnickém předměstí a přirozeně získali hlasy ze spojených obcí Velkého Mělníka.

Dva mandáty v zastupitelstvu získala i Občanská strana v Mlazicích (nezávislé politické uskupení) a jen jeden mandát (vzhledem k zemědělskému charakteru předměstí Mělníka) se podařilo získat agrárikům. Naopak anarchokomunistické Neodvislé socialistické straně se na Mělníku nepodařilo získat jediný mandát.

Ve většině volebních obvodů se podařilo zvítězit socialistům. Jen v Rousovicích zvítězili nad socialisty sociální demokraté a v Mlazicích drtivě zvítězila zdejší Občanská strana.

Celkem k volbám dorazilo 5 623 voličů (z toho 3 224 žen)¹⁷⁸, z nichž právoplatně hlasovalo 5 595 z nich. 28 hlasů bylo neplatných. Volební účast činila 91,14 %.

V obecním zastupitelstvu zasedli za socialisty: Josef Tykal, Antonín Jansa, Josef Joachymstál, Josef Vazač, Josef Imlauf, Josef Procházka, Rudolf Vocásek, Josef Šesták, Ludmila Güttlerová a Antonín Pelc. Za lidovce: František Čumpelík, Antonín Richter, Josef Hájek, Václav Slavík, Jan Šafrata a Karel Čech. Za sociální demokraty: Antonín Pokorný, Josef Dolejš, Josef Andrlé, Jaroslav Šťástek, Václav Stránský a Josef Zavadil. Za národní demokraty: Dr. František Helcl, František Knotek, Ing. František Kubíček, Antonín Sakař a Josef Jonák. Za politické živnostníky: Adolf Vohanka, Karel Tichý a Mořic Uher. Za komunisty: Jan Virt, Václav Ulrich a Václav Straka. Za mlazické občany: Josef Konůpek a Josef Čížek a za agrárníky Josef Holeček.

Nově zvolené zastupitelstvo se poprvé sešlo 16. dubna 1925 za předsednictví okresního hejtmana JUDr. Rudolfa Müllera, který posléze předal předsednictví schůze nejstaršímu zastupiteli Františkovi Čumpelíkovi. Pod jeho předsednictvím si pak zastupitelstvo zvolilo nové vedení města. Tentokrát se už ale museli všichni vrcholní představitelé města volit nadvakrát.

V první volbě starostenské sice figurovalo jméno Josefa Tykala, pro kterého hlasovalo 9 z 10 socialistů. Hned za ním skončil a do druhého kola postoupil sociální demokrat Pokorný. Ve druhém kole socialisty podpořili lidovci a díky tomu, že strany občanského bloku (pravice) vhodili prázdné lístky, podařilo se Josefa Tykala znovu zvolit starostou města.

Volbě I. náměstka figurovala potom jména Františka Kubíčka a Františka Čumpelíka, kteří s nejvíce hlasy postoupili do druhého kola volby. Tady se pak podařilo kandidáta občanského bloku Kubíčka zvolit I. náměstkem.

¹⁷⁷ Po volbách. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1925, 7.(14.), 1.

¹⁷⁸ Úspěch naší strany. *Mělnické rozhledy: Týdeník čsl. strany socialistické a jednot malozemědělců a živnostníků*. Mělník, 1925, 7.(14.), 1.

Do druhého kola volby II. náměstka pak postoupili sociální demokrat Šťástek a neúspěšný uchazeč o post I. náměstka Čumpelík. Ovšem ani tehdy nedokázal Čumpelík zaujmout jedno ze dvou křesel starostových náměstků, protože II. náměstkem byl zvolen Jaroslav Šťástek.

Radními se posléze stali: za socialisty Josef Imlauf a Josef Joachymstál; za lidovce František Čumpelík a Antonín Richter; za sociální demokraty Josef Dolejš, za národní demokraty František Knotek, za politické živnostníky Adolf Vohanka a za komunisty Jan Virt. Zcela bez mandátů v městské radě a v naprosté opozici se tak ocitli mlazičtí občané a agráři.

Volbu obecního představenstva shrnuje níže uvedená autorem vytvořená tabulka.

Volba městského představenstva 16. dubna 1925				
Jméno kandidáta	Strana	Hlasů	Hlasů %	Stranická podpora
Volba starosty města – 1. kolo				
Josef Tykal	Čs. strana národně socialistická	9	26,5 %	ČSS
Antonín Pokorný	Čs. soc. dem. strana dělnická	6	17,6 %	ČSDSD
Josef Čížek	Obč. strana nepolitická v Mlazičích	3	8,82 %	OSM, RSZML
Václav Straka	Komunist. strana Československa	2	5,88 %	KSČ
-	X	14	41,2 %	ČSS, ČSND, ČŽOSS, KSČ
Volba starosty města – 2. kolo				
Josef Tykal	Čs. strana národně socialistická	15	41,7 %	ČSS, ČSL
Antonín Pokorný	Čs. soc. dem. strana dělnická	11	30,5 %	ČSDSD, KSČ, OSM
-	X	10	27,8 %	ČSND, ČSL, ČŽOSS, RSZML
Volba I. náměstka – 1. kolo				
František Kubíček	Čs. národní demokracie	14	35,9 %	ČSND
František Čumpelík	Čs. strana lidová	11	28,2 %	ČSL
Antonín Pokorný	Čs. soc. dem. strana dělnická	6	15,4 %	ČSDSD
František Knotek	Čs. národní demokracie	2	5,23 %	
-	X	6	15,4 %	
Volba I. náměstka – 2. kolo				
František Kubíček	Čs. národní demokracie	21	58,3 %	ČSND
František Čumpelík	Čs. strana lidová	11	30,5 %	ČSL
-	X	4	11,1 %	
Volba II. náměstka – 1. kolo				
Jaroslav Šťástek	Čs. soc. dem. strana dělnická	12	33,3 %	ČSDSD
František Čumpelík	Čs. strana lidová	11	30,5 %	ČSL
Antonín Pokorný	Čs. soc. dem. strana dělnická	9	25,0 %	ČSDSD
Adolf Vohanka	Čs. živn.-obch. str. středostavovská	1	2,77 %	ČŽOSS
-	X	3	8,33 %	KSČ
Volba II. náměstka – 2. kolo				
Jaroslav Šťástek	Čs. soc. dem. strana dělnická	20	55,5 %	ČSDSD
František Čumpelík	Čs. strana lidová	14	38,8 %	ČSL
-	X	2	5,55 %	

Noví radní si svá portfolia rozdělili následovně: starosta Tykal převzal záležitosti elektrárnské a vodárenské, I. náměstek Kubíček získal portfolia finanční, právní, sociálně-politické a národohospodářské, II. náměstek Šťástek získal záležitosti místní přidělené obce Rousovice, radní Imlauf převzal záležitosti školské, osvětové a místní záležitosti přidělených obcí Pšovka a Mlazič, radní Joachymstál získal portfolio věcí chudinských a sociální péče, radní Dolejš získal portfolio policejní, jatecké, zdravotní a požární, radní Knotek převzal záležitosti hospodářské a vinařské, František Čumpelík získal záležitosti stavební a lázeňské, Antonín Richter se stal radním pro záležitosti sadové, okrašlovací a povznesení cizích návštěv, farář Slavík získal portfolio personální, radní Vohanka portfolio komunikační a Jan Virt portfolio živností.

Následující 4 roky volebního období byly pro socialisty v čele mělnické radnice těžké. Bylo to dáno zejména dobovou skutečností, že levice se po parlamentních volbách v roce 1925 ocitla v opozici a u moci byla Panská koalice občanských stran vedená silnou osobností Antonína Švehly.¹⁷⁹ Mělnická rada se totiž v tuto chvíli věnovala opravdu grandióznímu zvyšování obecních přírážek k daním, aby mohla pokrýt schodek obecního rozpočtu (přirážky k dani čínžovní vzrostly o 200 %, přirážky k daním ostatním dokonce o 300 %).¹⁸⁰ Mezi nejvýznamnější rozhodnutí a akce, která se na Mělníku v letech 1925-1929 uskutečnila, patří hlavně konání Okresní krajinské výstavy v roce 1925, dostavění přístavu v roce 1928, či další snahy o výstavbu kulturního domu.

¹⁷⁹ KILIÁN, Jan. *Mělník*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 438 s., [16] s. barev. obr. příl. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-029-6.

¹⁸⁰ *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost*. Mělník, 1929, **11**.(27.), 2.

7. Volby 1929

Nové volby, staré téma. Opět se hlavním tématem předvolebního souboje stalo obecní hospodaření. Tenkrát však, na rozdíl od předchozích volebních let, rivalita národních socialistů a národních demokratů dosáhla vrcholu a přerostla v otevřené nepřátelství.

Národní demokraté chrlili ve svém tisku podrobné statistiky obecních rozpočtů posledních čtyř let a volali po odpovědnosti. Opět se opakovala Rašínova slova „Pracuj a šetři!“ a ostře se kritizovalo zbytečné zadlužování obce, zvyšování obecních poplatků a přírážek a střety zájmů. Národnědemokratická agitace v Mělnických listech volá: *Odmítněte kandidáty stavovské i třídní, odmítněte kandidáty úzce zájmové, jimž vlastní prospěch jest nad prospěchem všeho občanstva a volte kandidátku strany pokroku, šetrnosti a spravedlnosti ke všem* (tj. Čs. národní demokracii).¹⁸¹ Národní demokracie ještě umocnila svoji předvolební agitaci návštěvou svého poslance Františka Ježka na Mělníku.

V téže době naopak národní socialisté volali po zvelebení města rozšířením místní nemocnice a stavbou vodovodu a kulturního domu, jehož náklady na výstavbu tolik kritizovali národní demokraté. Pro stavbu kulturního domu se však vyslovili duchovní otcové mělnických národních demokratů, doktoři Valina s Balíkem. Díky tomu se národní demokracie před volbami otřásla a to mělo za následek ještě horší výsledek, než v roce 1925.

Národní socialisté rovněž uvedli silný argument proti národním demokratům a jejich osočování z nezodpovědné hospodářské politiky, totiž že *všechny velké otázky kulturní a hospodářské byly vždy odhlasovány všemi členy, v zastupitelstvu jsoucími, jednomyslně*.¹⁸² A zároveň dodávají, že se vždy snažili poplatníky nijak nepřetěžovat.

Národně socialistická agitace v Mělnických rozhledech argumentuje: *Strana národně socialistická nejsou stranou třídní, hlásí se ku další spolupráci... Naše řeč je poctivá a upřímná, beze vší lsti a demagogie, a proto vás žádáme, abyste 14. dubna odevzdali své hlasy pro kandidátku č. 1, již vede Jos. Tykal, dosav. starosta a kovář na Podolí*.¹⁸³ Národní socialisté na svou obranu také uvedli, že špatná finanční situace města je způsobena zejména kvůli zákonu č.77/1927 o obecních financích, který zvýhodňoval velkostatkáře, což oslabilo příjmy obecních pokladen. A agitace pokračuje údernými hesly, která se objevují různě na stranách periodika – *Kdo miluje Mělník, volí 1; Chcete, aby Mělník rostl? Volte 1; Každý uvědomělý občan volí 1; Bojujete proti hospodským klepům, volíte-li 1; Uvědomělé ženy volí 1; Živnostnictvo volí 1*.¹⁸⁴ Jak je možné si povšimnout, národní socialisté vsadili i na to, že jim byla přisouzena kandidátka s číslem 1. Tedy udělali stejný krok, na který v roce 1946 úspěšně vsadili i komunisté při parlamentních volbách. Národně socialistická agitace vrcholila návštěvou poslance Josefa Davida na Mělníku.

Všechny výše zmíněné kroky se národním socialistům vyplatily. V následných obecních volbách slavili národní socialisté přesvědčivé vítězství, nejlepší jakého se jim od vzniku Velkého Mělníka dostalo.

Losem bylo vylosováno následující pořadí kandidátek: 1. Čs. strana národně socialistická, 2. Čs. sociálně demokratická strana dělnická, 3. Komunistická strana Československa, 4. Čs.

¹⁸¹ *Mělnické listy: Týdeník národní demokracie*. Mělník, 1929, **11**.(14.), 1.

¹⁸² *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost*. Mělník, 1929, **11**.(14.), 1.

¹⁸³ *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost*. Mělník, 1929, **11**.(14.), 1.

¹⁸⁴ *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost*. Mělník, 1929, **11**.(14.), 1.

národní demokracie s Národním sdružením dělnickým, 5. Čs. strana lidová, 6. Skupina nepolitická, občanská a hospodářská, 7. Organizace čs. „Domov“ majitelů domů, domků a pozemků, 8. Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu a 9. Čs. živnostensko-obchodnická strana středostavovská.

Volby 14. dubna 1929				
Strana	Hlasy	Hlasy %	Křesel	
Čs. strana národně socialistická	2 137	33,97 %	12	
Čs. soc. dem strana dělnická	1 155	18,36 %	7	
Čs. strana lidová	867	13,78 %	5	
Čs. národní demokracie	714	11,35 %	4	
Čs. živnostensko-obch. strana středostavovská	620	9,86 %	4	
Komunistická strana Československa	311	4,94 %	2	
Rep. strana zemědělského a malorolnického lidu	255	4,05 %	2	
Skupina nepolitická, občanská a hospodářská	139	2,23 %	0	
Organizace čs. Domov majitelů domů, domků a pozemků na Mělníku	92	1,46 %	0	
Volební účast: 91,08 %			36	
Starosta: Ladislav Novák /ČSDSD/ do 2. 5. 1932				
Josef Tykal /ČSNS/ od 2. 5. 1932				
I. náměstek: František Čumpelík /ČSL/				
II. náměstek: Adolf Vohanka /ČŽOSS/ do 2. 5. 1932				
Václav Langer /ČSDSD/ od 2. 5. 1932 do 28. 7. 1932				
Adolf Vohanka /ČŽOSS/ od 28. 7. 1932 do 11. 8. 1932				
Radní: Josef Tykal /ČSNS/ do 2. 5. 1932				
Josef Imlauf /ČSNS/				
Antonín Jansa /ČSNS/				
František Šturma /ČSNS/ do 30. 12. 1932				
Karel Novotný /ČSNS/ od 30. 12. 1932				
Josef Vojtěchovský /ČSDSD/				
Václav Slavík /ČSL/ do 15. 11. 1929				
Václav Košek /ČSL/ od 15. 11. 1929				
František Čapek /RSZML/ do 12. 12. 1930				
Vojtěch Vlasák /RSZML/ od 12. 12. 1930 do 5. 3. 1934				
Josef Holeček /RSZML/ od 5. 3. 1934				
Václav Ulrich /KSČ/ do 12. 8. 1935				
Alois Popílek /KSČ/ od 12. 8. 1935				
František Knotek /ČSND/				
Adolf Vohanka /ČŽOSS/ od 30. 12. 1932				
Václav Stránský /ČSDSD/ od 2. 5. 1932				

Z celkového počtu 6 975 oprávněných voličů jich k volbám přišlo 6 353, z toho 63 jejich hlasů bylo neplatných. Volební účast činila 91,08 %. Volební výsledky dokumentuje výše uvedená autorem vytvořená tabulka. Národním socialistům se tehdy podařilo zvítězit v šesti ze sedmi volebních obvodů. Jen v posledním, sedmém volebním obvodě Mlázovic je předstihli sociální demokraté, které jen o pouhé 2 hlasy dělilo i vítězství v jejich baště – Rousovicích. Přesto tu o jediný hlas zvítězili národní socialisté.

Do zastupitelstva po volbách usedli za národní socialisty: Josef Tykal, Josef Joachymstál, Antonín Vašák, František Šturma, Josef Imlauf, Antonín Jansa, Josef Procházka, Antonín Pelc, Ludmila Güttlerová, Josef Šesták, Václav Nový a Karel Novotný. Za sociální demokraty: Ladislav Novák, Josef Vojtěchovský, Josef Rybář, Karel Zděnek, František Nápravník, Václav

Langr a V. Milčinský. Za lidovce: František Čumpelík, Václav Slavík, Antonín Richter, Josef Hájek a Jan Šafrata. Za národní demokraty: dr. František Helcl, František Knotek, Ing. František Kubíček a Antonín Sakař. Za politické živnostníky: Adolf Vohanka, Václav Kryml, Josef Hynek a Miloslav Dvořák. Za komunisty: Václav Ulrich a František Štumf a za agrárníky: František Čapek a Vojtěch Vlasák.¹⁸⁵

Svou pozici v zastupitelstvu se nepodařilo obhájit mlazické Občanské straně a do zastupitelstva se nedostali ani sdružení domkaři.

Dne 2. května 1929 se pak nově zvolené obecní zastupitelstvo poprvé sešlo na své schůzi, aby odhalilo nečekáný kartel politických stran.

Schůzi zahájil vrchní komisař politické správy V. Říha a předal vedení schůze nejstaršímu zastupiteli Františku Čumpelíkovi. Ten posléze zahájil zlomovou volbu obecního představenstva. Politické strany se napříč celým politickým spektrem rozhodly zabránit dovršení národně socialistického triumfu a rozhodly se sabotovat volbu Josefa Tykala starostou města. Záměrně hlasovaly pro, do té doby, téměř neznámého sociálního demokrata Nováka. Toho při prvním kole volby podpořili sociální demokraté, lidovci, agrárníci a političtí živnostníci. Novák tak dostal 17 hlasů a jediný hlas ho dělil od zvolení starostou. Pro Tykala hlasovali národní socialisté a komunisté. Národní demokraté odevzdali prázdné lístky.

Do druhého kola tak postoupili ti samí kandidáti. Spojené opozici se však podařilo získat klíčovou podporu komunistů, a proto Novák ve druhém kole volby obdržel 19 hlasů, díky kterým byl zvolen starostou. Pro Tykala hlasovali už jen samotní národní socialisté a národní demokraté znovu odevzdali prázdné lístky.

Podobným způsobem pak proběhla i volba obou starostových náměstků. I. náměstkem byl zvolen lidovec Čumpelík. K jeho zvolení stačily opět hlasy spojené opozice, jednou se na hlasovacím lístku objevilo jméno Josefa Tykala. Volby se odevzdáním prázdných lístků nezúčastnili národní demokraté ani pokoření národní socialisté.

II. náměstkem byl zvolen politický živnostník Adolf Vohanka. Tomu se však napoprvé nepodařilo sehnat potřebných 18 hlasů, získal jich jen 17. V tuto chvíli hráli nejspíš rozhodující roli komunisté. Jeden jejich potřebný hlas se triumfující opozici podařilo získat, a tak do vedení mělnické radnice mohl zasednout i Vohanka. Zbýlý jeden komunistický zastupitel, a potom všichni národní socialisté a národní demokraté se od volby distancovali vhozením prázdných lístků.¹⁸⁶ Je ale samozřejmě možné, že Adolf Vohanka získal rozhodující hlas od kteréhosi rebelujícího národního socialisty, protože národní demokraté všechny volby bojkotovali. Volbu obecního představenstva rekapituluje další níže uvedená autorem vytvořená tabulka. Mělnickou radnici se tak podařilo ovládnout velké koalici širokého politického spektra.

Do městské rady byli nominováni za ČSNS: Josef Tykal, Josef Imlauf, Antonín Jansa a František Šturma. Za ČSDSD Josef Vojtěchovský, za ČSL farář Václav Slavík, za RSZML (s podporou ČŽOSS) František Čapek. Za ČsND František Knotek a za KSČ Václav Ulrich. Radní si své referáty rozdělili následovně: starosta Novák převzal záležitosti vodárenské, jeho I. náměstek Čumpelík záležitosti policejní, zdravotní a jatecké, II. náměstek Vohanka pak záležitosti elektrárenské. Josef Tykal jako radní získal portfolio právní a personální, Josef Imlauf portfolio kulturní a školské, Antonín Jansa sadové, okrašlovací a cizinecké a František Šturma získal referát stavební a regulační. Josef Vojtěchovský získal referát záležitostí chudinských a sociálních, Václav Slavík se stal radním pro záležitosti finanční a rozpočtové,

¹⁸⁵ Volba do obecního zastupitelstva na Mělníce. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1929, **11**.(16.), 1.

¹⁸⁶ Mělnicko. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1929, **11**.(18.), 1.

František Čapek pro záležitosti živnostenské, Václav Ulrich pro záležitosti komunikační a kanalizační a František Knotek pro záležitosti hospodářské.

V následujícím období došlo na Mělníku k vlně nejen politických, ale i sociálních změn. Nově vedená radnice byla přece jen nucena provést operace, které slibovali už národní socialisté, a za které byli opozicí tolik kritizováni.

Volba městského představenstva 2. května 1929				
Jméno kandidáta	Strana	Hlasů	Hlasů %	Stranická podpora
Volba starosty města – 1. kolo				
Ladislav Novák	 Čs. soc. dem. strana dělnická	17	48,6 %	ČSDSD, ČŽOSS, RSZML, ČSL
Josef Tykal	 Čs. strana národně socialistická	14	40,0 %	ČSNS, KSČ
-		4	11,4 %	ČSND
Volba starosty města – 2. kolo				
Ladislav Novák	 Čs. soc. dem. strana dělnická	19	54,3 %	ČSDSD, ČŽOSS, RSZML, ČSL, KSČ
Josef Tykal	 Čs. strana národně socialistická	12	34,3 %	ČSNS
-		4	11,4 %	ČSND
Volba I. náměstka				
František Čumpelík	 Čs. strana lidová	18	51,4 %	ČSL, ČŽOSS, RSZML, ČSDSD, KSČ
Josef Tykal	 Čs. strana národně socialistická	1	2,86 %	KSČ
-		16	45,7 %	ČSNS, ČSND
Volba II. náměstka – 1. kolo				
Adolf Vohanka	 Čs. živn.-obch. str. středostav.	17	48,6 %	ČŽOSS, ČSDSD, RSZML, ČSL
-		18	51,4 %	ČSNS, ČSND, KSČ
Volba II. náměstka – 2. kolo				
Adolf Vohanka	 Čs. živn.-obch. str. středostav.	18	51,4 %	ČŽOSS, ČSDSD, RSZML, ČSL, KSČ/ČSNS
-		17	48,6 %	ČSND, ČSNS, KSČ

Tak např. kvůli vlně veder a velkému suchu byla městská rada nucena přijmout návrh na stavbu nového vodovodu. Nakonec ho ale stejně obyvatelé nemohli využívat jednak kvůli špatnému vyúčtování jeho stavby a jednak kvůli vysokým cenám a přírůzkám, stejně jako v případě odběru elektrického proudu z mělnické elektrárny. Zemědělství rokem 1929 na Mělníku velmi utrpělo – počátkem roku ho zlikvidovaly velké mrazy a v létě velké sucho. Snad si žádala i společenská situace, že nakonec rada rozhodla o vyhlášení architektonické soutěže o návrh výstavby kulturního domu.

Na podzim 1929 přišla také světová hospodářská krize, která se brzy nevyhnula ani Československu, ani Mělníku. A teď to byli národní socialisté, kteří kritizovali městskou radu za vysoké poplatky a nezodpovědnou hospodářskou politiku spojenou s neustálými krátkodobými půjčkami.

Na jaře roku 1932 byl dosavadní starosta města Ladislav Novák služebně přeložen do Hradce Králové. S jeho odchodem z funkce se multipartajní koalice definitivně rozpadla. Dne 2. května 1932, přesně tři roky od jeho zvolení, se proto obecní zastupitelstvo sešlo a usneslo se na nutnosti volby nového městského představenstva. Volbě byl přítomen okresní komisař Kotyk. Samotné volbě předcházela složitá zákulisní jednání.

Národní socialisté neúspěšně jednali se sociálními demokraty o podpoře Josefa Tykala při volbě starosty. Ti však odmítli, a tak národní socialisté otevřeně prohlásili, že ve volbě I. či II. náměstka podpoří tu stranu, která odevzdá své hlasy ve prospěch Tykala.¹⁸⁷ Na to svoji

¹⁸⁷ K posledním volbám na mělnické radnici. *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost.* Mělník, 1932, **14.**(20.), 1.

podporu Tykalovi vyslovili lidovci. Tedy alespoň jejich část, protože dohoda zněla tak, že část lidovců podpoří Tykala a část Františka Čumpelíka, aby znemožnila svému spolustraníkovu stanout při volbě proti Tykalovi, a pak mohla Tykala podpořit všemi svými hlasy. V prvním kole obdržel Tykal 15 hlasů. Sociální demokracie nejspíše zpanikařila a ve snaze zachránit alespoň část svého původního mocenského postavení ve městě, odevzdala část jejich zastupitelů své hlasovací lístky ve prospěch Tykala ve druhém kole volby, ačkoliv do něho postoupil i sociální demokrat Stránský.

A národní socialisté pak splnili, co slíbili. Ve volbě I. náměstka podpořili lidovce Františka Čumpelíka a při volbě II. náměstka pak sociálního demokrata Václava Langra. Oba výše zmíněné se podařilo taktéž zvolit až při druhém kole volby. Ve vzduchu však byla cítit napjatá atmosféra i po zvolení nového obecního vedení. Zatímco po zvolení Josefa Tykala starostou se ozval potlesk jen z řad jeho spolustraníků, projev I. náměstka Čumpelíka vyzněl do naprostého prázdna a zůstal bez sebevětší odezvy. II. náměstkovu Langrovi už nebyl dán ani prostor pro vyjádření, zdali volbu přijímá či nikoli. Volbu rekapituluje autorem vytvořená tabulka.¹⁸⁸

Volba městského představenstva 2. května 1932				
Jméno kandidáta	Strana	Hlasů	Hlasů %	Stranická podpora
Volba starosty města – 1. kolo				
Josef Tykal	 Čs. strana národně socialistická	15	42,9 %	ČSNS, ČSL
Václav Stránský	 Čs. soc. dem. strana dělnická	8	22,8 %	ČSDSD
František Čumpelík	 Čs. strana lidová	7	20,0 %	ČSL
-		5	14,3 %	ČSND
Volba starosty města – 2. kolo				
Josef Tykal	 Čs. strana národně socialistická	22	61,1 %	ČSNS, ČSL, ČSDSD
Václav Stránský	 Čs. soc. dem. strana dělnická	3	8,33 %	ČSDSD
-		11	30,6 %	ČŽOSS, ČSND
Volba I. náměstka – 1. kolo				
František Čumpelík	 Čs. strana lidová	17	47,2 %	ČSNS, ČSL
Václav Stránský	 Čs. soc. dem. strana dělnická	7	19,5 %	ČSDSD
-		12	33,3 %	ČŽOSS, RSML, ČSND
Volba I. náměstka – 2. kolo				
František Čumpelík	 Čs. strana lidová	16	45,7 %	ČSNS, ČSL
Václav Stránský	 Čs. soc. dem. strana dělnická	12	34,3 %	ČSDSD
-		7	20,0 %	ČSND
Volba II. náměstka – 1. kolo				
Václav Langr	 Čs. soc. dem. strana dělnická	16	47,1 %	ČSNS, ČSDSD
Václav Ulrich	 Kom. strana Československa	1	2,90 %	
František Knotek	 Čs. národní demokracie	1	2,90 %	
-		16	47,1 %	ČŽOSS, ČSND
Volba II. náměstka – 2. kolo				
Václav Langr	 Čs. soc. dem. strana dělnická	18	52,9 %	ČSNS, ČSDSD
Václav Ulrich	 Kom. strana Československa	4	11,8 %	KSČ
-		12	35,3 %	ČŽOSS, ČSND, RSZML

S dalším příchodem Josefa Tykala do čela radnice se relativně nezměnila ani personální struktura městské rady. Josef Tykal jako starosta si jako referát ponechal záležitosti právní a personální, které mu byly svěřeny předtím jako radnímu. František Čumpelík zůstal I. náměstkem s přiděleným referátem záležitostí policejních, zdravotních a jateckých. Nový II. náměstek Langr získal portfolio záležitostí elektrárenských. Radní Imlauf zůstal radním pro záležitosti kulturní a školské, radní Jansa pro záležitosti sadové, okrašlovací a cizinecké, radní Šturma pro záležitosti stavební a regulační, radní pro Vojtěchovský pro záležitosti chudinské a sociální. Václav Košek, který již dříve vystřídal faráře Slavíka, zůstal radním pro záležitosti

¹⁸⁸ Nová koalice na mělnické radnici. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1932, 14.(19.), 1.

finanční a rozpočtové. Vojtěchu Vlasákovi zůstalo portfolio záležitostí živnostenských. Václav Ulrich zůstal radním pro záležitosti komunikační a kanalizační. Nový radní Václav Stránský získal referát záležitostí místních přidělených obcí a Františku Knotkovi zůstalo jeho portfolio záležitostí hospodářských.

V následujícím období čelil Mělník nejtěžším dopadům světové hospodářské krize, a ani politická situace nebyla nejkldnější. To co nastalo, by se dalo označit za politickou frašku.

Už 28. července 1932 se musela volba II. náměstka opakovat, protože dosavadní II. náměstek, sociální demokrat Langr byl okresním úřadem zbaven mandátu zastupitele a rezignoval proto i na pozici II. náměstka, poněvadž ho jeho strana obvinila z hrubého porušení stranické kázně, když volbu II. náměstkem akceptoval (respektive se k ní nijak nevyjádřil) a zbavila ho členství, čímž tento automaticky přišel i o místo zastupitele ex lege. Obecní zastupitelstvo pak na jeho místo 28. července 1932 zvolilo pomocí hlasů národních socialistů, lidovců a politických živnostníků politického živnostníka Adolfa Vohanku, který se tak do úřadu vrátil poté, co byl v květnu 1932 nahrazen právě Langrem.¹⁸⁹ Političtí živnostníci však čekali, že Vohanku podpoří i zbylé strany občanského bloku. Když se tak nestalo, ČŽOSS se rozhodla z vedení města odejít. Už 29. července byl Vohanka donucen funkci II. náměstka složit. Ten oficiálně rezignoval 1. srpna 1932 na zasedání městské rady, rezignaci pak přijalo s definitivní platností obecní zastupitelstvo na své schůzi 11. srpna a uvolilo se zvolit Vohankova nástupce.¹⁹⁰ K volbě bylo přistoupeno na příští schůzi zastupitelstva konané 26. srpna. Političtí živnostníci byli vyzváni, aby ze svých řad vybrali nového kandidáta na post II. náměstka. Jejich strana hlasovala samotná a při volbě odevzdala prázdné lístky. Navíc v důsledku neuskutečnění doplňovací volby do městské rady podali političtí živnostníci na okresním úřadě stížnost na starostu města Tykala.¹⁹¹ To už se věci musel zabývat okresní úřad. Proto se další schůze zastupitelstva, po řádném prošetření okresním úřadem, dne 30. prosince 1932 zúčastnil vrchní okresní komisař Valta, který prohlásil, že došlo k chybě, když po rezignaci Václava Langra došlo na plenární volbu II. náměstka, de iure měla volbu provést totiž sama sociální demokracie, která Langra zbavila svého členství. Sociální demokracie prostřednictvím svého lídra Václava Stránského tlumočila zastupitelstvu usnesení, že křeslo II. náměstka odmítá a volbu tudíž neprovede. Volba II. náměstka pak byla stažena z programu schůze, vrchní okresní komisař Valta prohlásil, že o takové situaci bude muset referovat zemskému úřadu. Zastupitelstvo pak přistoupeno na volbu nových radních. Protože na začátku schůze rezignoval národně socialistický radní František Šturma, zastupitelstvo zvolilo jeho nástupcem listonoše Karla Novotného a do rady byl zvolen i Adolf Vohanka.¹⁹² Do konce volebního období pak mělnickou radnici vedl už jen starosta Tykal s I. náměstkem Čumpelíkem, tedy představitelé koalice známé jako radniční blok. A radniční blok na sebe nepříjemně upozornil poté, co byl jistý J. Šafrata, synovec mělnického zastupitele za ČSL Jana Šafraty, na třetí pokus zvolen a jmenován jedním z městských strážníků.¹⁹³

V srpnu 1932 také Mělník hostil vzácnou zahraniční návštěvu. Město navštívila delegace generálního štábu armády Spojených států v čele s generálem Douglasem MacArthurem (!) a za doprovodu představitelů čs. branné moci – generálů Fajfra, Plačka a Matičky. Američtí hosté

¹⁸⁹ Schůze obec. zastupitelstva. *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost.* Mělník, 1932, **14.**(32.), 1.

¹⁹⁰ Věci obecní. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie.* Mělník, 1932, **14.**(34.), 1.

¹⁹¹ *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodnických zaměstnanců v okrese mělnickém.* Mělník, 1932, **2.**(48.), 1.

¹⁹² Věci obecní. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie.* Mělník, 1933, **15.**(1.), 2.

¹⁹³ *Různé zprávy. Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodnických zaměstnanců v okrese mělnickém.* Mělník, 1932, **2.**(34.), 1.

ocenili kvalitu mělnického vína a nádhernou výzdobu města a generál MacArthur sám ocenil rychlou obsluhu při večeři v zámecké vinárně.¹⁹⁴

Téhož roku v prosinci pak město naposledy navštívil prezident Masaryk – navštívil Tyršův dům a zajímal se o činnost mělnického Sokola, zapsal se do pamětní knihy a dokonce pochválil starostu Tykala za jeho usilovnou práci ve prospěch města.¹⁹⁵

Hospodářská krize pokračovala. Město čelilo krizi městských podniků, pořádaly se stravovací akce pro nezaměstnané, poplatky byly zdražovány a nové byly vyhlášovány, např. v lednu 1934 bylo městu povoleno vybírat mýtné z mostu přes Labe.¹⁹⁶ Na poplatcích se však už teď dohodly všechny strany zastupitelstva po vzájemných jednáních. Jenomže kompromis se nepodařilo vyplnit, a v listopadu 1932 už byla obecní pokladna docela prázdná.¹⁹⁷ Dokonce se otřásly základy samotného Velkého Mělníka, když mělnický cukrovar s rafinerií prohlásil, že by jim prospěla odluka Rousovic od Velkého Mělníka.¹⁹⁸ Političtí živnostníci se dále s národními socialisty hádali o zvyšování bytových dávek a dávek z živnostenských dílen. A znovu jsme mohli z úst obou stran slyšet argumenty odkazující na zákon č. 77/1927.¹⁹⁹

Další spory se rozhořely o školství, a také ruch v mělnickém přístavišti byl ochromen. Na dluh se alespoň částečně podařilo zrekonstruovat mělnickou nemocnici a město na sebe nepříjemně upozornilo špatným vyúčtováním stavby městského vodovodu.²⁰⁰

Krize na Mělníku přerostla až v takový rozměr, že se proti jeho vedení svolávaly protestní schůze, zorganizované kampaní politických živnostníků proti vedení radnice, kteří volali po úsporných opatřeních v obecním rozpočtu a kritizovali zbytečné mrhání obecními penězi.²⁰¹

Národním socialistům se k nelibosti politických živnostníků podařilo krizi zažehnat a navíc se jim podařilo využít také prodloužení volebního období o dva roky, protože tím radnice a zastupitelstvo získalo více času na řešení krize. Toto opatření se ukázalo být účinným, protože zatímco v roce 1934 činil schodek obecního rozpočtu 3 102 987 Kčs, v roce 1935 už to bylo 1 810 124 Kčs. Z toho vyplývá, že národní socialisté se k obecnímu hospodaření postavili zodpovědně a šetřili.

¹⁹⁴ *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1932, **14**.(34.), 1.

¹⁹⁵ Prezident Tomáš Garrigue Masaryk a jeho návštěvy Mělníka. *Týdeník Mělnicko*. Mělník: JOL spol. s.r.o., 2009, (11) 1. s. 10

¹⁹⁶ *Mělnicko. Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**.(11.), 1.

¹⁹⁷ *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodnických zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, **2**.(48.), 1.

¹⁹⁸ Černo-červenobílá a rudá koalice na měln. radnici. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodnických zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, **2**.(19.), 1.

¹⁹⁹ Tomu říkají hájit potřeby stavu živnostenského v dnešní krizi!. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodnických zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1932, **2**.(47.), 1.

²⁰⁰ Věci obecní. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1932, **14**.(34.), 1.

²⁰¹ Občané protestují proti správě města Mělníka. *Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodnických zaměstnanců v okrese mělnickém*. Mělník, 1934, **4**.(5.), 2.

8. Volby 1935

Situace ve městě se k roku 1935 uklidnila. Jediní, kteří to ještě nebyli ochotni akceptovat, byli političtí živnostníci. Celý Mělník se tehdy ještě dlouho smál jejich politické komedii, když na poslední schůzi obecního zastupitelstva před volbami, konané dne 11. listopadu 1935 všichni zastupitelé z řad ČŽOSS rezignovali.

Před volbami se ještě znovu probírala i otázka vodovodu, jelikož v té době hlavní město Praha plánovalo spojit svůj vodovod s vodovodem mělnickým. Proti této akci se ale mělnické zastupitelstvo jednomyslně vzepřelo. Podle dobových argumentů by to poškodilo finanční situaci města. A před volbami se ještě stihlo vyřešit i ožehavé téma obecních poplatků. Došlo na zvýšení plateb za vícepokoje byty, zrušila se dávka ze skladišť, dávky menším živnostníkům klesly. Obec si schválila i svůj rozpočet na rok 1936, schodek činil už jen 679 106 Kčs.²⁰²

Do voleb pak vcházela většina ze stran s vysokým očekáváním. Vedle již stálých témat se ale objevilo i jedno nové – národnostní otázka a otázka menšin, která se Mělníka, vzhledem k jeho blízkosti Sudet, jasně dotýkala.

Stále tu existovala jistá rivalita mezi Národním sjednocením a národními socialisty, ta však už byla nižší, než dříve. Navíc obě strany vystupovaly proti stejnému nepříteli – živnostensko-obchodnické straně.

Národní sjednocení na stránkách svých Mělnických listů agitovalo: *Volte s námi pod heslem: Sjednocením občanstva k lepší budoucnosti samosprávy, státu i národa!*²⁰³ nebo *Pořádek a šetrnou správu na radnici zaručí Vám kandidátka číslo 8 a Mělník volí kandidátku číslo 8.*²⁰⁴ Národní socialisté pro změnu vsadili na osobnost starosty Josefa Tykala a samozřejmě agitovali i jimi už zvyklým způsobem.

Přesto výsledek volby docela otrásl mělnickou politikou. Původní výsledek navíc musel být stornován, protože Národní obec fašistická podala proti výsledkům protest, po kterém jí okresní komise přiznala jedno křeslo v mělnickém zastupitelstvu na úkor agrárníků. Nový výsledek byl proto pro Mělník o to překvapující, že v jeho zastupitelstvu nově zasedli i fašisté. Hospodářská krize se také dost podepsala na náladě voličů a zapříčinila propad národních socialistů.

Přesto se ČSNS podařilo ve volbách zvítězit, ačkoli oproti minulým volbám ztratila 3 mandáty. Druzí skončili překvapivě političtí živnostníci, kteří na krizi politicky vydělali a spousta voličů měla v blahé paměti i jejich hromadnou rezignaci na poslední schůzi zastupitelstva. Teď už se tomu jejich rivalové tolik nesmáli. Onen krok se ukázal jako zdařilý projekt předvolební kampaně.

Stranám bylo losem přiděleno následující pořadí kandidátek: 1. Čs. strana lidová, 2. Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu, 3. Čs. živnostensko-obchodnická strana středostavovská, 4. Čs. sociálně demokratická strana dělnická, 5. Národní obec fašistická, 6. Čs. strana národně socialistická, 7. Komunistická strana Československa a 8. Národní sjednocení.

Tentokrát se národním socialistům podařilo zvítězit už jen ve čtyřech z celkových sedmi mělnických volebních okrsků. Národní socialisté zvítězili v prvním, třetím, šestém a sedmém volebním okrsku (tzn. ve vnitřním městě, Rybářích, na Podolí, v Rousovicích a v Mlázicích). Na předměstí zvítězilo Národní sjednocení, na Blatech a Chloumku nejlépe uspěli sociální demokraté a na Pšovce političtí živnostníci.

²⁰² Poslední schůze obec. zastupitelstva. *Mělnické listy*. Mělník, 1935, 17.(45.), 1.

²⁰³ *Mělnické listy*. Mělník, 1935, 17.(46.), 1.

²⁰⁴ *Mělnické listy*. Mělník, 1935, 17.(47.), 1.

Do zastupitelstva nakonec usedli za Čs. stranu národně socialistickou: Josef Tykal, Josef Imlauf, Vratislav Čermák, Rudolf Šťastný, Karel Novotný, Antonín Jansa, Josef Procházka, Josef Šesták a Antonín Pelc. Za politické živnostníky: Josef Uhlíř, Ing. Bohumil Straka, Václav Kryml, Karel Viktorin, Josef Libich, Josef Kotraba a Josef Zavadil. Za sociální demokraty: Josef Rybář, Josef Vojtěchovský, Václav Stránský, Josef Kroupa, JUDr. Josef Šarša, Jaroslav Šťástek a V. Milčinský. Za Čs. stranu lidovou: František Čumpelík, Václav Košek, Antonín Richter, Josef Holeček ml. a Jan Šafrata. Za Národní sjednocení: Antonín Sakař, Ing. Dr. Josef Roubínek, Bohumil Krátký a Ludvík Lederer. Za KSČ byli zvoleni Alois Popílek a Karel Bruský a za agrárníky Ing. Ladislav Langer. Později pak k zastupitelstvu přibyl i jeden zástupce Národní obce fašistické – MUC. Antonín Šolc.

Volby 1. prosince 1935			
Strana	Hlasů	Hlasy %	Křesel
Čs. strana národně socialistická	1 800	25,48 %	9
Čs. živnostensko-obch. Strana středostavovská	1 274	18,03 %	7
Čs. soc. dem. strana dělnická	1 264	17,85 %	7
Čs. strana lidová	910	12,88 %	5
Národní sjednocení	910	12,88 %	4
Komunistická strana Československa	448	6,34 %	2
Rep. strana zemědělského a malorolnického lidu	293	4,15 %	1
Národní obec fašistická	169	2,39 %	1
Volební účast: 90,94 %			36
Starosta: Josef Tykal /ČSNS/			
I. náměstek: Josef Uhlíř /ČŽOSS/ do 12. 5. 1937			
Bohumil Straka /ČŽOSS/ od 12. 5. 1937			
II. náměstek: Josef Šarša /ČSDSD/			
Radní: Josef Imlauf /ČSNS/			
Antonín Jansa /ČSNS/			
Bohuslav Straka /ČŽOSS/ do 12. 5. 1937			
Ladislav Langer /RSZML/ od 12. 5. 1937			
Václav Kryml /ČŽOSS/ do 11. 10. 1937			
Karel Viktorin /ČŽOSS/ od 11. 10. 1937			
Josef Zavadil /ČŽOSS/ do 19. 4. 1937			
Eduard Hylmar /ČŽOSS/ od 19. 4. 1937			
Josef Rybář /ČSDSD/			
Antonín Sakař /NS/			
František Čumpelík /ČSL/, do 13. 5. 1936			
Josef Holeček ml. /ČSL/ od 13. 5. 1936			
Václav Košek /ČSL/			
Alois Popílek /KSČ/ do 8. 3. 1937			
František Šafrata /KSČ/ od 8. 3. 1937			

Svoji pozici, svých 7 křesel si dokázala obhájit sociální demokracie, která o pouhých 13 hlasů skončila za politickými živnostníky. Lidovci a Národní sjednocení obdrželi ve volbách shodný počet hlasů, a přesto obsadili rozdílný počet mandátů – lidovci 5 a národní demokraté 4 křesla. Své dva mandáty ubránili i komunisté a agrárníkům, po protestu fašistů, bylo přiznáno jediné křeslo, stejně jako právě Národní obci fašistické. Výsledky volby uvádí i výše uvedená autorem vytvořená tabulka.

K volbám bylo přihlášeno 7 874 oprávněných voličů, z nichž pak k volbám dorazilo celkem 7 161 voličů, z toho 96 hlasovalo neplatně. Volební účast činila 90,94 %.²⁰⁵

²⁰⁵ Členové a náhradníci nového obec. zastupitelstva. *Mělnické listy*. Mělník, 1935, 17.(48.), 1.

Kvůli podání protestu a přerozdělení mandátů v zastupitelstvu se nové obecní zastupitelstvo sešlo až 2. února 1936. Jeho první schůzi zahájil rada politické správy Valta a poté, co zastupitelé složili slib věrnosti republice, předal vedení schůze do rukou nejstaršího člena sboru – Františka Čumpelíka.

Záhy po převzetí řízení schůze Františkem Čumpelíkem, vystoupil zástupce politických živnostníků Uhlíř, který jménem politických živnostníků, Národního sjednocení, agrárníků a fašistů vznesl nárok tohoto bloku na křeslo I. náměstka. Uvedené strany se tak už nesměly zúčastnit volby starosty a II. náměstka.

Zastupitelstvo proto netradičně započalo volbu volením I. náměstka. Všech 13 volících zastupitelů z řad ČŽOSS, NS, RSZML a NOF napsalo na hlasovací lístek jméno šéfa mělnických politických živnostníků Josefa Uhlíře. Následně se přistoupilo k volbě starosty, kterého volily už jen zbylé strany v zastupitelstvu, tj. národní socialisté, sociální demokraté, lidovci a komunisté. Z 23 odevzdaných hlasovacích lístků jich bylo 21 odevzdáno ve prospěch Josefa Tykala. Dva lístky odevzdané komunisty byly prázdné. II. starostovým náměstkem byl 20 z 23 odevzdaných hlasů zvolen sociální demokrat Josef Šarša. Volbu městského představenstva rekapituluje níže uvedená autorem vytvořená tabulka. Zastupitelstvo potom zvolilo členy městské rady. Za národně socialistickou stranu do ní usedli Josef Imlauf a Antonín Jansa. Za politické živnostníky Bohumil Straka a Václav Kryml, za stranu sociálně demokratickou pak Josef Rybář, za Národní sjednocení Antonín Sakař a za stranu lidovou František Čumpelík.²⁰⁶

V nové městské radě byly referáty přerozděleny takto: starosta Tykal získal portfolio záležitostí policejních, tržních a elektrárenských, jeho I. náměstek Uhlíř portfolio záležitostí technických, regulačních a památkových a II. náměstek dr. Šarša portfolio záležitostí osobních. Radní Josef Imlauf získal portfolio záležitostí školských a osvětových, Antonín Jansa záležitostí sadových, okrašlovacích a cizineckých, Ing. Bohumil Straka záležitostí vodárenských a stavebních, Václavu Krymlovi bylo přiděleno portfolio záležitostí živnostensko-obchodních, Josefu Zavadilovi portfolio záležitostí právních. Josef Rybář získal referát záležitostí chudinských a sociálních, Antonín Sakař se stal radním pro záležitosti hospodářské, František Čumpelík pro záležitosti zdravotní a zvěropolicejní. Václav Košek znovu získal post radního pro záležitosti finanční a rozpočtové a Alois Popílek post radního pro záležitosti komunikační.

Volba městského představenstva 2. února 1936				
Jméno	Strana	Hlasů	Hlasů %	Stranická podpora
Volba starosty města				
Josef Tykal	 Čs. strana národně socialistická	21	91,3 %	ČSNS, ČSL, ČSDSD
-		2	8,70 %	KSČ
Volba I. náměstka				
Josef Uhlíř	 Čs. živn.-obch. str. středostav.	13	100 %	ČŽOSS, NS, RSZML, NOF
Volba II. náměstka				
Josef Šarša	 Čs. soc. dem. strana dělnická	20	87,0 %	ČSNS, ČSDSD, ČSL
-		3	23,0 %	KSČ

Nová městská rada se hned pustila do práce. Mělník ještě stále zatěžovaly problémy jeho přístavu. Zatímco v roce 1927 se tu přeložilo asi 231 000 tun zboží, v roce 1934 už to bylo jen 46 000 tun. Město hledalo řešení. Už 5. února 1936 se ve městě sešla konference, které se vedle zástupců městské rady v čele se starostou Tykalem zúčastnili i národně socialistický senátor Antonín Šolc, národně demokratický senátor Josef Havlín, sociálně demokratický senátor Vojtěch Dundr, národně demokratický poslanec a novinář Vojtěch Holeček, lidovecký poslanec a mělnický radní Košek a sociálně demokratický poslanec Josef Stivín. Výsledkem konference

²⁰⁶ Mělnická radnice v rukou socialistů. *Mělnické listy*. Mělník, 1936, **18**.(6.), 1.

byla rezoluce a dohoda o vyslání deputace k předsedovi vlády, do níž byl zařazen i starosta Tykal.²⁰⁷ V souvislosti s rekonstrukcí překladiště však vyvstaly i otázky nutné opravy mělnického mostu, stavby nového železničního mostu a prodloužení železniční tratě až do Vraňan. Hovořilo se i o vybudování dálnkové silnice přes Mělník.

V průběhu roku 1937 pak ve funkci I. náměstka nahradil Josefa Uhlíře dosavadní radní pro stavby Bohumil Straka, jehož funkci v městské radě převzal Ladislav Langer. Josef Uhlíř totiž koncem dubna roku 1937 rezignoval, protože mu bylo vytýkáno, že jinak hlasoval v městské radě a jinak v technické komisi o té samé věci, totiž o stavbě nové budovy obecního úřadu.²⁰⁸ Na Uhlíře byl již delší dobu vyvíjen tlak z jeho strany. Bylo mu vytýkáno, jak horlivě vedl přípravu oslav 60. narozenin starosty Tykala, který jako vůdce národních socialistů byl v očích mnoha politických živnostníků viděn jako „nepřítel“, a o kterém Uhlíř prohlásil, že jeho záslužná práce ve prospěch města i širokého okolí dává zapomenout dřívějším stranickým sporům. Uhlíř měl celý ceremoniál dokonce zahájit jako úvodní řečník. Oslav se ale nakonec nezúčastnil z důvodu nemoci a oslavu zahájil II. náměstek Šarša. Další věcí, která mohla mít vliv na Uhlířovu rezignaci, byl až příliš nepřátelský postup vůči mělnickým národním demokratům.

V následujícím období zažil Mělník skutečný stavební rozkvět – byl postaven a otevřen dnešní Masarykův kulturní dům, Husův dům, budova dnešní pošty a České spořitelny (tehdejší Občanské hospodářské záložny), započala stavba nové budovy obecního úřadu, byl postaven nový most přes řeku Labe, na Mělníku vyrostly vícepatrové činžovní domy a krátce před okupací v březnu 1939 se otevřela i nová budova obecního úřadu, která pro tyto účely slouží dodnes. Velkou pozornost také vzbudila výstavba vysílače Mělník-Praha, který se postavil na Chloumku a nesl jméno prezidenta Beneše, který si vysílač za doprovodu ministra pošt Tučného na konci listopadu 1937 prohlédl během své neoficiální návštěvy Chloumku.²⁰⁹

Druhá polovina 30. let byla také charakteristická zvýšením napětí. Začalo se hovořit o válce a Mělník se na ni začal také důsledně připravovat. Začaly se vypracovávat plány letecké obrany města, na město byl uspořádán cvičný nálet, do města se měla vrátit vojenská posádka a Mělník upsal 100 000 Kčs na „Půjčku obrany státu“ a dále přispíval i v následujícím období.²¹⁰

²⁰⁷ Život a ruch mělnického překladiště. *Mělnické listy*. Mělník, 1936, **18**.(6.), 1.

²⁰⁸ O čem rozhodovalo obecní zastupitelstvo. *Mělnické listy*. Mělník, 1937, **19**.(19.), 1.

²⁰⁹ President republiky u mělnického vysílače. *Mělnické listy*. Mělník, 1937, **19**.(48.), 1.

²¹⁰ Život a ruch mělnického překladiště.: Zajímavosti z mělnické radnice. *Mělnické listy*. Mělník, 1936, **18**.(22.), 1.

9. Epilog – Druhá republika a 15. březen 1939

Nadešel smutný podzim roku 1938. Mělník se stal hraničním městem nové republiky. Jeho obyvatelé byli však Češi, a ti rozhodně nesnesli přítomnost Němců ve svém městě. Dokazuje to situace z listopadu 1938, kdy obyvatelé kritizovali plán městské rady povolit výstavbu továrny v obci německo-židovské rukavičkářské firmě.²¹¹ Nakonec městská rada většinově rozhodla o povolení stavby továrny, protože se firma zavázala, že v ní bude pracovat nejvýše 5 dělníků německé národnosti. Městská rada schválila toto s doporučením, že na Mělník by měla být umístěna i centrála firmy.

Doba také přála redukci politických stran. Jak známo, za druhé republiky existovaly jen dvě politické strany – Národní strana práce a Strana národní jednoty, jejíž přípravný výbor vznikl na Mělníku 22. listopadu 1938 a patřili do něho: Antonín Sakař, František Tuscher a jistý pan Kohoutek.²¹² 26. listopadu 1938 se pak Strana národní jednoty na Mělníku oficiálně ustavila a zvolila své představenstvo. Předsedou okresní organizace byl zvolen cítovský statkář Jonák, místopředsedou I. náměstek starosty Straka, jednatelem bývalý lidovec Čumpelík, pokladníkem inženýr Mikš, organizátorem fašista Šolc a zapisovatelem budoucí předseda mělnického MNV Jan B. Zelený. Téhož dne se pak zvolilo i představenstvo místní organizace Národní jednoty na Mělníce. Předsedou se stal Antonín Sakař, místopředsedou soudní rada a budoucí předseda mělnického soudu dr. Jaroslav Štěpanovský, jednatelem J. Bubník, pokladníkem F. Mráz, zapisovatelem J. Vondrák a organizátorem F. Šulc.²¹³ V prosinci 1938 pak na Mělníku vznikla i mládežnická organizace této strany. Předsedou mělnické Mládeže Národní jednoty se stal Jaroslav Anděl, ve výboru poté zasedli: Jaroslav Čumpelík, B. Kostroň jako organizátor, A. Peška jako jednatel, K. Setvín jako pokladník a J. Techlovský jako zapisovatel.²¹⁴ Až v lednu 1939 se pak na Mělníku ustavila i místní organizace Národní strany práce. Stalo se tak 29. ledna 1939 za přítomnosti okresního důvěrníka Josefa Kruckého. Důvěrníkem místní organizace Národní strany práce na Mělníku byl zvolen Antonín Pokorný.²¹⁵

Definitivní tečku mělnické samosprávě udělala až okupace zbytku českého území německými ozbrojenými silami 15. března 1939. Na Mělník dorazili okupanti kolem sedmé hodiny ranní poté, co se nemilosrdně brodili hustě napadlým sněhem od Liběchova, Vehlovic, Mlazic a Pšovky. Po příjezdu na náměstí potvrdili Němci obsazení města dávkou z kulometů a oficiálním prohlášením. S jejich příjezdem na Mělník se i tady začalo jezdit vpravo. Adolf Hitler dorazil vlakem do České Lípy, kde přesešel do otevřeného mercedesu, a přes mělnickou Masarykovu třídu (dnešní Pražskou ulici) odcestoval do Prahy, na Pražský hrad. Odpoledne na Mělník dorazilo i množství polních kuchyní, které se shromáždily na náměstí, a němečtí vojáci nabízeli v nich uvařené jídlo obyvatelům města, zatímco oni sami „vzali útokem“ mělnické kavárny a cukrárny, kde si díky novému příhodnému kurzu marky mohli užít pochutin, o kterých si v Německu sotva mohli dát zdát.²¹⁶

²¹¹ Mělník buduje německou menšinu?. *Mělnické listy*. Mělník, 1938, 20.(43.), 1.

²¹² Poslední schůze Národního sjednocení. *Mělnické listy*. Mělník, 1938, 20.(44.), 1.

²¹³ Národní jednota na Mělnicku ustavena. *Mělnické listy*. Mělník, 1938, 20.(45.), 1.

²¹⁴ Národní jednota na Mělnicku ustavena. *Mělnické listy*. Mělník, 1938, 20.(45.), 1.

²¹⁵ MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.

²¹⁶ PURŠ, František. *Náš Mělník: listování jeho historií*. Vyd. 1. Mělník: Město Mělník, 2010, 294 s. ISBN 978-80-254-7928-5.

Závěr

Základem prvorepublikové obecní samosprávy bylo, tak jako dnes, obecní zastupitelstvo, které představovalo orgán obecní moci zákonodárné. Vedle jiných pravomocí hlavně volilo členy městské rady, která se za svoji činnost zodpovídala zastupitelstvu. Obecní rada představovala orgán obecní moci výkonné. V jejím čele stál starosta, rada byla dále složena ze starostových zástupců – náměstků a dalších členů rady – radních. Počet členů zastupitelstva se řídil podle počtu obyvatel v obci, počet členů rady potom podle počtu členů zastupitelstva – měl odpovídat jeho jedné třetině. Na Mělníku se v období let 1918-1938 volilo 36 členů zastupitelstva, ze kterého pak vzešla vždy dvanáctičlenná městská rada.

Délka volebního období obecního zastupitelstva se během éry první republiky často měnila. Původně byla stanovena na tři roky, poté byla prodloužena o další rok a od roku 1933 délka volebního období prodloužena na šest let. Chod samosprávy byl také mnohdy silně ovlivněn stávající hospodářskou situací a platnou legislativou, jako např. normami o obecních financích.

Negativní následky mohlo mít i nejednotné konání obecních voleb, které se v každém městě mohly konat prakticky v jiný rok.

V letech 1918-1938 republika neměla vlastní obecní zřízení. Nadále zůstala v platnosti rakousko-uherská obecní zřízení, Národní shromáždění se z mohlo pouze na několik, i když zásadních, novelizací těchto právních předpisů. Mezi tyto patřil zákon č. 75/1919 Sb. z a n, zákon č. 76/1919 Sb. z a n. a zákon č. 125/1927 Sb. z. a n. Z těchto novelizací vyplývaly základy volebního systému do prvorepublikových obecních zastupitelstev.

Na Mělníku působilo v letech 1918-1938 množství stran, z nichž nejsilnější byla Československá strana národně socialistická. V čele její místní organizace stál tzv. důvěrník. Důvěrníkem mělnické organizace ČSNS byl do roku 1920 Karel Dvořák, v letech 1920-1923 Vojtěch Nypel, v letech 1923-1929 Josef Procházka, v letech 1929-1934 Josef Joachymstál, v letech 1934-1937 znovu Josef Procházka a v letech 1937-1938 Josef Tykal. Právě Josef Tykal byl nejvýznamnější osobou národně socialistické strany na Mělníku. Starostou města byl opakovaně v letech 1919-1923, 1925-1929 a 1932-1944.

Druhou významnou stranou na Mělníku byla Československá národní demokracie, později Národní sjednocení. Její výsadní postavení před rokem 1918 však za první republiky klesalo, nejvíce ve 20. letech. Ve 30. letech naopak strana nebyvale rostla. Předsedou její místní organizace na Mělníku byl v letech 1918-1921 František Valina, v letech 1921-1923 František Helcl a v letech 1923-1938 Antonín Sakař. Výše zmíněný František Valina byl starostou města Mělníka v letech 1908-1919 a předsedou obecní správní komise v letech 1923-1925.

Během let také na Mělníku významně rostla pozice Československé živnostensko-obchodnické strany středostavovské, která působila na Mělníku od roku 1922. Již předtím ale fungovaly její místní organizace na Pšovce a od roku 1923 fungovala i místní organizace ČŽOSS v Mlazicích. Předsedou místní organizace ČŽOSS na Mělníku byl v letech 1922-1930 Adolf Vohanka v letech 1930-1938 pak Josef Uhlíř.

Na Mělníku působili také lidovci, sociální demokraté, agráři, komunisté, fašisté, krátce též neodvislí socialisté, domkaři a nezávislí.

V obecních volbách roku 1919 kandidovaly na Mělníku jen čtyři strany. Všechny se dostaly do zastupitelstva. Starostou byl zvolen Josef Tykal a následující období bylo charakteristické hlavně budováním tzv. Velkého Mělníka, který vznikl roku 1923 spojením obcí Mělník, Mlazice, Pšovka a Rousovice do jedné obce s názvem Mělník. Po vzniku Velkého

Mělníka byla rozpuštěna zastupitelstva výše zmíněných obcí a na jejich místo byla dosazena společná obecní správní komise v čele s bývalým mělnickým starostou František Valinou.

Obecní volby do zastupitelstva Velkého Mělníka se konaly až roku 1925 a kandidovalo v nich devět stran a uskupení. Volby vyhráli národní socialisté, jejichž vůdce Josef Tykal, byl pak znovu zvolen starostou města.

Příští obecní volby se konaly roku 1929 a kandidovalo v nich devět stran a uskupení. Národní socialisté drtivě zvítězili, přesto nezískali v zastupitelstvu většinu, čehož využila opozice, která se rozhodla, že národně socialistický triumf sabotuje a starostou města byl díky tomu zvolen bývalý starosta Klatov, sociální demokrat Ladislav Novák. V následujícím období byla politická situace ve městě velmi nelehká, hlavně z důvodu probíhající hospodářské krize. Ladislav Novák zůstal starostou do roku 1932, kdy byl služebně přeložen do Hradce Králové. Toho využili národní socialisté a podařilo se jim některé zbylé strany přesvědčit, aby novým starostou zvolili Josefa Tykala. Politická nestabilita tím však nekončila, nejlépe je to vidět na několika pokusech o zvolení druhého náměstka v roce 1932.

Poslední prvorepublikové volby se na Mělníku konaly roku 1935. Kandidovalo v nich osm stran. Národní socialisté dokázali, i když se ztrátami, opět zvítězit a Josef Tykal setrval v křesle starosty. V následujícím období Mělník zažil velký stavební boom, který zastavila až okupace zbytku českého území německou armádou v roce 1939. Přesto za války došlo např. k rekonstrukci radnice.

Svoji práci bych hodnotil jako prospěšnou celkovému zmapování politické situace na Mělníku v letech 1918-1938. Pokud bych měl více času, možná bych ještě seminární práci rozšířil o další informace či přílohy. Vcelku si však myslím, že jsem svůj cíl splnil.

Seznam literatury

Tištěné zdroje

Album representantů všech oborů veřejného života československého. Praha: Umělecké nakl. Josef Zeibrdlich, 1927.

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky.* Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

JANOUSŠ, Vilém. *Mělník v letech 1945-1948.* Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Jana Ámose Komenského. Vedoucí práce Mgr. Anna Huliciusová.

KILIÁN, Jan a Zdeněk BAŽANT. *Mělník.* Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 438 s., [16] s. barev. obr. příl. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-029-6.

MICHŇOVÁ, Nikola, Silvia GAJDOŠÍKOVÁ a Martina MARKOVÁ. *Mělnické vinobraní 1911 - 2013.* Mělník: Wendy spol. s r. o. a MEKUC, 2014.

PFANNOVÁ, Hana. *Takový zástup svědků: sborník k výročí 110 let od postavení kostela, 105 let od příchodu prvního faráře sboru ThDr. Františka Žilky, 70 let od postavení Husova domu, 70 let působení pěveckého sboru.* V Mělníku: Farní sbor Českobratrské církve evangelické, 2007. ISBN 978-80-87098-02-8.

PLIML, Josef. *Jak obecní zastupitelstvo, rada a komise se scházejí, jednají a usnesení činí.* 1. Praha: Antonín Svěcený, 1932.

Prezident Tomáš Garrigue Masaryk a jeho návštěvy Mělníka. *Týdeník Mělnicko.* Mělník: JOL spol. s.r.o., 2009, (11): 1. s. 10

PURŠ, František. *Náš Mělník: listování jeho historií.* Vyd. 1. Mělník: Město Mělník, 2010, 294 s. ISBN 978-80-254-7928-5.

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Zákon č. 75/1919 Sb. z. a n. ze dne 31. ledna 1919, kterým vydává se řád volení v obcích republiky Československé. In: *75/1919 Sb.*. Praha, 1919, 16/1919.

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Zákon č. 76/1919 Sb. z. a n. ze dne 7. února 1919, kterým se mění a doplňují některá ustanovení dosavadních obecních zřízení a městských statutů v Československé republice. (Novela k obecním zřízením). In: *76/1919 Sb.* Praha, 1919, 16/1919.

SÍGL, Miroslav. *Kdo byl a kdo je: Mělnicko, Kralupy, Neratovicko: osobnosti, samospráva, historie.* Praha: Libri, 2007, 646 s. ISBN 978-80-7277-351-0.

STÁHLÍK, Josef, Jan B. ZELENÝ a Ladislav ČECH. *Mělnicko. Z jeho života a práce.* 1. Mělník: Jiří Jelen, 1936.

ŠVEC, Michal. *Komunální politika ve Velké Praze: Obecní volby, politické strany a zvolené orgány v letech 1923-1938.* Praha, 2011. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd - Institut politologických studií. Vedoucí práce PhDr. Pavel Jüptner, PhD.

VALINA, František. *Hospodářský vývoj a podnikání*. 1. Praha: František Řivnáč, Česká společnost národohospodářská, 1940.

Vyhláška ministra vnitra ze dne 15. července 1933 o úplném znění zákona, kterým vydává se volební řád v obcích republiky Československé. In: *123/1933 Sb.* Praha, 19. 7. 1933, 43/1933

Almanach: 100 let mělnického gymnázia 1910 - 2010. 1. Mělník: Gymnázium Jana Palacha, 2010.

Tištěné zdroje – prameny

Bratr Josef Tykal sedmdesátník. *Svobodný Máchův kraj: Týdeník československé strany národně socialistické pro okresy Litoměřice, Mělník a Roudnice*. Litoměřice, 1947, **2.**(7.), 1.

ČESKOSLOVENSKÁ STRANA NÁRODNĚ SOCIALISTICKÁ - MÍSTNÍ ORGANIZACE MĚLNÍK, 1925 - 1938. Prozatímní inventární seznam, 1980, s. 1, ev.č. 524.

Feuilleton: Harasov. *Národní listy*. Praha, 1913, **53**(178), 2.

MARJANKOVÁ M.: OKRESNÍ ÚŘAD MĚLNÍK - PRESIDÁLNÍ SPISY II, 1918 - 1938. SOKA Mělník. Katalog, 1972, s. 202, ev.č. 10.,

Mělnické listy: Týdeník československé národní demokracie. Mělník: Jan Anděl, 1919, **1**, č. **1 (1919) - 20, č. 46 (1938)**. SOKA Mělník.

Mělnické rozhledy: Týdeník národních socialistů. Mělník: Mělnické rozhledy, 1919, **1**, č. **1 (1919) - 17, č.48 (1935)**. SOKA Mělník.

Mělničan: Týdeník věnovaný zájmům živnostnictva a obchodnictva a živnostensko-obchodních zaměstnanců v okrese mělnickém. Mělník. 1931, **2.**, č. **1 (1932) – 4, č. 47 (1934)**. SOKA Mělník.

Ohlas: Týdeník. Mělník, 1946, **2.**, č. **1 – č. 43 (1946)**. SOKA Mělník.

Okresní věstník pro politický okres v Mělníku: 1929-1942. 1. Mělník: Okresní úřad, 1929. SOKA Mělník.

RÁC J.: MÍSTNÍ ORGANIZACE ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ DEMOKRACIE V MĚLNÍKU, 1918 - 1938. Inventář, 1977, s. 5, ev.č. 29.

RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. SOKA Mělník. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

Internetové zdroje

CENY MĚSTA MĚLNÍKA 2006. In: *Mělniček.cz: Mělník v pohybu* [online]. Mělník, 2006 [cit. 2016-05-14]. Dostupné z: www.melnicek.cz

Josef Tykal. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2015, 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=289&id=4305&l=cz>

Kronika města Klatovy 1905-1950. Městský úřad Klatovy. Dostupné online: <http://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00798-mesto-klatovy-1905-1956?language=cs>

LUKÁŠOVÁ, Marie. Historie gymnázia na Mělníku. In: *Gymnázium Jana Palacha, Mělník* [online]. Mělník, 2010 [cit. 2016-05-14]. Dostupné z: www.gjp-me.cz/historie

Na letošním Setkání rodáků a přátel města Mělníka bude odhalena pamětní deska. In: *Mělniček.cz: Mělník v pohybu* [online]. Mělník, 2009 [cit. 2016-06-03]. Dostupné z: <http://melnicek.cz/node/3852>

Poslanecká sněmovna Národního shromáždění republiky Československé, III. volební období, 8. zasedání, sněmovní tisk č. 2327. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1929ns/ps/tisky/t2327_00.htm

Poslanecká sněmovna Národního shromáždění republiky Československé, IV. volební období, 1. zasedání, sněmovní tisk č. 25. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/tisky/t0025_00.htm

Poslanecká sněmovna Národního shromáždění republiky Československé, IV. volební období, 5. zasedání, sněmovní tisk č. 1028. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/tisky/t1028_00.htm

Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna: Dokumenty českého a slovenského parlamentu [online]. [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/index.htm>

Sukničkáři se přesunuli do Mělníka. In: *Tn.cz* [online]. CET 21 spol. s. r. o., 2012 [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/film/suknickari-se-presunuli-do-melnika.html>

Václav Košek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikipedie Foundation, 2001 - [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: cs.wikipedia.org/vaclav_kosek

Václav Košek. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2015, 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=293&id=2194&l=cz>

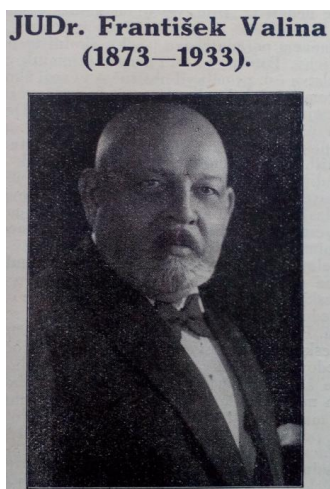
Z historie ČSNS, část 31, Vladislav Svoboda: ÚV 1947 - 3. In: *Hlavně k politice: ... nejen o politice* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://skopal-jaroslav.blog.cz/galerie/z-historie-csns-cast-31-vladislav-svoboda#>

Seznam příloh

Obrázek 1 – JUDr. František Valina. Starosta Mělníka 1908-1919, předseda obecní správní komise 1923-1925, významný představitel ČsND na Mělníku a advokát.	2
Obrázek 2 – Josef Tykal. Starosta Mělníka 1919-1923, 1925-1929 a 1932-1944, poslanec NS RČS 1929-1939, významný představitel ČSNS na Mělníku, činný v mnoha spolcích a předseda Spořitelny mělnické.	2
Obrázek 3 – Ladislav Novák. Starosta Klatov 1919-1923, starosta Mělníka 1929-1932, člen ČSDSD. Pozn. portrét v sále klatovské radnice.	3
Obrázek 4 – JUDr. Alois Balík. Významný mělnický advokát činný v mnoha spolcích, osobnost protihabsburského odboje na Mělníku za 1. světové války. Člen ČsND. První náměstek starosty Mělníka 1919-1923.	3
Obrázek 5 – Dr. Ing. Josef Roubínek (21. 1. 1886 – 25. 6. 1952). Vystudovaný chemik na ČVUT a cukrovarnický odborník byl hrdinou čs. legií v Rusku. Po válce byl ředitelem mělnického cukrovaru a v l. 1935-1939 zastupitelem Mělníka za Národní sjednocení.....	4
Obrázek 6 – Dr. Ing. Ladislav Langer (12. 9. 1902 – 14. 3. 1942). Profesor mělnické zahradnické střední školy, mělnický zastupitel za RSZML v l. 1935-1939, radní v l. 1937-1939. Dlouholetý člen Sokola, starosta jeho mělnické jednoty v l. 1940-1941. Zemřel na následky mučení v Osvětimi. R. 1946 mu prezident Beneš udělil Čs. válečný kříž in memoriam, r. 2013 obdržel Zlatý řád města Mělníka in memoriam.	4
Obrázek 7 – František Knotek. Proslulý mělnický cukrář a významná osobnost ČsND na Mělníku. V l. 1900-1935 zastupitel města, v l. 1919-1936 městský radní.....	4
Obrázek 8 – Ing. František Kubíček. Dlouholetý ředitel mělnického cukrovaru, první náměstek mělnického starosty v l. 1925-1929 za ČsND.....	5
Obrázek 9 – Antonín Sakař. Dlouholetý předseda místní organizace ČsND, posléze NS, posléze SNJ na Mělníku. Osvětový pracovník, zastupitel v l. 1925-1939, radní v l. 1935-1939.	5
Obrázek 10 – Václav Košek. Odborový předák, poslanec NS RČS, místopředseda Poslanecké sněmovny NS RČS v l. 1935-1939 za ČSL, činný i v mělnické prvorepublikové samosprávě....	5
Obrázek 11 – Antonín Pokorný (1876 – 25. 6. 1958). Vrchní oficiál Čs. státních drah a významná osobnost mělnické ČSDSD. Zastupitel v l. 1911-1923 a 1925-1929, radní města před 1. světovou válkou, druhý náměstek mělnického starosty v l. 1919-1923.....	6
Obrázek 12 – Josef Procházka. Dlouholetý mělnický zastupitel, radní v l. 1919-1923 a důvěrník místní organizace ČSNS na Mělníku v l. 1923-1929 a 1934-1937.....	6
Obrázek 13 – Antonín Pelc. Mělnický obchodník a lihovarník, významná osobnost ČSNS na Mělníku. Zastupitel města v l. 1925-1939.	6
Obrázek 14 – z Mělnických listů před obecními volbami v roce 1929.....	7
Obrázek 15 – z národně-socialistické kampaně před obecními volbami v roce 1929.	8
Obrázek 16 – kandidátní listina Národního sjednocení pro obecní volby v roce 1935.....	8
Obrázek 17 – z úředvolební kampaně v Mělnických listech před obecními volbami v roce 1935.	8
Obrázek 18 – kampaň v Mělnických rozhledech před obecními volbami v roce 1935.	9
Obrázek 19 – Kampaň ČSNS před obecními volbami 1935 na stranách Mělnických rozhledů. 10	
Obrázek 20 – fotografie z návštěvy biskupa a poslance za RSZML Zocha (stojící řečník) na Mělníku v rámci oslav 28. října 1927. Na tribuně sedí zleva: Rudolf Müller, František Čumpelík, Josef Tykal, Václav Slavík a Jaroslav Šťástek.	11

Přílohy

Osobnosti aktivní v mělnické prvorepublikové samosprávě:

Obrázek 1 – JUDr. František Valina. Starosta Mělníka 1908-1919, předseda obecní správní komise 1923-1925, významný představitel ČsND na Mělníku a advokát.²¹⁷

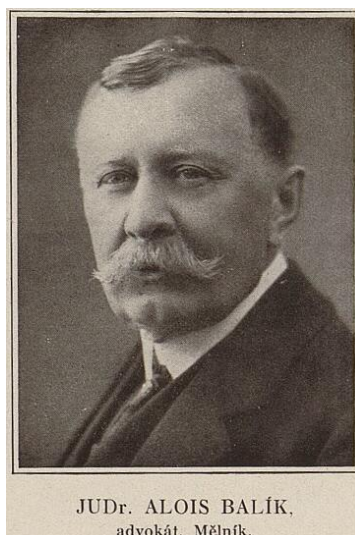
Obrázek 2 – Josef Tykal. Starosta Mělníka 1919-1923, 1925-1929 a 1932-1944, poslanec NS RČS 1929-1939, významný představitel ČSNS na Mělníku, činný v mnoha spolcích a předseda Spořitelny mělnické.²¹⁸

²¹⁷ NEJDL, Viktor. JUDr. František Valina (1873-1933). *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1933, **15**.(11.), 1.

²¹⁸ RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. SOKA Mělník. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

Obrázek 3 – Ladislav Novák. Starosta Klatov 1919-1923, starosta Mělníka 1929-1932, člen ČSDSD. Pozn. portrét v sále klatovské radnice.²¹⁹

Obrázek 4 – JUDr. Alois Balík. Významný mělnický advokát činný v mnoha spolcích, osobnost protihabsburského odboje na Mělníku za 1. světové války. Člen ČsND. První náměstek starosty Mělníka 1919-1923.²²⁰

²¹⁹ Portrét Ladislava Nováka. Sbírkou portrétů klatovských starostů. Fotografie poskytl MÚ Klatovy.

²²⁰ *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakl. Josef Zeibrdlich, 1927.

Obrázek 5 – Dr. Ing. Josef Roubínek (21. 1. 1886 – 25. 6. 1952). Vystudovaný chemik na ČVUT a cukrovarnický odborník byl hrdinou čs. legií v Rusku. Po válce byl ředitelem mělnického cukrovaru a v l. 1935-1939 zastupitelem Mělníka za Národní sjednocení.²²¹

Obrázek 6 – Dr. Ing. Ladislav Langer (12. 9. 1902 – 14. 3. 1942). Profesor mělnické zahradnické střední školy, mělnický zastupitel za RSZML v l. 1935-1939, radní v l. 1937-1939. Dlouholetý člen Sokola, starosta jeho mělnické jednoty v l. 1940-1941. Odbojář. Zemřel na následky mučení v Osvětimi. R. 1946 mu prezident Beneš udělil Čs. válečný kříž in memoriam, r. 2013 obdržel Zlatý řád města Mělníka in memoriam.²²²

Obrázek 7 – František Knotek. Proslulý mělnický cukrář a významná osobnost ČsND na Mělníku. V l. 1900-1935 zastupitel města, v l. 1919-1936 městský radní.²²³

²²¹ Dr. Ing. (major v. v.) Josef Roubínek. In: *Rodinní válečníci* [online]. 2011 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://rodinnivalecnici.webnode.cz/foto-/josef-roubinek/>

²²² Ceny města Mělníka 2013: Medailonky oceněných. *Mělnická radnice: Zpravodaj rady města*. Mělník: FARGO studio, 2013, **22**(12), 1.

²²³ František Knotek sedmdesátníkem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1933, **15**(30.), 1.

Obrázek 8 – Ing. František Kubíček. Dlouholetý ředitel mělnického cukrovaru, první náměstek mělnického starosty v l. 1925-1929 za ČsND.²²⁴

Obrázek 9 – Antonín Sakař. Dlouholetý předseda místní organizace ČsND, posléze NS, posléze SNJ na Mělníku. Osvětový pracovník, zastupitel v l. 1925-1939, radní v l. 1935-1939.²²⁵

Obrázek 10 – Václav Košek. Odborový předák, poslanec NS RČS, místopředseda Poslanecké sněmovny NS RČS v l. 1935-1939 za ČSL, činný i v mělnické prvorepublikové samosprávě.²²⁶

²²⁴ Ing. František Kubíček šedesátníkem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**.(2.), 1.

²²⁵ Ředitel Antonín Sakař šedesátníkem. *Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie*. Mělník, 1934, **16**.(5.), 1.

²²⁶ Košek. In: *Langhans - online archiv* [online]. Praha [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.langhans.cz/cz/archiv/online-archiv/name/k/kosek/391/>

Obrázek 11 – Antonín Pokorný (1876 – 25. 6. 1958). Vrchní oficiál Čs. státních drah a významná osobnost mělnické ČSDSD. Zastupitel v l. 1911-1923 a 1925-1929, radní města před 1. světovou válkou, druhý náměstek mělnického starosty v l. 1919-1923.²²⁷

Obrázek 12 – Josef Procházka. Dlouholetý mělnický zastupitel, radní v l. 1919-1923 a důvěrník místní organizace ČSNS na Mělníku v l. 1923-1929 a 1934-1937.²²⁸

Obrázek 13 – Antonín Pelc. Mělnický obchodník a lihovarník, významná osobnost ČSNS na Mělníku. Zastupitel města v l. 1925-1939.²²⁹

²²⁷ RÁC J.: SLAVÍN - SBÍRKA DOKUMENTŮ K VÝZNAČNÝM OSOBNOSTEM OKRESU MĚLNÍK, 1800 - 1960. SOkA Mělník. Prozatímní inventární seznam, 1977, s. 19, ev.č. 719.

²²⁸ Br. Josef Procházka. *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost.* Mělník, 1932, **14**.(50), 1.

²²⁹ *Svobodný Máchův kraj: Týdeník československé strany národně socialistické pro okresy Litoměřice, Mělník a Roudnice.* Litoměřice, 1947, **2**.(7.), 2.

Z mělnického prvorepublikového tisku před volbami:

Kdo chce, aby se v samosprávě opět ujal duch **zdravého hospodářství,**
aby bylo zastaveno neblahé **zadlužování obcí a neúměrné zatěžování** poplatnictva,
aby byla naše obecní samospráva stejně **spravedlivá ke všem vrstvám občanstva,**
aby byl zabezpečen rozvoj našeho města i při **zmenšeném příjmu a vydání,**

ten odmítne kandidátky třídní, stavovské a úzce zájmové a bude voliti **jedině kandidátku strany všenárodní, strany**

Československé národní demokracie
(předseda dr. Karel Kramář)
s Národním sdružením dělnickým,
která má číslo

4

1. MUDr. František Helcl, lékař, Mělník-předměstí, čís. 177.
2. František Knotek, cukrář, Mělník-předměstí, čís. 32.
3. Ing. František Kubíček, řed. cukrovaru, Mělník-Rousovice, č. 198.
4. Antonín Sakař, ředitel měst. školy, Mělník-předměstí, č. 200.
5. Josef Jonák, soukromník, Mělník-město, č. 71.
6. Josef Fišer, rolník a kolář, Mělník-Podolí, č. 12.
7. František V. Richter, řidič učitel v. v., Mělník-Mlázice, č. 114.
8. Bohumil Krátký, vlastník drogerie, Mělník-město, č. 33.
9. Václav Kvasnička, správce kancel. okr. soudu, Mělník-předměstí, čís. 152.
10. Ing. Jaroslav Müller, správce cukrovaru, Mělník-Rousovice, č. 184.
11. Ladislav Krombholc, dělník-člen nár. sdruž. děl., Mělník-Pšovka, čís. 189.
12. František Tuscher, obchodník, Mělník-město, č. 4.
13. Jan Urbánek, poštovní tajemník, Mělník-předměstí, č. 223.
14. Ludmila Kříkavová, říd. učitelka v. v., Mělník-předměstí, č. 15/a.
15. Václav Řehák, kamnář, Mělník-předměstí, č. 101.
16. Čeněk Kušta, vrch. finanční rada, Mělník-předměstí, č. 15.
17. MUDr. Vladimír Dvořák, stát. měst. lékař, Mělník-město, č. 80.
18. Marie Hartnerová, choť pošt. oficiála, Mělník-Podolí, č. 110.
19. Václav Dvořák, profesor gymnasia, Mělník-předměstí, č. 215.
20. Karel Živný, obchodník, Mělník-město, č. 95.
21. Čeněk Černík, důchodkový kontrolor, Mělník-předměstí, č. 273.
22. František Dressler, pošt. úředník v. v., Mělník-Pšovka, č. 208.
23. Antonín Eichler, ředitel měst. školy v. v., Mělník-předměstí, č. 189.
24. Antonín Čermák ml., zámečník, Mělník-předměstí, č. 203.
25. Antonín Kautský, úředník skladiště, Mělník-město, č. 33.
26. Zdenka Vachtrová, vlastnice mod. závodu, Mělník-město, č. 67.
27. Vladimír Čapek, vrch. účetní cukrovaru, Mělník-Rousovice, č. 184.
28. Jan Tyrychtř, inspektor dráhy, Mělník-město, č. 79.
29. Josef Hlaváček, disponent cukrovaru, Mělník-Rousovice, č. 184.
30. Karel Zloský, košíkář, Mělník-Podolí, č. 44.
31. Jana Andělová, choť redaktora, Mělník-předměstí, č. 159.
32. Ladislav Mareček, dělník, člen Národ. sdruž. děl., Mělník-Rousovice, č. 241.

Obrázek 14 – z Mělnických listů před obecními volbami v roce 1929.²³⁰

²³⁰ Mělnické listy: Týdeník Československé národní demokracie. Mělník, 1929, 11.(15.), 1.

Obrázek 15 – z národně-socialistické kampaně před obecními volbami v roce 1929.²³¹

Kandidátní listina číslo 8 (předseda dr. **Národního sjednocení** Karel Kramář)

pro volbu obecního zastupitelstva na Mělníce dne 1. prosince 1935.

1. Antonín Sakař, ředitel měšťanské školy v. v., Mělník 200.	8	16. Rudolf Pele, dělník, Mělník-Chloumek 74.
2. Ing. Dr. Josef Roubínek, ředitel cukrovaru, Mělník-Rousovice 198.	8	17. Marie Hartnerová, vrchní poštmistrová, Mělník-Blata 110.
3. Bohumil Krátký, drogist, Mělník 35.	8	18. Antonín Drábek, důchodní velkostatk, Mělník-Pšovka 1.
4. Ludvík Lederer, mlynář, Mělník-Pšovka 111.	8	19. Antonín Cermák ml., zámečník, Mělník 205.
5. Leopold Feureisen, ředitel Lobkowitzkého vinařství, Mělník 60.	8	20. Jan Malý, adjunkt cukrovaru, Mělník-Rousovice 184.
6. MUDr. Karel Stěpán, primář nemocnice, Mělník 212.	8	21. Václav Hýbl, laborant řekárny, Mělník 199.
7. František Knotek, cukrář, Mělník 52.	8	22. František Procházka, úředník, Mělník 89/90.
8. František Tuscher, obchodník, Mělník 4.	8	23. Marie Peterová, choť obuvníka, Mělník 53.
9. Josef Kadavý, varič cukru, Mělník-Rousovice 185.	8	24. Vladimír Capek, vrchní účetní cukrovaru, Mělník-Rousovice 184.
10. JUC. Stanislav Padfour, notářský koncipient, Mělník 122.	8	25. Antonín Jánský, dělník, Mělník-Rousovice 316.
11. Alois Seifert, vrchní četn. strážmistr v. v., Mělník 174.	8	26. Václav Rubáš, štábní kapitán v. v., Mělník 54.
12. Václav Zalud, kormidelník, Mělník-Mlázice 202.	8	27. Josef Sotola, asistent, Mělník 213.
13. Magda Kneiflová, choť profesora, Mělník 214.	8	28. Václav Nový, topič, Mělník-Rousovice.
14. Karel Pik, dělník, Mělník-Rousovice 540.	8	29. Antonín Polák, krejčí, Mělník-Pšovka.
15. Stěpán Kohoutek, obchodník, Mělník-Blata 22.	8	30. Ladislav Mareček, obuvník, Mělník-Rousovice 242.

Upozornění voličům!

VOLTE 8 Volby do obecního zastupitelstva na Mělníce jsou vypsaný na neděli 1. prosince t. r. — Právo a povinnost volit mají všichni občané starší 21 let, kteří jsou zapsáni ve voličských seznamech. —

Proto, voličové, vykonajte své nejvyšší občanské právo — právo volby — pokud možno v dopoledních hodinách a rozhodněte se pro kandidátní listinu číslo 8

VOLTE 8

Obrázek 16 – kandidátní listina Národního sjednocení pro obecní volby v roce 1935.²³²

Obrázek 17 – z předvolební kampaně v Mělnických listech před obecními volbami v roce 1935.²³³

²³¹ Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost. Mělník, 1932, 11.(16.), 1.

²³² Mělnické listy. Mělník, 1935, 17.(46.), 1.

²³³ Mělnické listy. Mělník, 1935, 17.(47.), 1.

Občanstvu Vel. Mělníka!

Kandidátní listiny byly podány! Volební soupeření začíná! Osm polit. stran se bude svými navrženými kandidáty ucházeti o hlasy voličstva.

Také strana národních socialistů podala svoji listinu kandidátů, které vyvolil po bedlivé úvaze společný výkonný výbor takto:

1. Tykal Josef, kovář, starosta města, posl. N. S., Mělník-Podolí 71.
2. Imlauf Josef, stárek, Mělník-Rousovice 278.
3. Cermák Václav, ředitel veř. obchodní školy, Mělník-předm. 340.
4. Šťastný Rudolf, skladník Lobkowicz, vinařství, Mělník-město 60.
5. Novotný Karel, poštovní zřízenc, Mělník-Pšovka 205.
6. Jansa Antonín, rolník, Mělník-Mlázice 53.
7. Procházka Josef, zámečník, Mělník-předměstí 226.
8. Šesták Josef, malozemědělec, a zedník, Mělník-Blata 71.
9. Pelec Antonín, velkoobchodník, Mělník-předměstí 234.
10. Popílek Viktor, dělník, Mělník-Pšovka 49.
11. Kuhnert Antonín, úředník C. S. D. v. v., Mělník-Blata 57/58.
12. Bělčícká Herma, manželka úřed. C. S. D., Mělník-Podolí 122.
13. Hain Josef, kanc. pomoc. CSD a legionář, Mělník-Pšovka 12.
14. Grouhl Antonín, rolník, Mělník-Chloumek 80.
15. Švejcha Jan, malozemědělec, Mělník-Rousovice 224.
16. Kočí František, poříč. strážník v. v., Mělník-Rybáře 9.
17. Vokurka Josef, strojník, Mělník-Mlázice 143.
18. Kunc Jaroslav, bednář pivovaru, Mělník-Podolí 27.
19. Prokopec Karel, kominič. mistr, Mělník-Chloumek 102.
20. Venera Antonín, nadporučík v.v., legionář, Mělník-Chloumek 77.
21. Salamánková Marie, dělnice, Mělník-Rousovice 159.
22. Snížek Václav, majitel drogerie, Mělník-Pšovka 19.
23. Urban Jaroslav, typograf, Mělník-Rousovice 336.
24. Vítek Antonín, strojník, Mělník-Mlázice 328.
25. Mikeš Robert, zámečník, Mělník-Chloumek 50.
26. Mykanová Anna, manž. soud. podúředníka, Mělník-předm. 316.
27. Sláma Adolf, rada zem. soudu v. v., Mělník-Rousovice 251.
28. Fuksa Antonín, zedník, Mělník-Rousovice 60.
29. Bodlák Václav, mlynářský, Mělník-Podolí 27.
30. Linek František, tesař, Mělník-Blata 26.
31. Fiala Václav, správce jezu, Mělník-Rousovice 149.
32. Cechlovský František, želez. zřízenc, Mělník-Podolí 11.
33. Zelenka Josef, poštovní podúředník, Mělník-Mlázice 256.
34. Sturma Václav, malíř, Mělník-Mlázice 310.
35. Jiran Antonín, podúředník CSD. v. v., Mělník-Pšovka 245.
36. Skalník František, železniční zřízenc, Mělník-předměstí 329.
37. Kobera Antonín, soudní úředník, Mělník-předměstí 183.
38. Svoboda František, soudní revident, Mělník-město 26.

Uvedení kandidátů, vybraní obezřetně ze všech tříd, stavů a povolání, zaručují občanstvu Velkého Mělníka, že budou po svém zvolení pracovat

ku prospěchu občanstva i obce

podle programu, ohlášeného výkonným výborem strany v minulém čísle tohoto listu.

Uvažujte dobře nad všemi kandidátními listinami a srovnávejte! Naše kandidátka Vás musí přesvědčiti, že není jednostranná, protože

není ani stavovská, ani třídní, a proto jest každému přijatelná.

Dobře pracovat na uskutečnění vytčeného programu může jedině ten, kdo jednak

má rád svoji obec jako celek, jednak, kdo dovede řešiti otázky veřejného života nejen rozumem, ale i srdcem

s porozuměním pro potřeby a zájmy každého člověka, občana, poplatníka.

V uplynulém období naši zástupcové byli vždy vedeni těmito dvěma zásadami, jak svědčí rozsáhlá a prospěšná práce jimi vykonaná.

V ě ř í m e

že občanstvo dobře rozpozná, že jeho důvěry si zaslouhuje jedině kandidátní listina č. 6, strany národně socialistické, která má

číslo 6

a kterou vede dosavadní starosta města a poslanec Národního shromáždění bratr **JOSEF TYKAL** a odevzdá proto do volební urny dne 1. prosince 1935 pouze kandidátku, která jest označena

číslem 6

Obrazek 18 – kampaň v Mělnických rozhledech před obecními volbami v roce 1935.²³⁴

²³⁴ Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost. Mělník, 1935, 17.(47.), 1.

VŠICHNI

kdož chcete klid a mír v rodině, obci a státě, **volte**

kdo si přejete, aby naše vlast a obec byly silné a spravedlivé, **volte**

kdo jste pro hospodářský a kulturní pokrok, **volte**

kdo se těšíte z rozvoje našeho města, **volte**

kdož chcete, aby měli dělníci a živnostníci práci, **volte**

komu leží na srdci rozvoj místního obchodnictva, **volte**

kdo přejete zaměstnancům a gážístům levný a příjemný pobyt v našem městě, **volte**

kdo chcete, aby všichni občané měli stejná práva a stejné povinnosti, **volte**

kdo přejete všem stejný kus chleba, **volte**

kdo jste přesvědčeni, že všichni lidé mají nárok na plné životní štěstí, **volte**

kdo nevěříte lžím špatných lidí, **volte**

při volbách do obecního zastupitelstva Vel. Mělníka dne 1. prosince 1935
národně socialistickou kandidátní listinu číslo

6

kterou vede nezištný a obětavý starosta města
br. poslanec

JOS. TYKAL.

Obrázek 19 – Kampaň ČSNS před obecními volbami 1935 na stranách Mělnických rozhledů.²³⁵

²³⁵ Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost. Mělník, 1935, 17.(47.), 1.

Další přílohy:

Obrázek 20 – fotografie z návštěvy biskupa a poslance za RSZML Zocha (stojící řečník) na Mělníku v rámci oslav 28. října 1927. Na tribuně sedí zleva: Rudolf Müller, František Čumpelik, Josef Tykal, Václav Slavík a Jaroslav Štátek.²³⁶

Výsledky obecních voleb po vzniku V. Mělníka pro každý obvod se znázorněním prvních tří nejúspěšnějších stran (podle barev medailí, autorem vytvořené tabulky pozn.):

Volby 29. března 1925										
	ČSS	ČSL	ČSDSD	ČSND	ČŽOSS	KSČ	OSM	RSZML	NSS	neplatné
I. Vnitřní město, Rybáře	249	129	60	177	82	18	7	13	7	2
II. Předměstí	289	187	50	283	90	25	0	23	5	5
III. Podolí, Okrouhlík	312	92	127	68	67	66	6	22	15	6
IV. Blata, Chloumek, Malý Borek	254	166	131	40	47	39	1	81	19	5
V. Pšovka	216	117	190	44	119	76	5	8	10	4
VI. Rousovice	200	119	265	55	20	49	1	42	8	3
VII. Mlázice	88	103	66	23	69	166	277	4	8	3

²³⁶ *Mělnické rozhledy: Týdeník českosl. strany národně-socialistické a jednot malozemědělců a živnost.* Mělník, 1928, **10**(2.), 1.

Volby 14. dubna 1929									
	ČSNS	ČSL	ČSDSD	ČSND	ČŽOSS	KSČ	ONS	RSZML	Domkaři
I. Vnitřní město, Rybáře	281	134	50	130	46	15	3	22	21
II. Předměstí	369	139	67	288	112	10	6	28	45
III. Podolí, Okrouhlík	418	93	184	71	78	66	1	18	12
IV. Blata, Chloumek	306	168	158	45	57	31	12	82	5
V. Pšovka	259	95	180	59	196	35	25	3	2
VI. Rousovice	327	109	324	107	25	40	5	36	3
VII. Mlazice	177	129	192	14	106	114	4	66	4

Volby 1. prosince 1935								
	ČSNS	ČSL	ČSDSD	NS	ČŽOSS	KSČ	RSZML	NOF
I. Vnitřní město, Rybáře	246	132	105	166	164	30	28	12
II. Předměstí	211	123	107	264	182	12	57	17
III. Podolí, Okrouhlík	293	152	223	96	147	58	21	15
IV. Blata, Chloumek	233	155	242	62	202	38	79	30
V. Pšovka	236	107	127	117	271	116	18	19
VI. Rousovice	363	113	269	164	113	61	21	34
VII. Mlazice	218	128	188	41	195	133	58	42

Z řeči poslance Josefa Tykala v poslanecké sněmovně Národního shromáždění republiky Československé k vládnímu návrhu zákona o dovozních listech, 24. dubna 1930:

„...Není a nemůže býti v našem státě vládnuto proti kterékoli třídě našeho národa. Všichni občané tohoto státu mají právo na život, vždyť z rukou práce našeho občana vznikají hodnoty hospodářské - to jsou ty výtěžky - a všichni občané mají právo, aby se na výsledcích práce participovali aspoň tak, aby nebylo ani jednoho člověka v republice, který by mohl mítí nouzi o chléb. Říká-li někdo, že je národním, vlastencem kteréhokoli národa, mám za to, že myslí tím celý národ, všechen lid, všechny, kteří pracují ať v jakémkoli povolání. Není předností stavů, každý máme vyhrazen svůj úsek, každá práce má stejnou cenu pro hospodářský a kulturní život, ať se děje na poli, v dílně nebo v kanceláři. Nutno oceniti každého pracovníka, poněvadž je stejně nutným ozubeným kolečkem našeho života, a proto, má-li mítí stroj dobrý chod, nutno, aby zuby stejnoměrně zapadaly.

Měl bych rád předlohu zákona takovou, aby zajistila úměrnou odměnu zemědělcům za jeho úmornou práci, předlohu zákona, která by mně též byla zárukou, že chléb našeho dělníka nebude zmenšen, že může býti bez obavy o chléb pro sebe a pro své děti. Není pro mě krise hospodářská tam, kde se u stolu všichni dobře najedí; pro mě je hlavní krise hospodářskou, když v národě je velká část lidu, který nemá ani tolik, aby se aspoň chleba mohla dosyta najísti.“²³⁷

²³⁷ Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna: Dokumenty českého a slovenského parlamentu [online]. [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/index.htm>

